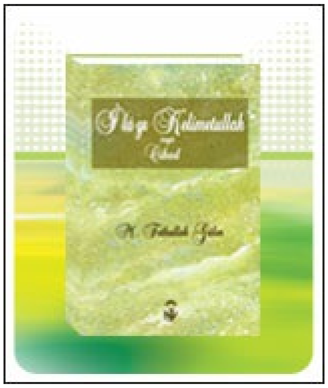
İ'lâ-yı Kelimetullah
veya
Cihad

M. Fethullah Gülen

İ'lâ-yı Kelimetullah veya Cihad

Dünyanın global bir köy haline geldiği, telekomünikasyon vasıtalarının baş döndürücü bir hızla ilerlediği, ulaşım imkanlarının hayalleri aşan bir seviyeye ulaştığı ve kuvvetler dengesinin ayrı bir büyüye büründüğü günümüzde , cihadı nasıl anlamalıyız, sorusuna cevap veriyor. Cihad, cihadın fonksiyonları, cihadın kazandırdıkları, insanı cihaddan alıkoyan hususlar ve "büyük cihad - küçük cihad" mevzularını Kur'an ve sünnet perspektifinden sunuyor...

Cihad Nedir?

Cihad جهد "c-h-d" kökünden türemiş, bütün gücünü kullanma mânâsına gelen Arapça bir kelimedir. Diğer bir açıdan o, insanın güç ve takatini sonuna kadar sarfederek her türlü meşakkati göğüsleyip belli bir hedefe yürümesi mânâsını ihtiva eder ki, bu tarif cihadın şer'î mânâsına daha yakındır. "Cihad" sözcüğü, İslâm'ın zuhuruyla ayrı bir hususiyet kazanarak Allah yolunda kavga vermenin adı olmuştur. Bugün cihad denince de akla gelen mânâ budur. Allah yolunda verilen kavga, içe doğru ve dışa doğru olmak üzere iki cephede cereyan eder. İçe doğru verilen mücadeleyi, insanın kendi özüne erme gayreti, dışa doğru verilen mücadeleyi de başkalarını özlerine erdirme ameliyesi olarak tarif edebiliriz. Bunlardan birincisine "büyük cihad", ikincisine de "küçük cihad", denir ki, birincisiyle; insanın kendi özüyle arasındaki engelleri aşıp nefis ma'rifetine ve neticede de marifetullah, muhabbetullah ve zevk-i ruhanîye ulaşması, ikincisiyle de, imanla insanlar arasındaki manialar bertaraf edilerek, herkesin imâna ulaştırılması ve ma'rifet-i İlâhî ile tanıştırılması esas alınmıştır. Cihad, bir bakıma insanın yaratılış gayesidir ve yeryüzünde ondan daha önemli bir vazife yoktur. Eğer aksi doğru olsaydı Allah, peygamberlerini o vazife ile gönderirdi. Hz. Âdem'den bu yana, nebi olsun, veli olsun, Allah'ın bütün seçkin kulları, bu seçkinliğe -bü-yük ölçüde- kılıçların gölgesi altında veya nefis muhasebesi sayesinde ulaşabilmişlerdir.

Hiçbir mazeretleri olmadığı halde cihaddan geri duranlarla, durmadan cihad eden ve ömrünü bu uğurda tüketen insanlar arasında, başka amellerle kapatılması mümkün olmayan büyük derece farkları vardır. Bu mânâyı ifade eden bir ayette şöyle denmektedir:

لا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُوْلِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهُ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلاًّ وَعَدَ اللهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْراً عَظِيماً

"Müminlerden geçerli bir özrü olanlar dışında, oturanlar ile, malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah malları ve canlarıyla cihad edenlerin derecelerini oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah, hepsine de güzellik (cennet) vaadetmiştir ama, mücahitleri, oturanlara nazaran çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır." (Nisâ, 4/ 95)

Cihadın önemi mevzuunda Allah Rasulü de şöyle buyurmaktadır:

لَوَددْتُ اَنّي اُقْتَلُ فِي سَبِيلِ الله ثُمَّ أَحْيَا ثُمَّ اُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ

"Ah ne kadar arzu ederdim ki, Allah yolunda öldürüleyim, sonra tekrar diriltileyim, sonra yine öldürüleyim, sonra tekrar diriltileyim, sonra yine öldürüleyim."[1] Eğer söz uzamayacak olsaydı, Allah Rasulü, bu ifadeyi kim bilir kaç defa tekrar edeceklerdi. Esasen burada kasdolunan da, Allah yolunda sonsuz sayıda öldürülüp diriltilme arzusunu ifade etmektir. Düşünün ki, bu temenni, Nebiler Sultanı Aleyhisselam Efendimiz’den gelmektedir. Yine buyuruyor ki;

رِبَاطُ يوم فِي سَبِيلِ اللهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا
عَلَيْهَا وَمَوضعُ سَوْطِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيرٌ
مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَالرَّوْحَةُ يَروحُهَا العَبْدُ
فِي سَبِيلِ اللهِ أو الغَدْوَةُ خَيرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا
عَلَيْهَا

"Bir gün Allah yolunda sınır muhafazasına bağlı kalıp nöbet beklemek (sevabı) dünyadan ve dünya üstündeki herşeyden hayırlıdır. Sizden birinizin kamçısının cennetten işgal ettiği az bir yer de dünyadan ve dünya üstündeki herşeyden hayırlıdır. Kulun Allah yolunda yürüyeceği bir akşam yürüyüşü yahut bir sabah yürüyüşü de dünyadan ve dünya üstündeki herşeyden hayırlıdır. "[2]

[1.] Buhârî, Îmân, 26; Müslim, İmâre 103; Nesâî, Cihâd, 30
[2.] Buhârî, Cihâd 73; Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 25

Cihad Allah'ın Emridir

Cihadın Allah'ın emri oluşunu tarihî seyri içinde bu emre ilk muhatap olan Sahabe-i Kirâmın tavrı ile birlikte kısaca izah edecek olursak: Mekke'de şartlar iyice ağırlaşmıştı.. ve bazı müslümanların dayanacak takatları kalmadığından, onlara hicret izni verilmişti. Demek ki, bu durumda onların cihadı hicretti. Zaten bir süre sonra hicret, cihadın kendisi olacak ve bey'at etmek isteyen herkese, ilk şart olarak hicret etmesi emredilecekti.

Habeşistan'a yapılan iki hicretten sonra müslümanlar bütünüyle ve en son olarak Medine'ye hicret ettiler. Derken, Medine devrinde cihad, başka bir seyir takip etmeye başladı.

Evet artık, "İslam Site Devleti"nin temelleri atılmıştı.. ve bundan böyle bu şartlara göre bir cihad lazımdı. Keyfiyette bir değişiklik yoktu; bütün mesele kemmî durumu şartlara uygun olarak ayarlamaktaydı. Yeri gelince hız, yeri gelince yavaşlama, bazan gaza, bazan da frene basma ve manevra kabiliyetini daima zinde tutma.. bunlar işin stratejik yönleriydi.. ve devrin, hadiselerinin durumuna göre değişiklik arzetmesi de gayet normaldi...

Cihada izin verileceği ana kadar müslümanlar tecavüz karşısında bile mukabelede bulunmuyorlardı. Bu, bir bakıma pasif direniş demekti, saldıran hep küfür cephesi oluyordu.. ve müslümanlar her zaman mazlum ve mağdur durumundaydılar.. Evet maddî cihada izin verilmediği için onlar hiç mi hiç mukabele düşünmüyorlardı. Hicretten sonra da bir müddet böyle devam etti. Nihayet cihadın diğer cenahına izin veren ayet nazil oldu:

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَإِنَّ اللهَ
عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ * اَلَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ
دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلاَّ أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللهُ وَلَوْلاَ
دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ
صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا
اسْمُ اللهِ كَثِيراً وَلَيَنْصُرَنَّ اللهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ
اللهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

"Kendileriyle savaşılanlara (müminlere) zulme uğramış olmaları sebebiyle (savaş konusunda) izin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardım etmeğe mutlak surette kâdirdir. Onlar, başka değil, sırf "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah, bir kısım insanları diğer bir kısmı ile def'etmeseydi, mutlak surette, içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler yıkılır giderdi. Allah kendisine (kendi dinine) yardım edenlere muhakkak surette yardım eder. Hiç şüphesiz Allah güçlüdür. Azizdir." (Hac, 22/39-40)

Dün, kendilerine "kılıç kullanmayacaksınız" denen insanlar, haklarını istirdat etme ve çıkarıldıkları yurtlarına- yuvalarına dönme maksadına yönelik bugün kılıç kullanma izni alınca âdeta şahlandılar ve bu izni kullanacak zemini sabırsızlıkla beklemeye başladılar.

Bir müddet sonra cihad, izin olmakdan çıktı ve bir emir oldu. Bundan böyle müminler, kılıçlarıyla cihad etmeye mecburdular. Artık Bedir'e giderken âdeta cennetten davetiye almış gibi sevinç ve sürur içinde gidiyorlardı. Sanki, biraz sonra, canları tehlikeye girecek onlar değildi. Hemen hepsi, bu uğurda ölmeyi iştiyakla bekliyordu. Bu itibarla da, cihada çağrılan hiç kimse, bu davete icabetten geri kalmadı. Sadece münafıklardı ki, ordu-bozanlık ediyorlardı.. zaten onlar, her zaman böyle yaptılar.. ve çok defa cepheden ayrılıp gittiler.. ayrılıp gitti ve Efendimiz'i orada terkettiler.. hatta bazan da hiç iştirak etmediler. Onlar, içte safvete erememiş, gönül dünyalarında nifakı yenememiş, arkadaşları kavga verirken bir kenara çekilip şahsî hazlarını yaşamış bir grup

sefil-ruh ve bir kısım nefsin zebunu kimselerdi ki, karakterlerinin gereğini yerine getiriyorlardı.

Allah Rasulü'ne yürekten inanmış insanlara gelince, onlardan, mevziini terkeden bir tek insan bile gösterilemez. Diğer bir tabirle, cihad yolunda vasıl-ı ilallah olmuş ve Allah'a ulaşmış olanlardan hiçbiri geriye dönmemişti. Geriye dönenler, yoldaki şaşkınlar, hakikati idrak edememiş ve ruhunda hakikatle bütünleşemememiş zavallılardı.

Vakıa onlar da insandı; her insan ölümü kerih ve çirkin görebilir. Kur'ân-ı Kerim de insandaki bu duyguyu hatırlatarak onlara şöyle hitap etmiştir:

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا
شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لاَ
تَعْلَمُونَ

"Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Bazen hoşlanmadığınız bir şey, hakkınızda daha hayırlı olabilir ve hoşlandığınız bir şey de daha şerli olabilir. Allah bilir, halbuki siz bilmezsiniz." (Bakara, 2/216)

İnsan tabiatının böyle olmasına rağmen müminler, kayıtsız şartsız Allah Rasulü'ne boyun eğip, teslim oldular. Gösterdikleri bu bağlılık da, Cenâb-ı Hakk'ın, ard arda lütuflarda bulunmasına sebep oldu... Ve zaferler birbirini takip etti.

Böylece her geçen gün müminlerin gücü artıyor ve kazandıkları zaferler, en seri şekilde civar kabileler arasında da duyuluyordu. Kazanılan zaferler müminleri sevindirirken, kâfirleri de mahzun ve mükedder ediyordu.

Cihadın Çeşitleri

a) Büyük Cihad-Küçük Cihad

Cihad-ı asgar (küçük cihad), sadece cephelerde eda edilen bir cihad şekli değildir. Bu şekilde bir anlayış, cihad ufkunu daraltmak olur. Cihadın yelpazesi, şarktan garba kadar geniştir. Bazan bir kelime, bazan bir susma, bazan sadece yüzünü ekşitme, bazan bir tebessüm, bazan bir meclisten ayrılma, bazan da bir meclise girme, kısacası, yaptığı her işi Allah için yapma ve bu yolda sevgi ve öfkeyi O'nun rızasına göre ayarlama, bütünüyle İslâmî cihadın şümulüne girer. Bu şekilde hayatın her sahasında, cemiyetin her kesiminde, toplumu ıslah adına sürdürülen bütün gayretler bu cihad cümlesindendir. Aile, yakın ve uzak akraba, komşu ve belde, derken daire daire bütün dünya sathında yapılan her cihad, cihad-ı asgardır.

Cihad-ı asgar, bir mânâda maddîdir. Manevî cepheyi teşkil eden büyük cihad (cihad-ı ekber) ise, insanın iç âlemiyle nefsiyle olan cihadıdır ki, bunların ikisi birden ifa edildiği zaman istenen denge tesis edilmiş olur. Aksine bunlardan birisi eksik olduğu zaman cihad esprisindeki muvazene bozulur.

Mümin, bu muvazene içerisinde yapacağı cihadla dirliğini ve diriliğini bulan insandır. Ve o, cihadı bıraktığı anda öleceğini bilir. Evet, mümin ağaç gibidir; meyve verdiği sürece canlılığını korur; meyve vermediği zaman da kurur gider.

Ne kadar bedbin ve karamsar insan varsa hepsini tedkik edin, onların cihadı terketmiş olduklarını görürsünüz. Bunlar, Hakk ve hakikatı başkalarına anlatmadıkları için, Allah da füyuzatlarını kesmiş; dolayısıyla da bunlar içleri itibariyle kaskatı ve kapkaranlık kalmışlardır. Halbuki cihad edenler her zaman aşk u şevk içindedirler, içleri apaydın, duyguları dupduru, birleri bin etme peşindedirler. Evet, her cihad, onlarda yeni bir cihad düşüncesi uyarır ve böylece salih bir daire teşekkül eder. Her hayır, başka ve yeni bir hayra vesile olur; onlar da hayırlar içinde yüzer giderler.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ
اللهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

"Amma, bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza

eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah, iyi davrananlarla beraberdir" (Ankebût, 29/69) ayeti gönüllerimize bu hakikati duyurmaktadır.

b) Allah'a Götüren Yollar

Allah'a giden çeşitli yollar vardır ve bu yolların sayısı mahlukatın nefesleri adedincedir. Allah, kendisi için cihad edenleri mutlaka bu yollardan birine veya birkaçına hidayet eder. Ne kadar hayır yolu varsa önlerine çıkarır ve şer yollardan onları korur.

Allah'ın yolu Sırat-ı Müstakim'dir. Onu bulan bir insan, her şeyde orta yolu tutmuş sayılır. Artık o, gazapda, akılda, şehvette olduğu gibi, cihadda ve ibadetlerde de hep orta yolu takip eder. Bu da Allah'ın insanı kendi yoluna hidayet etmesi demektir. Fedakârlık derecesi ne olursa olsun, dışa karşı verilen bu kavga, bütünüyle cihad-ı asgara dahildir. Ancak bunun küçük cihad olması, büyük cihada nisbetledir; yoksa bu cihadın küçük hiçbir tarafı yoktur; aksine kazandırdığı netice pek büyüktür. Nasıl büyük olmasın ki, bu yolda gâzi olup cennete namzet olma, şehid olup berzah hayatını dipdiri yaşama ve her ikisinin sonunda Allah'ın rızasına erme söz konusudur. Evet, böyle bir neticeyle sonuçlanan cihad nasıl küçük cihad olabilir ki?..

Küçük cihad, dinin emirlerini fiilen yerine getirme ve o mevzuda mükellefin bekleneni eda etmesidir. Büyük cihad ise, kin, nefret, hased, enaniyet, gurur, kibir ve fahir gibi nefis mekanizmasına ait ne kadar yıkıcı, tahrip edici ve insanî kemâlâttan alıkoyucu duygu ve düşünce varsa, bütününe karşı birden kavga ilân etmedir ki, hakikaten zor ve çetin bir cihaddır. Bu sebeple de ona "büyük cihad" denilmiştir.

Hayatın ego yörüngeli olması önemli bir tehlikedir. İnsan, maddî cihadda bulunduğu sürece çok kere kendini dinlemeye vakit bulamaz ve böylece bu tehlikeyi atlatmış olur. Diğer önemli tehlike ise maddî cihad terkedildiği zaman baş gösterir ki, o da kalbî ve ruhî hayat adına pörsüyüp çürümektir. Evet, bu duruma maruz kalan bir insanı kötü düşünceler dört bir tarafından sarar ve onun manevî hayatını felce uğratır. Bu itibarla da maddî cihad yapmadan insanın kendini koruyup kollayabilmesi cidden zordur. İşte zorlardan zor bu duruma işaret için Efendimiz, bir gazadan dönerken küçük cihaddan büyük cihada dönüldüğüne aşağıdaki ifadeleriyle işaret buyurmuşlardır.

"Küçük cihaddan büyük cihada dönüyoruz." Sahabe "Büyük cihad nedir?" "Nefis ile olan cihaddır."[1] Aslında bunun mânâsı şudur: İman ettik, cihad yaptık, gaza şerefiyle şereflendik; belki biraz da ganimet aldık. Bundan böyle

üzerimize rahat ve rehavetin çökme ihtimali söz konusudur; hatta bazılarımızın nefsine kendini beğenmişlik duygusu bile gelebilir.. veya daha başka yollarla nefs-i emmare, ruhlarımıza girip onu ifsad edebilir. Demek ki, bizi bir sürü tehlike beklemektedir. Onun için bundan sonra verilecek kavga, bir öncekinden daha çetin ve daha büyük olacaktır; mülahazasıyla daha bir gerilime geçerek sürekli tetikte bulunmak gerekecektir.

Bu sözün muhatabı sahabeden ziyade, onlardan sonra gelenler ve bizler olsa gerek. Dolayısıyla bu ölçüye çok iyi dikkat etmemiz icab edecektir. Eğer bir insan cihadı bütünüyle dışa karşı yapılan davranışlara bağlıyor ve iç murakebeden uzak bulunuyorsa o insan, tehlike sınırları içinde dolaşıyor demektir.

c) O'na Ait...

Asr-ı Saadet'in insanı, harp meydanlarında kavga verirken arslanlar gibi dövüşür, gece olunca da hepsi birer derviş kesilir ve sabahlara kadar ibadet ve zikirle Cenab-ı Hakk'a kullukta bulunurlardı. Sanki onlar gündüzleri hiçbir iş görmeyen o cengaverler değil de, hayatlarını bir köşede, inziva ve ibadetle geçiren zahidlerdir. Fakat onlar bunu rehberleri, rehnumaları olan Peygamberlerinden görmüşlerdi. İşte O ve O'nun ardındakilerden birkaç kesit:

Efendimiz, bir cesaret abidesiydi. Hatta Hz. Ali gibi şecaat örneği kahramanların itirafıyla, harb meydanında endişe ve korkuya kapılan her sahabi, O'nun arkasına saklanır ve kendini emniyete alırdı. Mesela, Huneyn'de öyle celallenmiş ve kükremişti ki, atının dizginlerini tutmakta zorlanmışlardı. O ise:

أَنَا النَّبِيُّ لا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبَ

"Ben Peygamberim, bunda yalan yok. Ben, Abdülmuttalib'in torunuyum"[2] diyerek atını da mahmuzlamış ve düşman saflarına doğru yürümüştü.

Bu şecaat ve kahramanlık abidesi insan, ibadetlerinde de aynı derinlikte bir kulluk abidesiydi.

وَفِي صَدْرِهِ أَزِيزٌ كَأَزِيزِ الْمِرْجَلِ مِنَ الْبُكَاءِ

Bu hadisin ifadesiyle namaz kılarken sinesi ağlamaktan dolayı kaynak ve tencere gibi ses çıkarırdı.[3] Ağlayıp gözyaşı döktüğü zaman da çevresindekileri rikkate sevkederdi.[4] Bazan günlerce oruç tutar, "savm-ı visal'

yapardı.[5] Bazan sabaha kadar namaz kılar ve ayakları şişerdi. Hatta Hz. Aişe validemiz, bu tehalükü çok görerek,

لِمَ تَصْنَعُ هَذَا يَا رَسُولَ اللهِ وَقَدْ غَفَرَ اللهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ

"...gelmiş geçmiş günahları affolan Sen, niçin bu kadar kendini yoruyorsun" diye sormuştu. O,

قَالَ: أَفَلا أُحِبُّ أَنْ أَكُونَ عَبْدًا شَكُورًا

"Allah'a çok şükreden bir kul olmayayım mı?" cevabını vermişti.[6]

Yılan ve çıyanlara aldırış etmeden Sevr mağarasında bulunduğu esnada, müşrikler mağaranın ağzına kadar gelmiş ve Hz. Ebu Bekir, O'nun namına heyecanlanınca, gayet sakin:

يَا أَبَا بَكْرٍ مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللهُ ثَالِثُهُمَا.. لا تَحزَن إنّ اللهَ مَعَنا

"Ey Ebâ Bekir korkma, Allah bizimledir" buyurmuştu.[7] İşte bu korkusuz şahıs, Kur'ân dinlerken öyle rikkate geliyor, öyle gözyaşı döküyordu ki, âdeta nefesi kesilecek gibi oluyordu. Mesela, bir keresinde İbn-i Mesud'a "Bana Kur'ân oku" demiş. O da edep içinde "Ya Rasulallah, Kur'ân sana nazil olurken ben sana Kur'ân mı okuyacağım?" cevabını vermiş ise de, Allah Rasulü, ısrar gösterip "Ben başkasından Kur'ân dinlemeyi severim" buyurmuşlardı. Bunun üzerine İbn-i Mesud, Nisa sûresini okumaya başlamış.. bir hayli devam ettikten sonra

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلاَءِ شَهِيدًا

"Her ümmetten bir şahid getirdiğimiz ve seni de hepsine şahid kıldığımız o gün nasıl olacak!" (Nisa, 4/41) mealindeki ayete gelince, Allah Rasulü artık dayanamaz hale gelmiş ve eliyle "yeter! yeter!" demişti. Gerisini İbn-i

Mesud'dan dinleyelim: 'Sustum, dönüp baktım ki, Allah Rasulü hıçkıra hıçkıra ağlıyor."[8]

O, bir kalp ve gönül insanıydı. Maddî cihadda da, manevî cihadda da hep en öndeydi. Evet ümmetini istiğfara teşvik ediyor, ama kendisi yine önde yürüyordu.

وَاللَّهِ إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ
أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً

"Allah'a kasem olsun! Ben, her gün yetmişten fazla istiğfar eder ve O'na yönelirim"[9] sözleri ne düşündürücü bir referanstır!

Büyük cihadda muvaffak olan bir insanın ekseriyet itibariyle, küçük cihadı kazanmasına da muhakkak ve mukaddes nazarıyla bakılabilir. Fakat, büyük cihadda kaybeden insanın küçük cihadda kazandığı ya hiç görülmemiştir veya enderdir. Öyleleri, iş ve hizmeti bir yere kadar götürebilseler dahi, neticeye varmaları mümkün değildir.

Hz. Âişe validemiz anlatıyor: "Allah Rasulü bir gece bana hitaben; "Ya Aişe!" dedi, "müsaade eder misin, bu gece Rabb'imle beraber olayım?" (O, Rabbiyle beraber olmak için bile hanımından müsaade isteyecek kadar incelerden ince bir insandı. Asalet ve incelik O'nun önemli bir derinliğiydi). Hz. Aişe "Ya Rasulallah! seninle olmayı isterim; fakat senin istediğini daha çok isterim" deyince, Allah Rasulü abdest alır, namaza durur, kıraatinde:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ
اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لأُولِي الأَلْبَابِ

"Muhakkak ki, göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün değişmesinde akıl sahipleri için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işaret eden pek çok deliller vardır" (Âl-i İmrân, 3/190) ayetini okur; okur ve sabaha kadar gözyaşı döker.[10]

Allah Rasulü, bazen de hanımını uyandırmamak için, hiç sormadan kalkar ve ibadet ederdi. Yine Hz. Aişe validemiz anlatıyor: "Bir gece uyandığımda Allah Rasulü'nü bulamadım. Hemen kıskançlık damarım kabardı; acaba diğer hanımlarından birinin yanına mı gitti, diye düşündüm. Yerimden doğrulurken

elim, karanlıkta Allah Rasulü'nün ayaklarına ilişti. Baktım ki, Allah Rasulü secdeye kapanmış birşeyler okuyor. Okuduğu duaya kulak verdim, şunları söylüyordu:

لَّهُمَّ ! اَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ
مِنْ عُقُوبَتِكَ وَاَعُوذُ بِكَ مِنْكَ (اي من قهرك
بلطفك ومن جلالك بجمالك ومن جبروتك
برحمانيتك ورحيميتك) لاَ اُحْصِى ثَنَاءً
عَلَيْكَ. اَنْتَ كَمَا اَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ

"Allah'ım, Senin gadabından, öfkenden Senin rızana sığınıyorum. Ukubetinden bağışlamana sığınıyorum. Allah'ım, Senden yine Sana sığınıyorum (Kahrından lütfuna, celalinden cemaline ceberutiyetinden rahmaniyet ve rahimiyetine sığınıyorum). Ben, Seni sena edemem. Sen Seni sena ettiğin gibisin."[11] İşte Allah Rasulü ve işte O'nun iç derinliği ve cihad-ı ekberi!

d) O'nun Ardındakiler

Allah Rasulü nasıl yaşarsa sahabe de aynen öyle yaşamaya çalışırdı.

Zira sahabe, öbür tarafta O'nunla beraber olabilmenin, burada O'nu adım adım takip etmekten geçtiğinin şuurundaydı. Hatta onların arasında Sevban gibi öyleleri vardı ki, Allah Rasulü'nden ayrı kalma düşüncesi bile akıllarına geldiğinde, iştahtan kesilir ve rahatsız olurlardı.

Efendimiz bir cihada çıkmış, Sevbân ise bu seferde O'nunla bulunamamıştı. Allah Rasulü döndüğünde herkes gelip kendisini ziyaret ederdi. Bunlar arasında Sevban da vardı. Sararmış, solmuş ve âdeta bir deri bir kemik kalmıştı. Şefkat Peygamberi sordu: "Sevban ne bu halin?" Şöyle cevap verdi: "Ya Rasulallah! Beynimi kemiren bir düşünce var ki, işte o beni bu hallere soktu. Kendi kendime düşündüm. Ben, Allah Rasulü'nden üç günlük ayrı kalmaya dahi tahammül edemiyorum. Ebedî bir alemde bu ayrılığa nasıl güç yetirebilirim? Çünkü O, Allah'ın Rasulü ve makamı da muallâdır. Gireceği cennet de ona göre olacaktır. Halbuki ben sıradan bir insanım. Cennete girmiş dahi olsam, Allah Rasulü'nün gireceği cennete girebilmem mümkün değildir O halde ben O'ndan ebedî ayrı kalacağım. Bunu düşündüm ve bu hale düştüm."

Allah Rasulü, bu dertli insana, derde derman şu ölümsüz ifadeleriyle karşılık verdi:

اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

"Kişi sevdiğiyle beraberdir."[12]

Kişiyi sevmek, ona benzemek ve onun hayatını kendine hayat edinmekle olur. Gerçekten de sahabe, bu mevzuda alabildiğince hassastı.

Bir başka misal; bir muharebe gecesinde iki sahabi nöbet bekliyor. Gündüz akşama kadar kılıç sallamış bu insanlar, gece de sabaha kadar nöbet tutacak ve düşmanın muhtemel saldırısını orduya haber vereceklerdi. Biri diğerine, "Sen istirahat et de biraz ben bekleyeyim, sonra da seni kaldırırım" der. İstirahata çekilen çekilir, diğeri de namaza durur. Bir ara düşman vaziyeti anlar ve ayakta namaz kılmakta olan bu sahabiyi ok yağmuruna tutar. Vücudu kan revan içinde kalmıştır; ancak o, namazını bitirinceye kadar dayanır ve namazını bitirdikten sonradır ki, yanındakini kaldırır. Arkadaşı, onun durumunu görünce hayretten dona kalır ve 'niçin birinci ok isabet ettiğinde haber vermedin?" der. Cevap şöyledir: "Namaz kılıyor ve Kehf suresini okuyordum. Duyduğum o derin zevki bozmak, bulandırmak istemedim.."[13]

Demek, huzur onu böyle çepeçevre kuşatmıştı. Sanki namazda Kur'ân okurken, Kur'ân bizzat ona nazil oluyor ve sanki Cibril, onun ruhuna Kur'ân solukluyordu da, o da böyle bir vecd içinde iken bağrına saplanan okun acısını dahi duymuyordu. İşte büyük ve küçük cihadı kendinde toplayan insanların durumu ve işte cihad adına hakikatin gerçek yüzü...

Bir gün Hz. Ömer'e kızı Hafsa validemiz; "Babacığım, dıştan gelen devlet elçileri oluyor ve daima yeni yeni heyetler kabul edip, görüşüyorsun. Üzerindeki elbiseyi yenilesen daha iyi olmaz mı?" der.

Hz. Ömer, kızından bu sözleri duyunca beyninden vurulmuşa döner. Allah Rasulü ve Hz. Ebu Bekr'i kastederek:

اَمَا وَاللهِ لَئِنْ اسْتَطَعْتُ لَأُشَارِكَنَّهُمَا بِمِثْلِ عَيْشِهِمَا بِمِثْلِ عَيْشِهِمَا الشَّدِيدِ. لَعَلِّي اُدْرِكُ مَعَهُمَا عَيْشَهُمَا الرَّخِيّ

"Ben bu iki dosttan nasıl ayrı kalabilirim? Doğrusu, dünyada onlar gibi yaşamalıyım ki, ahirette de onlarla beraber olabileyim"[14] cevabını verir.

Allah Rasulü ve sahabenin yolu budur. Onlar, her zaman Cenab-ı Hakk'la sıkı bir irtibat içinde oldular. Onların zikir ve ibadetleri, o kadar çok ve derince idi ki onları görenler, ibadetten başka hiçbir şeyle meşgul olmadıklarını zannederdi. Halbuki, onların dünyevî yanları da bundan geri değildi.

Âdeta ihlasın özü ve hülasasını temsil ediyor ve yaptıkları her işi Allah rızası hedefli yapıyorlardı. Her işlerinde bir iç derinliği ve murakabe vardı. İşte karşımızda yine bir ihlas abidesi olan Hz. Ömer; hutbe esnasında bir ara, hiç münasebet yokken mevzuu değiştirir: "Ya Ömer! daha dün, baban Hattab'ın develerini güden bir çobandın.."der ve hutbeden iner. Sorarlar: "Durup dururken seni böyle bir şeye sevkeden de neydi?" Cevap verir: "Aklıma halife olduğum geldi..." Başka bir gün, sırtında bir çuval dolaşıyordu. Niçin böyle dolaştığını soranlara, yine aynı cevabı vermişti: "İçimde bir gurur hissettim ve onu böyle aşayım dedim.."

Ömer b. Abdülaziz, bir dostuna mektup yazar. Mektup çok edebî yazılmıştır. Kalkar, mektubu yırtar. Sebebini soranlara, "Mektubu beğendim ve içimde bir gurur hissettim, onun için onu yırttım" der.

Ruhen olgunluğa ermiş, ruhuyla bütünleşmiş ve paklaşmış bütün bu temiz kimselerin cihadı, Allah rızası için olacağından, asla semeresiz de kalmaz. Bu itibarla, kendi iç meselelerini halledememiş riyadan, ucubdan, gurur ve kibirden kurtulamamış, şurada-burada çalım satmak için iş gören insanların cihad adına yaptıkları şeylere gelince, bunlar yapmaktan çok yıkmaktır. Böylelerinin, bir devrede belli bir seviyeye kadar ulaşmaları mümkün olsa da neticeye varmaları -üzerine basa basa ifade ediyorum mümkün değildir.

e) İlahî İnayetin Davetiyesi

Büyük ve küçük cihadı bir arada mütâlâa eden bir hayli ayet ve hadis vardır. Hiç kuşkusuz bu mevzuda en cami surelerden biri "Nasr" suresidir. Bu kısa surede şöyle denmektedir:

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ * وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللهِ أَفْوَاجاً * فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّاباً

"Allah'ın yardımı ve zaferi gelip de, insanları bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit, Rabbine hamdederek O'nu tesbih eyle ve O'ndan mağfiret dile, çünkü O tevbeleri fazla fazla kabul edendir." (Nasr 110/1-3)

Bu surede, Allah'ın yardım ve fethi geldiği zaman insanların fevc fevc, bölük bölük İslâm'a girecekleri müjde veriliyordu. Ve öyle de oldu. Maddî cihad, (cihad-ı asgar), emri bi'l-ma'ruf nehyi ani'l-münker ve Hakk'ın anlatılması sayesinde engeller bertaraf edildi, derken insanlar da İslâm dinine girmeye başladılar.

İşte bu merhalede Cenab-ı Hakk'ın emri şu oluyor:

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ

"Rabbini hamd ile tesbih et ve O'ndan mağfiret dile." Çünkü bütün bu olanlar, apaçık Rabbi'nin sana bir ihsanıdır.. ve aynı zamanda bunları yapıp, yaratan da Allah'tır.

Dış düşmanlara karşı kazanılan bu muzafferiyetin yanısıra insan, kendi iç dünyasında nefsine karşı da bir zafer kazanmalıdır ki, cihad tamamlanmış ve iki cihad bütünleşmiş olsun. Bu çizgide Hz. Aişe validemiz bize şunu nakleder: "Bu sure nazil olduktan sonra Allah Rasulü sürekli:

سُبحان الله وبحَمْده أستغفرُ اللهَ وأتوبُ إليه

"Allah'ı hamdine bürünerek tesbih eylerim. Allah'tan mağfiret diler, O'na tevbe ederim"[15] diyor ve teveccühlerini yeniliyorlardı.

Efendimiz (s.a.v), bir başka hadislerinde bu iki cihadı yine bir arada zikreder:

عَيْنَان لاَ تَمَسّهُمَا النَّارُ عَيْنٌ بكَتْ مِنْ خَشَيَةِ اَللهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ في سَبِيلِ اللهِ

"İki göz vardır ki, cehennem ateşi görmez: Harp meydanları ve cephelerde nöbet tutan askerin gözü ve Allah korkusundan ağlayan göz."[16]

Sınır boylarında veya harb meydanlarında en tehlikeli anlarda nöbet tutarak uykuyu terkeden insanın cihadı, maddî cihaddır. Bu cihadı yapan insanın gözü cehennem ateşine maruz kalmayacaktır. Bir de manevî ve büyük cihadı yerine getiren göz vardır ki, o da Allah korkusundan ağlayan gözdür. Evet, bu iki göz, cehennemi ve onun azabını görmeyecekleri müjdesinde birbirine denktir.

Memeden çıkan sütün tekrar geriye dönmesi nasıl imkansız ise, Allah korkusundan ağlayan gözün cehenneme girmesi de o kadar ilâhî vaad ve rahmete zıttır. Allah yolunda cihad eden ve üstü-başı toz toprak içinde kalan bir insanın durumu da bundan farklı değildir. Çünkü Allah Rasulü, bu toz ve toprağın cehennem ateşiyle bir araya gelmeyeceği mevzuunda birçok tebşirde bulunmuşlardır.

Allah korkusuyla ürperip ağlayan göze, düşmanın geleceği yerleri gözetleyen, tehlike noktalarında nöbet bekleyen, kendini bu işe adayan, memleketin başına gelecek felaketler karşısında her zaman göğsünü siper eden; insanını gerçek insanlığa yükseltmek için müesseseler kuran, başkalarını yaşatma zevkiyle, şahsî yaşama hazzından uzak kalabilen insanların gözleri, cehennem ateşi görmeyecektir. Bu itibarladır ki, cihadı, şurada-burada diyalektik yapmaktan ibaret görenler, şayet anlattıklarını ne ölçüde tatbik ettiklerini kontrol etmiyorlarsa, sadece ve sadece vakit öldürüyor ve bir de kendilerini aldatıyorlar demektir. İçlerini zapt-u rabt altına alamamış, riyanın burnunu kıramamış, fahirlenmeyi ayaklarının altında ezememiş, başkalarına iş buyurmayı ve gösteriş yapmayı ruhlarından söküp atamamış insanların yaptıkları da yapacakları da huzursuzluk kaynağı olma ve gürültü çıkarmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Öte yandan, meseleyi yalnız manevî cihad şeklinde ele alıp "kendi kavgamı vermeden, başkalarıyla uğraşmam doğru olmaz" diyerek bir köşeye çekilenler, çekilip nefislerine derece kazandırmayı her şeyin üstünde görenler ve

insanların irşad mücadelesine iştirak etmeyenler ise en hafif ifadeyle İslâm'ı mistisizme karıştırma hatası içindedirler.

Cihad mevzuunu yalnız manevî yönüyle ele alıp "kendi kavgamı vermeden başkaları ile uğraşmam doğru olmaz" diyenlerin bazılarında şöyle bir düşünce hakimdir: "Koyunu kendi ayağından, keçiyi de yine kendi ayağından asarlar. Nefsini kurtaramayan, başkasını da kurtaramaz. Öyleyse insan; önce kendini kurtarmaya bakmalıdır!" Oysa böyle düşünen kimseler, her şeyden önce bilmelidirler ki, insan, nefsini kurtardığını zannettiği gün, kendini girdapların en korkuncuna kaptırmış sayılır. Aslında, kim kendini kurtardığını söyleyebilir ki?.. Kur'ân,

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

"Yakîn sana gelinceye kadar Rabbine kulluk et" (Hicr, 15/99) buyurmaktadır. Yani kimse, perde açılıp da öbür alemden "artık buyur" deninceye kadar, kulluk mânâsına dahil hiçbir amelden uzak kalamaz. Evet insan son nefesine kadar kullukla mükelleftir.

Bu durumda, mükellefiyetleri devam eden bir insanın kendini kurtardığını söylemesi nasıl mümkün olabilir! Öyleyse insanın nefsiyle cedelleşmesi, içindeki fena huylarla yaka-paça olması ve kendini ıslaha çalışması hayatının sonuna kadar devam edecek demektir.

Biz, her zaman havf ve reca ağırlıklı bir hayat yaşamak mecburiyetindeyiz. Neticeden emin olmak mümince bir düşünce olmadığı gibi, ümitsizlik de, aynı şekilde müminin sıfatı olamaz. Ancak, dünyada hep havf tarafı ağır basmalıdır. Düşünün ki, Hz. Ömer gibi bir insan bile, son anlarını yaşarken kendi hesabındaki endişeleri solukluyordu. Ancak hakkında İbn-i Abbas'ın hüsn-ü şehadette bulunması ve "senin iyi bir insan olduğuna ahirette ben de şahid olurum"[17] demesi, bir mânâda onun bu ürperten endişelerini hafifletmişti. Zaten Kur'ân-ı Kerim'de de:

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ

"Rabbinin azametinden korkana, Cenab-ı Hakk iki cennet vaad etmektedir" (Rahman, 55/46) buyurulmuyor mu?

f) Selef'in Anlayışı

İslâm'ın yetiştirdiği büyük ve hakiki mürşidlerden hiç biri, cihadı tek yönlü

olarak ele almamış; almamış ve demir parmaklıklar arkasında bile hakkı neşretme gayretinden bir an dahi geri kalmamışlardır. Bunlar, aynı zamanda Rableriyle olan münasebetlerini de asla gevşetmemiş ve hizmetlerinin çapı ne derece geniş olursa olsun, kalp dairesini hiç mi hiç ihmale uğratmamışlardır. Bu sayede veralardan duydukları her şey, onlarda yeni bir irfan peteğinin oluşmasına vesile olmuş ve böylece hep ihsan şuuruyla yaşamış; kendilerini her an Cenab-ı Hakk'ın murakabesinde hissetmiş ve bu amelleriyle Rablerine o derece kurbiyet ve yakınlık kazanmışlardır ki, Rab, onların gören gözü, tutan eli olmuş ve böylece de onların birleri bereketlenip binlere ulaşmıştır.

g) Günümüz İnsanına Düşen

Günümüzün insanı, Cenab-ı Hakk'ı hoşnud edecek bir cihad yapmak istiyorsa -ki öyle yapması lazımdır- başkalarına hak ve hakikati anlatıp neşretmenin yanı sıra kendisini ve arzularını da kontrol altına alıp, ciddi bir iç murakabeye endekslenmelidir. Yoksa, kendi kendini aldatma ihtimali çok kuvvetlidir. Dolayısıyla da yaptığı şeylerin ne kendine, ne de başkalarına yararı olmayacaktır.

Cihad eri, Allah'ı her şeye tercih edecek şekilde ihlaslı, samimi, yürekten ve gönül insanı olmalıdır. Ancak o zaman, verilen mücadele faydalı ve kalıcı olur. Evet o, başkalarına karşı demagoji yapıp zihinlere faydalı-faydasız bir sürü malumat yığını aktarma yerine, onların kalp ve kafalarına mümkün olduğunca samimiyet, hüsn-ü niyet, içtenlik ve gönül adamı olma şuurunu yerleştirmeye çalışmalıdır.

Cihad, bir iç ve dış fetih dengesidir. Onda hem erme, hem de erdirme söz konusudur. İnsanın özüne ermesi, büyük cihaddır. Başkalarını erdirmesi ise, küçük cihaddır. Bunun biri diğerinden ayrıldığında, cihad cihad olmaktan çıkar. Birinden miskinlik, diğerinden anarşi doğar. Halbuki biz, Muhammedî bir ruhun doğmasını bekliyoruz. Her meselede olduğu gibi bu meselede de, ancak ve ancak Allah Rasulü'ne ittiba ve uymakla mümkün olacaktır.

Ne mutlu onlara ki, kendi kurtuluşları kadar başkalarının kurtuluşları için de yol ararlar. Ve yine ne mutlu onlara ki, başkalarını kurtaralım derken, kendilerini unutmazlar!..

Cihad, kıyamete kadar devam edecektir. Zira biz ne denli insancıl davranırsak davranalım mutlaka küfründe ısrar eden kâfirler bulunacaktır. Onun mevcudiyeti ise, bizim cihadımızın devam etmesi demektir. Biz, herkese Rabbimizi anlatmakla mükellefiz ve dünyaya karşı hem manevî cihad hem de

maddî cihadda muvaffak olmak zorundayız. Aksi halde insanca yaşama hak ve imkânlarını kaybederiz.

Bir dönemde atalarımız hep bunun kavgasını verdi. Evet 'salip' onun bu insanlık mefkûresine mani olmak isteyince, o da bu maniayı bertaraf etmenin çaresini güçlü olmada gördü. Ecdadımızın, cihanla kavgasının mânâsı işte buydu. Hâşâ ki, onlar gittikleri yerlere başka bir gaye için gitmiş olsunlar. Ve yine hâşâ ki, onları harekete geçiren saik, ülkeleri istila etme sevdası olsun. Onlar, i'la-yı kelimetullah'ın sevdalısıydılar.. ve tek dertleri cihanın dört bir yanında "Lâ ilâhe illallah" hakikatinin duyurulmasını te'min etmekti. Böylece, yeryüzünde karanlık tek nokta kalmayacak ve her taraf iman ışığı ile aydınlanacaktı. Sanki onlar kendi dönemlerinde birer müezzin idiler. Bulundukları asrın minaresinin başına çıkmış ezan okuyor ve bu şekilde bütün kainata dinlerini ilan ediyorlardı.

Bizde her zaman milletin minaresinin başından, ordu dili ve silahların tarrakalarıyla, âfâk-ı aleme "Lâ ilâhe illallah, Muhammedü'r-Rasulullah"ı haykırma devam edegelmiştir. Bizde istila, bizde tegallüp yoktur. Hz. Fatih'in, Hz. Yavuz'un ve daha nice büyük hükümdarların bir müezzin gibi devlet minaresinin başında, dünyanın karanlık noktalarına, "Allah'tan başka ma'bud yoktur" diye kükremeleri öyle müthiş bir müezzinliktir ki, siz her zaman bu müezzinliğin şahidlerini, Belgrad Ormanlarından Himalaya eteklerine kadar çok geniş bir sahaya yayılmış bulacak; okyanusların mevcelerinin bile bununla dalgalandığını görüp duyacaksınız. Evet, bütün muzlim noktaları aydınlatmak, karanlık yerlere Rasulullah'ın adının ışığını götürmek ve dört bir yanı Kur'ân'ın envarıyla nurlandırmak için cihad, kıyamete kadar devam edecektir. Ve müminler, devletler, milletler arası dengede ümmet-i vasat olmanın hakkını vermek uğruna, maddî cihadı da sonsuza kadar devam ettireceklerdir.

Millet olarak, biz de bu muallâ mevkiyi ihraz etmekle mükellefiz.. hedefimiz sadece ve sadece budur. Zira, Allah bizim için

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

"Sizi, insanlara şahid olasınız diye ümmet-i vasat kıldım" (Bakara, 2/143) buyurmaktadır. Bunun mânâsı, "sizi devletler arası müracaat mercii, muvazene unsuru ve istikametin şahidi yarattım" demektir. Allah (c.c), bizi âlâ-yı illiyin-i insaniyete, maddî-manevî mükemmeliyete; âdeta Himalayalar'ın zirvesini ihraz

etmeye, Hira Dağı'nın başına ulaşmaya, Rasul-i Ekrem'in duyup hissettiklerini paylaşmaya; Allah mevhibesi olan aslımızla, özümüzle bütünleşmeye çağırıyor. Ya o noktaya çıkma azmini yenileyecek ve aynı zamanda yaşama hakkını da kazanmış olacağız, ya da pes himmetlik edip halimizden razı olacak ve esfel-i safilîne sukût edip, ayaklar altındakalacağız.

[1.] Bkz. Keşfü'l-Hafâ, 1/511; İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn, 3/10
[2.] Buhârî, Cihâd 52; Müslim, Cihâd, 78
[3.] Müsned, 4/25; Nesâî, Sehv, 18
[4.] Müslim, Cenâiz 12; Ebû Dâvûd, Cenâiz, 77
[5.] Buhârî, Savm 48; Müslim, Sıyâm, 60
[6.] Müslim, Sıfâtü'l-Münâfikîn, 81; Buhârî, Teheccüd, 6
[7.] İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 3/181
[8.] Buhârî, Tefsîru Sûre, [4.]/9; Müsned, 1/433
[9.] Buhârî, Deavât, 3
[10.] İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, 2/164
[11.] Müslim, Salât, 222; Ebû Dâvûd, Salât 152; Tirmizî, Deavât, 76
[12.] Müslim, Birr, 165; Tirmizî, Zühd, 50; Müsned, 1/392
[13.] Ebû Dâvûd, Tahâret, 78; Beyhakî, Delailü'n-Nübüvve, 3/378-379; Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/481-482
[14.] Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, 1/48-49; İbnü'l-Cevzî, Sıfatü's-Safve, 1/147-148; İbn Sa'd, et-Tabakatü'l-Kübrâ, 3/277-278
[15.] Müslim, Salât, 220; Müsned, 6/34
[16.] Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 12
[17.] İbn Sa'd; et-Tabakât'l-Kübrâ, 3/352

Cihad Peygamber Mesleğidir

Allah yolunda mücadele eden ve dâvâsını temsil etmeyi kendine gaye edinen, kat'iyen diğer insanlarla aynı seviyede mütâlâa edilemez... Çünkü o, peygamberlerin gönderiliş sebebini kendisine hedef seçmiştir. Bunu bir misalle biraz daha açalım: Hemen her insanın bir mesleği ve bu mesleğin gerektirdiği birtakım hususiyetler vardır. Mesela, bir berber, bir marangoz, bir saraç veya bir başka meslek erbabının mesleğinde, kendine ufuk nokta diye tayin ettiği bir hedefi bir yeri bulunur ve hal-i hazır durumu bu hedefe göre değerlendirir. Ayrıca her meslek, kendisi için belirlenen bu ufuk nokta nisbetinde bir kıymet ifade eder. Sözgelimi, bir berberin neticede ulaşacağı nokta ne ise, berberin de, onun berberliğinin de değeri bir bakıma o kadardır. Diğer meslekleri de buna kıyas edebiliriz: Mesela; milletvekilliği, başbakanlık, hatta cumhurbaşkanlığı da birer meslek ise, aynı değerlendirme bunlar için de geçerlidir.

İşte, peygamberlik de, Allah'ın bazı müstesna insanlara verdiği böyle en kudsî bir meslektir. Peygamberlerin vazifesi ise, Allah'ın ve Allah'a imanın anlatılması ve de Allah'tan aldıkları dinin tebliğidir. Bu tebliğle onlar, başlangıcı bir damla kerih su, sonu çürüyüp kokuşmaya mahkûm bir ceset olan insana, sonsuzluk ufkuna ulaşıp ebedileşmenin ve yücelikler yurduna yerleşmenin yollarını öğretir, bekâ inancı ve ebediyet mülahazasıyla onların ebediyete muhtaç ve müştak gönüllerini tatmin ederler.

Peygamberlik mesleğinde mukadder hedef, Allah'ın tanıtılması ve insanlığın O'nu tanıyarak sonsuzluğu yakalaması, dünyaya gelirken bir iniş kavsi çizen insanın, yeniden dönüp bir arşiyeyle Allah'a ulaşması... Şu fani âlemde bekâ cilveleri göstermesi.. yoklukta varlığa ait renkleri duyup hazzetmesi ve düşünceleriyle âdeta ebediyet gamzeden bir gökkuşağı haline gelmesidir. Öyle zafer tâkı gibi bir gökkuşağı ki, onun altından geçilip gidilmez, sürekli başlar üstünde hissedilir.

İşte, ebede namzed olarak gelen insanın mahiyetindeki bu hakikati tahakkuk ettirenler de, nübüvvetle serfiraz olan peygamberlerdir.

Bu itibarla, peygamberlik, Allah yanında en nezih, en kudsî öyle bir meslektir ki, Cenab-ı Hakk, Zat-ı Uluhiyet'inden sonra hep ona dikkati çekmiştir. İşte böyle kudsî bir mesleğin en kudsî vazifesi de cihaddır. Madem ki her meslek, nihaî hedefine göre değerlendirilecek ve o mesleğe değer kazandıran da, bu nihaî hedef olacaktır; öyle ise, bu en mukaddes peygamberlik

mesleğinin hedeflediği nihaî noktaya vesile ve vasıta olan hareket tarzı da, aynı seviyede mukaddes bir iş olacaktır. Onun kudsîyetini ifade eden ayetlerden birisinde şöyle denmektedir:

إِنَّ اللهَ اشْتَرَى مِنْ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
الله فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْداً عَلَيْهِ حَقّاً فِي
التَّوْرَاةِ وَالإنجيلِ وَالْقُرْآن وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ
مِنَ اللهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمْ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ
وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Allah, müminlerden mallarını ve canlarını kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar, Allah yolunda savaşırlar, öldürülürler ve öldürürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de, ve Kur'ân'da Allah üzerine hak, bir vaaddir. Allah'tan daha çok vaade vefa gösteren kim vardır? O halde, O'nunla yapmış olduğunuz bu alış-verişten dolayı sevinin! İşte bu, (gerçekten) büyük kurtuluştur." (Tevbe, 9/111)

Demek ki, nefislerini, bedenlerini, cismanî varlıklarını Allah'a satan insanlar, bunun karşılığında cenneti ve Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanmaktadır. Kur'ân-ı Kerim, burada alış-veriş tabirini kullanmakla, insanı Cenâb-ı Hakk'a muhatap olma seviyesine hem de kendisiyle sözleşme yapılan bir muhatap seviyesine yükseltmektedir.

Allah Rasulü de bir hadislerinde şöyle buyururlar:

كُلُّ الْمَيِّت يُخْتَمُ عَلَى عَمَلِهِ إلاَّ الْمُرَابطَ،
فَإِنَّهُ يَنْمو لَهُ عَمَلُهُ إلَى يوم الْقِيَامَةِ وَيُؤَمَّنُ
مِنْ فَتَّانِ الْقَبْرِ

"İnsanın ölmesiyle her ameli kesilir; ancak Allah yolunda mücahede edenin ameli, bundan müstesnadır: Onun ameli, kıyamet gününe kadar nemalanır ve

kabir fitnesinden de emin kılınır." [1]

[1.] Ebû Dâvûd, Cihâd, 16; Müsned, 6/20

Cihad Hakk'a Şahitliktir

Cihad, bir yönüyle de Hakk’a şahidlik vazifesidir. Nasıl bir mahkemede hak ve hukukun kime ait olduğunu tesbit için şahidler dinlenir ve hüküm verilirken onların şehadetleri nazara alınır. Öyle de, cihad yapanlar yeryüzünde inkâr cephesiyle muhakemeleşmede, en gür sadalarıyla "Allah vardır" diyerek yer ve gök ehline şehadette bulunmaktadırlar.

شَهِدَ اللهُ أَنَّهُ لآ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَالْمَلاَئِكَةُ وَأُوْلُوا
الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ لآ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

"Allah, melekler ve adalette sebat eden ilim adamları şahidlik etmiştir ki, O’ndan başka ilah yoktur. (Evet) güç ve hikmet sahibi Allah’tan başka ilah yoktur" (Âl-i İmrân, 3/18) ayeti bütün açıklığıyla bize bu hakikati anlatmaktadır.

Evet, aynı çizgide şu üç şehadetin zikredilmesi ne manidardır:

1) Allah (c.c), kendi varlığına şehadet eder. Bu şehadeti vicdanlarında hakikate ermiş olanlar öylesine farklı duyarlar ki, onların vicdanlarında duyduklarını, kitapların beyan etmesi mümkün değildir.

2) Melekler de, Allah’ın varlığının şahidleridir. Melekler, saf ve dupduru nurdan yaratılmışlardır. Fıtratları katışıksız, pırıl pırıldır. Şeytan, onların içine küfür ve dalâlet sokamamış ve aslî yapıları kat’iyen bozulmamıştır. Ayna gibidirler.. ve işte bu pak mahiyetlerde de Cenab-ı Hakk’ın tecellileri görülür, duyulur ve okunur.

3) İlim sahipleri de, Allah’ın varlığına şehadet ederler. İşte bütün dünya Allah’ı inkâr etse, bu üç şehadet, O’nun varlığını isbata kâfi ve yeterlidir.

Evet, öyledir. Zira bizler, bütün çıplaklık ve azametiyle bu hakikati zaten vicdanlarımızda duymaktayız. Hem de başka delile ihtiyaç hissetmeyecek şekilde duymaktayız. Bu şahidlik, mele-i a’lanın sakinleri için de yeterlidir. Sonra, yerdeki kör ve sağırlar, kâinattaki ilânât ve tarrakaları duymuyor ve İlahî sanat çizgilerinde O’nun âsârını göremiyorlarsa, bunlara karşı da ilim

sahiplerinin şahidliği yeter.

Mücahidler Allah'ın şahidleridirler ve Allah'ı inkâr hesabına kurulan mahkemelerde, en gür avazlarıyla haykırıp, "Biz, Allah'ın şahidleriyiz" diyeceklerdir. Zaten nebiler de bu şehadet vazifesini en yüksek keyfiyette ifa etmek için gönderilmişlerdir. Kur'ân bu hakikati şu ayeti ile bildirir:

رُسُلاً مُبَشّرِينَ وَمُنذرِينَ لِئَلاّ يكُونَ لِلنَّاس عَلَى اللهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرَّسُلِ وَكَانَ اللهُ عَزِيزاً حَكِيماً * لَكِنِ اللهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزلَ إِلَيْكَ أَنزلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَئِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللهِ شَهِيداً *

"Müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki, insanların, peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri kalmasın. Allah, izzet ve hikmet sahibidir. Allah, sana indirdiğine şahidlik eder, onu kendi ilmi ile indirdi. Melekler de buna şahidlik ederler ve şahid olarak Allah kâfidir." (Nisâ, 4/165-166)

Her millet içinde, o milletin ufkunu aydınlatmak için bir nebi zuhur etmiştir. Son zuhur eden nebi ise, bütün insanlığın ufkunu aydınlatmak için gelen İki Cihan Serveri'dir. Kur'ân, bu mevzuu da hatırlatma çizgisinde O'na şöyle seslenmektedir:

يا اَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً

"Ey Nebi! Şüphesiz biz seni, şahid, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." (Ahzâb, 33/45)

يَا أَيُّهَا النَّبِيّ "Ey Nebi" ifadesinin başında bir يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ lâm-ı tarif vardır. Bu, bilinen; maruf bir insan demektir. Allah Rasulü, nereden bakılırsa bakılsın peygamberliği bilinen bir insandır. Hatta O'nun nebiliği, cansız varlıkların (cemâdâtın) selamlaması, bitkilerin temennâsı ve hayvanların

serfürû etmesiyle bile ma’lum ve meşhuddur. O, herkesin bildiği, inkârı mümkün olmayan, belli öyle bir peygamberdir ki, Kur’ân-ı Kerim O’na hitaben,

"Ey bilinen, ma’lum nebi!" demektedir. Zaten, taş gibi gönüllerin bile O’nun karşısında eriyip gitmeleri, O’nun bilinen nebi oluşunu isbat etmiyor mu?

Yukarıdaki ayette "أَرْسَلْنَاكَ" ifadesinde, muhatap sığasıyla "seni" denilmekte ve âdeta rahmetle diz dize gelmiş bu rahmet ve Şefkat Peygamberi’ne bu vasıflarından dolayı telmihte bulunulmaktadır.

"شَاهِداً" , yani insanlığa seni şahid olarak gönderdik; onlara Beni duyuracak ve Benim şahidim olacaksın. Bütün cihan seni yalanlasa ve inkâr etse de sen yine Allah’ın varlığını ilan edeceksin. İşte sen, böyle bir şahidsin.

Bir de arkandan gelen şahidler cemaati var ki, onlar bütün insanlığa, sen de onlara şahid olacaksın, "bunlar benim" diyecek ve onların şehadetine şahidlik edeceksin. Ve aynı zamanda hadisin ifadesiyle O’nun ümmetinin şehadeti, mahşerde bir kısım nebileri de mesuliyetten kurtaracaktır.[1]

[1.] Bkz; Buhârî, İ’tisâm 19, Müsned, 3/32; İbn Mâce, Zühd, 34

Cihad Hayat Kaynağıdır

Cihad, Müslümanları her zaman canlı tutan bir hayat kaynağıdır. Maddî-manevî cihaddan mahrum bırakılan bir millet fertleri arasında hemen dahilî sürtüşmeler baş gösterir ve o millet, içten içe kokuşmaya başlar. Osmanlı bunun son misalidir. Elbette başka milletler gibi Osmanlı'nın kokuşması da bir kaderdir. Ama, bunun kendine göre sebepleri vardır. Bazı hükümdarlar, saraylarda sefil zevklerini yaşamaya koyulup "i'lâ-yı kelimetullah"ı ihmale uğratır ve onların bu gevşekliği, orduya da sirayet ederse, devletler muvazenesindeki yerini kaybetmenin yanında, ebedî bir sefalet ve ardı arkası kesilmeyen dahilî boğuşmalar sürer gider. Evet, işte bu dahilî sürtüşmeler idi ki koskoca bir devlet-i aliyyeyi yedi, bitirdi.

Biz cihadı terkettiğimiz günden itibaren içimizde fırkalar türedi ve şu anda mevcud olan bütün fırka ve fraksiyonlar ta o devirde atılan menfî tohumların, cehennem zakkumlarının neşv ü nema bulmuş şekillerinden başka bir şey değildir.. ve bu öldürüp bitiren durumdan kurtulmanın bir tek çaresi vardır, o da cihaddır. Bizim anladığımız manada cihad –ki bununla Kur'an ve Sünnet çerçevesindeki anlayışı kastediyorum-, bir müminin uğruna canını feda edebileceği en tatlı bir mefkûre ve en yüksek bir idealdir. Zira mümin, kendi teri içinde boğulma veya kendi kanıyla abdest alma gibi bir payeyi ancak cihadla elde edebilir. Bu engin zevki tadanlardan biri olan Haram b. Milhan sînesinden yediği bir okla yere düşerken şöyle mırıldanıyordu:

فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ

"Kabe'nin Rabbine yemin ederim ki kurtuldum..." [1]

Haram b. Milhan'ın, verip-aldığı şeyler birbiriyle kıyaslanacak olursa ne büyük bir kazanç içinde olduğu elbette görülecektir. Evet cihad en kârlı bir ticarettir.

Zaten Allah (c.c) bizi, bu en kazançlı ticarete davet ederken şöyle buyurmuyor mu?

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ
تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ * تُؤْمِنُونَ بِاللهِ
وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"Ey iman edenler! Sizi can yakıcı bir azaptan kurtaracak ticareti size haber vereyim mi: Allah'a ve peygamberine inanır ve Allah yolunda canlarınızla, mallarınızla cihad edersiniz. Bilesiniz, bu sizin için daha hayırlıdır." (Saf, 61/10-11)

Yani, "Ey iman edenler! Sizi öyle bir ticarete çağırıyorum ki, o ticareti yapmakla, ötede canınızı yakacak azaplardan kurtulmanın yanında, ebed-müddet onurlu yaşama hak ve imkânını da elde edeceksiniz.

Evet, yeryüzündeki karanlık noktaları aydınlatmak en karanlık yerlere Rasulullah'ın adının ışığını götürmek ve âlemi Kur'ân'ın envarıyla donatmak için cihad, kıyamete kadar devam edecektir. Ve müminler, devletler, milletler arası dengede ümmet-i vasat olmanın hakkını eda etmek yolunda hep sorumluluklarının şuurunda olacaklardır.

[1.] Müslim, İmâre, 147; Buhârî, Cihâd, 9

Cihad Yüce Bir Duygudur

Şüphesiz müminde uyarılması gereken en yüce duygu, cihad duygusudur. Cihad duygusuna sahip olmayan insanlar, mezar taşlarından farksız sayılırlar. Evet onlar, başka değil, sadece ölülerin temsilcileridirler. Böylelerine, Allah'ın kat'iyen nazar-ı merhametle bakması düşünülemez. Kendini Cenâb-ı Hakk'ın yüce adını anlatmaya adamamış bir insan, hedefsiz sayılır ve camidlerden farkı yoktur. İnsan, cihad ruhu ve mücahedesi nisbetinde canlılık kazanır. Zira o, ancak cihadla kendini, ailesini ve milletini ihya edip koruyabilir. Gerçek diriliş, ancak cihadla gerçekleşir. Ve insanın attığı en büyük, en kudsî, en verimli, en semereli adım, mücahede ve mücadele istikametinde attığı adımdır.

Rasûl-i Ekrem (s.a.v)'in, genel ıslahatları arasında ölümden korkmayan, hak bildiği yoldan dönmeyen, olabildiğince zinde bir cemaati ve aktif bir kadroyu yetiştirmiş olması, O'nun en dikkat çekici hususlarındandır. Bu cemaat sürekli mefkûreleri uğrunda mücadele vermeyi düşünüyordu ve hatta ölümsüzlüğün sırrını onlar bu şekilde çözüyorlardı. Cihad sayesinde kıyamete kadar defterleri kapanmayacak ve böyle ebediyen yaşamış olacaklardı. Maddeten ölüp gitmiş olsalar bile, İslâm uğruna katlandıkları, göğüs gerdikleri mehâlikten (tehlikelerden) ötürü, bizler ve bütün gelecek nesiller onları hep hayırla yad edecek olduktan sonra, onlara nasıl "öldü" diyebiliriz ki?

İnsan ötelere inanınca cihad en yüksek bir mefkûre, en tatlı bir ideal ve en yüce bir düşünce olur. İşte sahabede gelişen duygu ve düşünce de buydu. Bedir'e gidebilmek için birbiriyle yarışıyor.. çocuklar sırf harbe iştirak edebilmek için, parmaklarının ucuna dikilip büyük görünmeye çalışıyor ve geride kalanlar harbe katılamadıklarından dolayı müteessir oluyordu.[1] Evet, "Rasûl-i Ekrem (s.a.v) bizi niye kadınlarla baş başa bırakıyor? Düşmanın gelip kapıya dayandığı bir dönemde cihad erkek işiyse, biz kadınlar gibi neden evde kalıyoruz?" diyorlardı. O kutlu topluluk, Bedir'e bu hava içinde çıkmıştı. Orada insanlığın makus kaderini değiştirecek bir mücadele verilecek ve bir cihad yapılacaktı. O güne kadar sadece irşad ve tebliğde bulunuluyordu. Ama bir gün kâfir, müminin karşısına çıkınca, Allah Rasulü (s.a.v) ashabını topladı ve "Bu toplulukla muharebe hususundaki görüşünüz nedir?" diye sordu. İlk cevap verenler, "Ya Rasulallah, biz buraya sadece kervanı takip etmek için çıkmıştık ve yanımıza ne mızrak, ne ok, ne de kılıç almıştık. Karşı taraf ise, bizim birkaç

katımız ve bizden çok kuvvetlidir. Onlarla harp etmeye hazır değiliz" dediler.[2]

Allah Rasulü, bu sözlerden memnun olmamıştı. Memnun olmadığını anlayan Mikdad bin Amr ki o gün Bedir'in tek süvarisiydi atını ileriye sürdü ve, "Ya Rasulallah biz sana Hz. Musa'nın cemaatinin Hz. Musa'ya dediği gibi demeyeceğiz. Onlar, "Sen ve Rabbin gidin savaşın biz burada oturuyoruz" demişlerdi. Biz ise, şöyle diyoruz: "Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ediyoruz ki, eğer sen deveni Berk-i Gımad tepelerine kadar kamçılayıp sürsen, vallahi bir lahza arkandan ayrılmadan seni takip edeceğiz." Allah Rasulü, muhacirin-i kirâm adına konuşan ve bu mevzuda kendine teminat veren Mikdad b. Amr'dan memnun olmuştu.

Ardından, Ensara döndü ve "Sizler de bana re'yinizi söyleyin" buyurdu. Sa'd b. Muaz hemen ayağa kalktı ve "Ya Rasulallah öyle zannediyorum ki, bizi kasdediyorsun?" dedi. Allah Rasulü, yüz ifadesiyle "evet" deyince, bu defa o da bütün Ensar adına şunları söyledi: "Ya Rasulallah, biz sana tabiyiz. İşte malımız, istediğini al, istediğini bırak. İşte canımız, istediğin yere sarfet, istediğinle harp, istediğinle sulh et. Bizden bir kişi bile senden geri kalmayacaktır."

Allah Rasulü, Mikdad'dan sonra Sa'd'ın bu sözlerinden de çok memnun kaldı ve "Allah'ın bereketi üzerine yürüyün, Allah bana iki topluluktan birini vaadetti, "Ya ganimet elimize geçecek veya bu düşmana karşı zafer elde edeceğiz"[3] buyurdu. Sahabe, ciddi bir coşkunluk içindeydi. Bilahare karşılarında çözülen, dağılan ve Mekke'ye kadar kaçan küfür ordusunun fertleri, daha sonra şunları söyleyeceklerdi:

"Bizi öyle kıskıvrak yakaladılar ki, sanki elimiz kolumuz bağlı, onlara teslim olmuştuk ve onlar da birer birer boyunlarımızı vuruyorlardı."[4]

Din-i mübin-i İslâm'ın hâkimiyetinin devamı ve Müslümanların zilletten kurtulup, izzetle yaşayabilmesi için cihad bir vecibedir. İslâmî bir cemiyet müslüman bir toplum içinde bu işi yürüten kendini milletine adamış karasevdalı ve gönüllüler ekibi yoksa -ki Kur'ân, "olsun"[5] diyor- İslâmî hayat da yoktur. Ferdî Müslümanlık olsa bile, teyidsiz ve desteksizdir. Müslümanlar fezayı fethe gitseler ve yıldızları birbirine bağlasalar dahi, bu vazifeyi terkettikleri zaman, yine başaşağı gideceklerdir. Teknik, teknoloji ve sanayide katedilen terakki, tek başına Müslümanları içine düştükleri çukurdan çıkaramaz. Cihad, bir farz-ı kifayedir. Ancak bu vazife günümüzde olduğu gibi sistemli olarak hiç kimse tarafından yapılamaz ve bütün bütün ihmale uğrarsa, işte o zaman farz-ı ayn haline gelir ve her fert teker teker ondan sorumlu olur.

Devlet de sistemli olarak cihad yapmalıdır. Bazen cihad vazifesini ordu yüklenir; bazen de emniyet kuvvetleri ve her ikisi de haricî ve dahilî tecavüzlere karşı cihad yapar. Asker bir milletin cihadı ise cihanşümuldür. Zira o, yeryüzünde muvazene unsurudur. Allah, ona bu misyonu yüklemiştir.

Ancak onun yer yüzünde muvazene unsuru olabilmesi de bu işi en kudsî, en büyük vazife bilmesine bağlıdır. İşte böyle bir vazifeyi üzerine alan bir millet bulunmadığı takdirde, yeryüzünde muvazeneden bahsetmek de mümkün değildir. Ne acıdır ki, 2-3 asırdan beri müminler, başkalarının muvazenesinin piyonları haline gelmiş ve bir türlü muvazenedeki gerçek yerlerini yakalayamamışlardır. Müminin camisi, uyuşukların, miskinlerin yeri olmuş, tekkesi, zaviyesi aşktan mahrum insanların yatıp kalktıkları izbeler haline gelmiş, medresesi, skolastik Batı kültürünün tedris edildiği yer durumuna düşmüş ve müminler, bu halleriyle meselelerini, eski çağların dehlizlerinde anlatan insanlar durumuna düşmüş.. ve tabiî, devrini idraktan mahrum insanlar olarak da dünya muvazenesinde ortaya herhangi bir ağırlık koyamamışlardır. Modern teknik ve teknolojide asrın önüne geçemedikten aşk-vecd içinde Sahabe seviyesinde bir hayat yaşamadıktan, Allah'la irtibat açısından tabiinin ibadet ü taatı ölçüsünde bir kulluk sergileyemedikten sonra, Müslümanlık adına yapılacak pek bir şey olmaz zannediyorum. Zira, asrını yaşamayan, problem ve dertlerine, kendi asrına göre mualece ve müdahalede bulunamayan insanın, Müslümanlık adına bir iş yapması da asla söz konusu değildir.

İslâmî onur ve gurur taşıyan her fert ve millet, mutlaka kendini cihad vazifesiyle vazifeli olarak görmelidir. Zaten kendinde böyle bir mesuliyet hissetmeyen fert ve milletlerin, İslâmî onur ve gururdan nasipleri olduğu da söylenemez.

Cihad, öyle bir vazife ve mükellefiyettir ki, bir cemaatin mutlaka kendisini bu işe vakfetmesi ve "ribat" yapması gerekmektedir. Böylece, iç ve dış düşmanlardan gelebilecek maddî-manevî her türlü saldırı önlenecek ve bu uyûn-u sahire (uyanık gözler) vasıtasıyla bütün bir millet, her türlü felâket ve helâketten kurtulmuş olacaktır. Bu gayret içinde olan insanların saniyeleri seneler, seneleri ise asırlar kadar bereketli sayılır. Onlar daha dünyada iken ebediyeti yakalamış talihlilerdir. Hayatlarını vakıf haline getirmeleri sebebiyle de, yiyip içmeleri, yatıp uyumaları hep ibadet olarak kabul görecektir.

Bilindiği üzere hüsün-kubuh bahsinde hüsün, "hüsün liaynihi" ve "hüsün ligayrihi" olmak üzere ikiye ayrılır.

Bizzat güzel olanlara "hüsün liaynihi," doğrudan doğruya güzel olmadığı

halde, neticesi itibariyle güzel olanlara da "hüsün ligayrihi" denir. Cihad bunlardan "hüsün ligayrihi" kısmına dahildir. Bunun mânâsı şudur: Cihad, insanların öldürülmesi, beldelerin harab edilmesi itibariyle, doğrudan doğruya güzel değildir. Zira, o tahrip ve öldürme gibi güzel olmayan fiillere sebeptir. Cihadı güzelleştiren, vasıta olduğu şeylerdir. Mesela; Cihad i'lâ-yı kelimetullaha vesile olması; müminin yeryüzü muvazenesinde hakim hale gelmesi; Müslümanlığa ve Müslümanlara tecavüz edenlere karşı sindirici ve caydırıcı bir yanının bulunması; güçsüz ve mazlum insanların koruyuculuğunu derpiş etmesi açısından güzeldir. Binaenaleyh, denebilir ki, cihadın güzelliği "İ'lâ-yı kelimetullah" şartına bağlanmıştır. Evet, mümin cihad edecek; ata, uçağa binecek, tank ve uçaksavar kullanacak; ama bütün bunları, Allah'ın yüce adını yükseltmek gayesiyle yapacaktır.. evet işte müminin memur olduğu cihad budur.

Mücadele Allah için değil de hamiyet, kan, ırk veya başka "izm"lerin uğruna olursa buna cihad denmez. Allah Rasulü Buharî ve Müslim'de rivayet edilen:

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ

"Kim Allah'ın yüce adını yükseltmek uğrunda savaşırsa, işte o Allah yolundadır" [6] hadis-i şerifleri ile cihadı gayet net olarak ortaya koymuşlardır ki; bunun mefhum-u muhalifi şudur: Bir kimsenin mücadelesi, Allah'ın yüce adını âfâk-ı âlemde bir bayrak gibi dalgalandırma yolunda değilse, o mücadele, Allah yolunda cihad değildir ve dolayısıyla da onda güzellik yoktur.

Evet, cihad, i'lâ-yı kelimetullah adına yapılır.. ve mücahid, Rabbinin yüce adını yüceltmek ve yeryüzünde karanlık bir nokta bırakmamak için cihad eder. Dağlar, vadiler aşar, ormanları geçer ve önüne okyanuslar çıktığı zaman da Ukbe b. Nafi gibi "Rabbim, eğer bu deniz önüme çıkmasaydı, Senin adını deniz aşırı ülkelere de götürecektim"[7] der inler. Onu tek başına bir adaya da koysalar, ihtimal başka buudlara ulaşmaya yollar arar, arar ve orada da cinlere ve ervah-ı habiseye Rabbinin adını duyurmak için çırpınır durur. Sanki böyleleri için Allah Rasulü (s.a.v),

الجهاد ماضٍ إلى يوم القيامة

"Cihad, kıyamete kadar devam edecektir" [8] buyurmuş gibidir.

Mekke'nin fethini müteakip birisi gelir ve "Ya Rasulallah! Ben hicret etmek istiyorum" der. Allah Rasulü (s.a.v);

"Fetihten sonra artık hicret yoktur; ancak cihad ve niyet vardır" [9] cevabını verir.

Mekke'nin fethine kadar hicretin bir mânâsı vardı. Ve hicret, o devrede aynı cihad demekti. Fetihten sonra ise hicret, cihadın önemli bir buudu haline geldi. Yani artık hicret, hicret olarak cihad değildir; değildir ama, yine de bir mânâda o hep vardır ve cihad ile gerçekleşecektir. Cihad için ise her zaman başka yere hicret şart değildir. Herkes, kendi bulunduğu yerde de cihad edebilir. Bu da bir bakıma, herkesin kendi çevresini gül bahçesine çevirip gül yetiştirmesi veya kendi dağlarını bağ haline getirmesi mücadelesi demektir. İş gelir başka yerlere göç etmeye dayanırsa elbette o da yapılacaktır.

[1.] Bkz. Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 6/69; Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 2/93-94
[2.] İbn Kesîr, Tefsîr, 3/555
[3.] İbn Hişâm, Sîre, 2/266-267
[4.] İbn Kesîr, 3/565; Taberî, Câmiu'l-Beyân, 9/197-205
[5.] Bkz. Âl-i İmrân, 104
[6.] Buhârî, İlim, 45; Cihâd 15; Müslim, İmâre,149-151; Ebû Dâvûd, Cihâd, 26
[7.] İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-Târîh, 4/106
[8.] Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 5/106
[9.] Buhârî, Cihâd, 27; Müslim, İmâre, 85; Ebû Dâvûd, Cihâd, 2

Cihad Bereket İklimidir

Hayırlı bir iş yolunda bulunmak da hayırdır. Nitekim şer, kendisi şer olduğu gibi, ona götüren yol da şerdir.

Kendini hayra adamış ve hayırlı bir işe vakfetmiş insan için gün, yirmi dört saat değildir, senelerdir. Her şeyden evvel yirmi dört saatin yirmidördü de onun hasenat defterine hasenat olarak geçer. Yatarken, kalkarken, yerken, içerken, gezerken ve hatta uyurken hep gönül verdiği dâvâ ve hakikatın sevdasıyla yaşayan bir insan sınırlı ömürde sınırsızlığın sırrına erer. Hayatını hizmet düşüncesine göre planladığı ve bu düşünceye göre bölümlere ayırdığı için, Allah (c.c) onun hayatındaki karanlık noktaları dahi, niyet ve düşüncesine mükafat olarak aydınlatır ve onu apaydın bir ufka ulaştırır. Allah yolunda olan insanın hayatında karanlık nokta yoktur. Onun gecesi de gündüzü kadar aydındır. Onun hayatının her saniyesi, ibadetle geçen seneler hükmündedir. Çünkü o, hayırlı bir yoldadır ve Bâki-i Hakiki yolunda sarfedilen zaman parçasının kısalığına, uzunluğuna bakılmaksızın, ona Allah (c.c) tarafından sayısız mükafatlar verilir. Dolayısıyla onun bir ân-ı seyyalesi, binlerce senelik ölü, kısır bir hayata müreccahtır.

Bu sırrı kavradığı içindir ki sahabe, durmadan Allah Rasulü'ne mürâcaat ediyor, kendisi için hayır yollarının çoğaltılması talebinde bulunuyordu. Onlardan niceleri vardır ki gelir ve

دُلَّنِي على عَمَلٍ إذا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ

"Ya Rasulallah! Bana öyle bir hayır öğret ki, onu yaptığımda cennete girebileyim" derdi.[1] Evet, Allah ma'rifetiyle akılları aydınlanmış olan bu insanlar, durmadan hayır kapısı araştırıyorlardı. Bu, bir bakıma, ebediyet yolunda yolculuklarını kolaylaştırmanın çaresini de aramak demekti.

Müracaatlar, hep hayır yolunu araştırma istikametinde oluyor ve bu uğurda âdeta birbirleriyle yarışıyorlardı. Bu sebepledir ki, o devirde genç, ihtiyar, kadın, erkek herkesi kendini hayırdan uzaklaştıracak şeylere karşı ciddi bir tavır ve kararlılık içinde görürüz. İşte misalleri;

Nesibetü'l-Mâziniye, hayatı mücadeleyle geçmiş bir kadındır. Efendimiz (s.a.v) Medine'yi teşrif edince, çocukları ve kocasıyla hemen O'nun emrine girmiş ve yoluna baş koymuştur. Bedir'e de, Uhud'a da iştirak etmiş bulunan bu

kadın, Uhud'da askerlerin yaralarını sarmak üzere bulunuyordu. Ama iş başa düşünce bir muharip gibi savaşmadan da geri kalmamıştı. Hayatı boyunca Efendimiz'le beraber bütün mücahede ve mücadelelere katılmak, onun en büyük arzusu olmuştu. Tesettür ayeti nazil olup da Efendimiz (s.a.v) kendisine artık erkeklerle beraber cihada çıkamayacağını duyurunca, ihtimal en ızdıraplı anlarından birini yaşamıştı. Yaşamıştı da ve kendi kendine, gözyaşları içinde, "Ya Rasulallah Sen Allah yolunda cihada çıkarsın da, ben burada nasıl dururum?" diye söylenmişti.[2] Evet, hayır yolundan alıkonmak, onu mahzun ve mükedder etmişti.

İbn-i Ömer diyor ki: "Bedir'e çıkıldığı zaman ben 13 yaşındaydım. Efendimiz parmağıyla işaret ederek, "sen geriye git" dedi. O gece geldim ve yatağa girdim. Allah'a yemin ederim ki, ondan daha ızdıraplı bir gece geçirmedim." [3]

Sa'd b. Ebi Vakkas'ın kardeşi Umeyr b. Ebi Vakkas, Bedir'e iştirak ettiğinde 12-13 yaşlarında bir çocuktu. O gün Allah Rasulü, harbe iştirak edecekleri teftiş ederken o ayaklarının ucuna dikilmiş, boyunu uzun göstermeye çalışmıştı. Orduya kabul edildiğini duyunca da sevinçten uçacak hale gelmişti. Zira kendisine bir hayır kapısı açılmıştı. O, bu kapıdan içeriye girecek ve şehid olacaktı.[4]

Ebu Süfyan, Rasûl-i Ekrem (s.a.v)'e Mekke fethine kadar düşmanlık yapmıştı, ama o da müslüman olduktan sonra kendisi için sürekli bir hayır kapısı aradı durdu. Nihayet aradığını cihadda buldu ve cephede düşman tarafından atılan bir okla gözünü kaybedince, "Neye yararsın ki, yetmiş sene sahibini görmedin" duygu ve düşüncesiyle gözünü bir tarafa attı ve düşman saflarına daldı.[5]

Haris İbn-i Hişam da, 10 bin kişilik müslüman orduyla 100 bin kişilik Bizans ordusuna karşı savaşan leventler içindeydi. O gün, İbn-i Hişam'ı şöyle seslenirken görüyoruz: "Ey Bedir'de Rasûl-i Ekrem'in önünde savaşanlar; Uhud'da kıyasıya mücadele edenler; Hudeybiye'de O'nun elini sıkanlar -kendisi bunların arasında yoktu- gelin, bugün el ele tutalım ve söz verip bu yüce bayrağı yere düşürmeyelim!" [6]... Ve o bayrak o gün yere düşmedi. Evet el değiştirdi ama kat'iyen düşmedi. Eller kesilince, bacaklarla korunmaya alındı ama düşmedi. Bacaklar da kopunca üzerine abanıldı, yine o bayrak düşürülmedi. Eğer o gün düşman bir adım ileri atabilmişse, bunu, ancak İbn-i Hişam'ın kütükte doğranan et haline gelmiş cesedine basarak atabilmiştir. Cihad, onlar için bir dertti, bu derdin dermanı da, yine bizzat o derdin

içindeydi.

Bilal-i Habeşi (r.a), Efendimiz'in vefatından sonra kaç defa Hz. Ebu Bekir (r.a)'e müracaatla, Medine'den ayrılmak için izin istemiş, ama, Hz. Ebu Bekir, her defasında onun bu arzusunu geri çevirmişti. Zira o, Bilal'i Allah Rasulü'nden kendisine kalan bir hatıra olarak görüyordu. Ne var ki, Bilal'in de içi yanıyordu: O Allah Rasulü'nün devrinde cihada çıkmaya ve harp meydanlarında kılıç sallayıp, sancak taşımaya alışmıştı. Şimdi sadece müezzinlik için Medine'de beklemek ona ağır geliyordu. Bir cuma günü Hz. Ebu Bekir hutbe verirken Bilal ayağa fırladı: "Ya Eba Bekir! Beni nefsin için mi, yoksa Allah için mi azad ettin?" dedi. Hz. Ebu Bekir, "Allah için" cevabını verince, o sözlerini şöyle bağladı: "Öyleyse Allah için beni bırak, ben cihad etmek istiyorum." [7]

Ve Bilal, Şam önlerine gider orada şehid olur ve meçhul bir mezara gömülür. Onu oralara götüren de yine içinde bir kor gibi yanan cihad aşkıydı.[8]

Ebu Hayseme, Allah Rasulü Tebük'e giderken geri kalmıştı. Bu geri kalış ve bu gecikme, onun vicdanını öyle baskı altına almış, öyle rahatsız etmişti ki, hemen atına binip, yola koyulmuş, at yorulunca da semeri yüklenip yaya olarak yoluna devam etmişti. Tam o esnada Allah Rasulü, bir su başında ashabıyla oturuyorlardı. Medine canibinden bir toz bulutunun yükseldiğini görünce, "Keşke Ebu Hayseme olsa" dedi. Biraz sonra da Ebu Hayseme göründü ve pürtelaşdı. Allah Rasulü, onun gelişinden çok memnun olmuş ve kendisini candan tebrik etmişti. Ebu Hayseme ise, kendisini Allah Rasulü'nün kucağına atarken, "Ya Rasulallah, nerede ise helâk oluyordum" diyordu.[9] Zira cihaddan geri kalmak, ciddi bir günahtır. Ebu Hayseme, işte böyle bir günahla helâk olmaktan korkuyordu.

Cihad bir hayır kapısıdır; o kapıdan giren iki hayırdan birine mutlaka kavuşacaktır. Evet, ya şehid olup ebedî bir hayat, ya da gazi olup hem dünya, hem de ukba nimetlerine ulaşacaktır. İşte cihadda bir de böyle bir bereket var.

[1.] Buhârî, Zekât, 1
[2.] Bkz. Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/597-598; İbnü'l-Esir, Üsdü'l-⁄âbe, 8/280, İbn Hacer el-Askalânî, İsâbe, 4/418
[3.] Ali el-Müttakî, Kenzü'l-Ummâl, 13/477
[4.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-⁄âbe 4/299
[5.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-⁄âbe, 6/149
[6.] Bkz. İbn Hacer, İsabe, 1/294; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-⁄âbe, 1/460; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-Ummâl, 5/31, Hâkim, el-Müstedrek, 3/242
[7.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-⁄âbe, 1/244
[8.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-⁄âbe, 1/245
[9.] Müslim, Tevbe, 53; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-Târîh, 2/278; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-⁄âbe, 6/93

Cihad Ölümsüzlük Kaynağıdır

Canını Allah yolunda feda ederek şehid düşen kimselerin bizim anladığımız mânâda ölmedikleri bir gerçektir. Buna delâlet eden hem birçok ayet, hem birçok hadis-i şerif hem de sayısız tarihî hadiseler vardır. Mesela; Osmanlı beylerinden ve ilk akıncılarından olan Süleyman Şah, Murad Hüdavendigâr'ın ağabeyidir ve babasından sonra hükümdarlık da kendisine kalacaktır. Fakat o, devamlı sûrette Avrupa'ya, Bizans'ın sînesine doğru akınlar tertip ediyordu. Çanakkale'den sallarla geçmesini becerebilmiş, Gelibolu'yu hakimiyeti altına almış ve Bolayır'a kadar ilerlemişti. Herkes onun hükümdar olacağını ve bir gün milletinin başına geçeceğini düşünüyordu. Ancak o, ötelerden gelen bir müjdeyi vicdanında duymuş gibi bir gün akıncı beylerini topladı ve şöyle dedi: "Şayet ben bugün ölürsem, ölümümü duyan Bizanslılar, bundan istifadeye kalkacak ve aldığımız yerlere yeniden hücum edeceklerdir. Size vasiyetim, cenazemin başında toplanıp el ele tutuşunuz, Allah'a ve Rasûlü'ne sığınarak düşmana saldırınız! Sakın, cihaddan geri durmayasınız!" Ertesi gün bir yerde, atının ayağı köstebek çukuruna girer ve mübarek şehid namzedi, atından baş aşağı düşerek şehid olur. Dedikleri, aynen çıkmıştır. Beyler, onun başında toplanır ve el ele vererek düşmana hücum ederler ve tabii Bizans askerleri de bozguna uğrar ve kaçarlar. Daha sonra ise onlar İslâm ordusuna şunları söyleyeceklerdir: "Her defasında önünüzde koşan o levend ve civanmert delikanlı var ya, siz bize hücum ettiğinizde o, yeşil bir sarıkla yine sizin önünüzdeydi ve yalın-kılıç bize hücum ediyordu." Bunun mânâsı şuydu: Nasıl Mus'ab şehid olduktan sonra Allah (c.c), Mus'ab'ın yerine bir melek koyup savaştırmıştı;[1] nasıl Hz. Hamza Efendimiz'in büyük kavgasını kıyamete kadar devam ettiriyordu; aynen öyle de, Batı'nın (Avrupa'nın) sînesine doğru Rasûl-i Ekrem'in adını götürmek isteyen Süleyman Şah da vefat edince, Allah, onun hizmetini de devam ettiriyordu. Çünkü, Kur'ân'ın ifadesiyle şehidler ölmez. Bunu, Çanakkale savaşlarında İngiliz ordusunun komutanı Hamilton da ifade etmektedir: "Biz" der, Hamilton, "Çanakkale'de sizin süngülerinizden, mavzerlerinizden kaçmıyorduk. Önünüzde, tanımadığımız, kendilerine top-tüfek işlemeyen yeşil sarıklı leventler vardı ki, biz onlardan kaçıyorduk."

Hamilton'un anlattığı leventler, ervâh-ı şühedâ (şehidlerin ruhları) idi, onlar ki, ölümsüzlüğe erdiklerinden her zaman hayattadırlar.

Evet, mümin izzetle ölmeyi kabul ettikten sonra, onun izzeti kıyamete kadar

devam edecek ve o mensup bulunduğu dini adına hep bir şeref sancağı gibi dalgalanıp duracaktır. Böyle bir ölüm ise, ancak hayatı istihkâr ile ölümün yüzüne gülen eroğlu erlere nasip olacaktır. Cihadı ancak onlar, yani, doğuştan havari olanlar yapar. Ve onlar, sadece bir milletin iftihar anlayışına da sığmazlar; bütün bir İslâm âleminin gönlü onlara ebedî makber olur...

Cenab-ı Hakk:

وَلاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتٌ
بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لاَ تَشْعُرُونَ

"Allah yolunda öldürülenlere 'ölüler' demeyin. Zira onlar, aslında diridirler; fakat siz anlayamazsınız" (Bakara, 2/154) buyuruyor.

Evet, gözden perde kalkıp gayb müşahede edilebilse, şehidlerin öbür âlemde nasıl nimetler içinde oldukları görülebilecektir. Ruhlarıyla temasa geçilip kendileriyle konuşulabilse, onların "diriler" için ağladıklarına şahid olunacaktır. Biz şehidlerin arkasından ağlar, geride bıraktıkları yetimleri için gözyaşı dökeriz; onlar ise, geriye dönüp dünyadakilerin perişan hallerine ağlarlar. Dünyanın bir put haline getirilişine, rahat ve rehâvet içinde çeşitli sefaletlerle geçirilen hayata, İslâm için cihad edilmeyişine, emr-i bi'l-ma'ruf ve nehy-i ani'l-münker yapılmayışına, kapkaranlık geçen gecelere, gözyaşından habersiz seccadelere ve İslâm'ın derdiyle iki büklüm olunmayışına ağlarlar. Esasen Rabb'le münasebet içerisinde, her lâhzası, her anı ayrı bir huzur ve saadet dolu bir hayat yaşayan da onlardır. Bizim yaşadığımız şu hayat, onların hayatına nispeten cehennemî bir hayattan farkı yoktur. Bizi Rabbimizden uzaklaştıran şeytanın, O'nunla bizim aramıza girmesine sebep olan şu hayat, hakikaten ağlanacak bir hayattır ve katlanmak çok zordur bu hayata. Ne acı ki biz, bu hayatı yaşıyoruz, hem de severek ve isteyerek yaşıyoruz!...

[1.] İbn Sa'd, Tabakât, 3/121; Vâkıdî, Mağazî, 1/234

Cihad Her Mü'minin Vazifesidir

Dünya hayatında herkese düşen bir vazife vardır; hiçbir şeyin kararında kalmadığı, servetlerin payimal olup ümranların harabeye döndüğü ve insanlara ötede, ancak buradan gönderdiklerinin fayda vereceği şu dünyada herkes, kendi durumuna göre mutlaka bir şey yapmalı ve gitmeden ötelere bir şeyler göndermelidir. Şu kat'iyen bilinmelidir ki, ölümle herkesin amel defteri kapanacak ve herkes, yaptığıyla kalacak, ancak, dinine, milletine, ırzına namusuna ve diğer korunması gereken şeylere zarar gelmesin diye kendini Allah yoluna adayanların ve her şeyleriyle yüce İslâm dâvâsına hizmet edenlerin defterleri asla kapanmayacaktır. Bir hadis-i şerif bunu ne güzel izah eder: "İnsanın ölmesiyle her ameli kesilir; ancak Allah yolunda mücahede edenin ameli, bundan müstesnadır: Onun ameli, kıyamet gününe kadar nemalanır, ve kabir fitnesinden de emin kılınır." [1] Çünkü o bir çığır açmıştır ve dolayısıyla, kendisinden sonra o yolu takip edenlerin hasenatının bir misli ona da yazılacaktır. Hem o, kabrin fitnesinden ve dehşetinden de emin olacaktır; zira o, gerçekten ölmemiştir ki kabir azabına düçar olsun. Sadece cismaniyeti itibariyle yer değiştirmiş; geride bıraktıklarıyla da hâlâ insanların gönlünde yaşamaktadır.

Hz. Muhammed (s.a.v)'e, Raşid Halifeler'e ve sahabeye "ölü" diyenin kendisi ölmüştür. Onlar öyle bir çığır açmışlardır ki, uğradığımız yolun her girizgahında onlara ait bir kısım eserler görürüz ve her görüşte yüzümüzü yerlere sürer ve "Payidâr olun. Bu yolu açtınız ve bize rahat ve emniyet içinde yürüme imkânı hazırladınız" deriz. Bu sebeple, onların fazilet, meziyet ve hasenâtları üst üste yığılmakta ve tâ Arş'a kadar yükselmektedir. Zaten onlar kabir azabından da emindirler. Çünkü kabir azabı ölü ruhlar, ceset insanları ve dini, hayata hayat yapmayanlar; yani hakikat-ı Ahmediye'ye gönül vermeyenler ve Kur'ân'ı rehber edinmeyenler içindir. Bu itibarla da, hayatını bunlarla donatmış, mamur etmiş bir insanın kabir azabı çekmesi düşünülemez.

Yine cihadla alâkalı fahr-i kâinat Efendimiz, şöyle buyururlar:

مَنْ رَابَطَ لَيْلَةً فِي سَبِيلِ الله سُبْحَانَهُ كَانَتْ
كَأَلْفِ لَيْلَةٍ صِيَامِهَا وَقِيَامِهَا

"Kişinin kendisini bir gece Allah’a adaması, gündüzünde oruç tutulan, gecesinde de ibadet edilen bin günden daha hayırlıdır." [2] Bir tarafta bin gün oruç tutacak ve bin geceyi ihya edeceksiniz; beri tarafta ise, memleketi ve milletinizin içine sızmak ve kötülük yapmak isteyen düşman karşısında silahınız omuzunuzda nöbet bekleyeceksiniz, işte bu, öncekinden daha hayırlı ve Allah katında daha makbuldür.

Bir kısım müminler, cihad vazifelerini doğrudan doğruya ve fiilen yerine getirir ve neticede, yukarıdan beri arzettiğimiz faziletlere ererler. Bir kısım kimseler de vardır ki, onların cihada fiilen sahip çıkması söz konusu değildir. Fakat onlar da, yaptıklarının karşılığını Cenab-ı Hakk’ın bir lütfu olarak diğerleri ölçüsünde alırlar. Yani, imâna ve Kur’ân’a hizmet istikametinde, hatta sırtına bir kerpiç alıp taşıyan insanın dahi sa’yi heba olmaz. Meşveret planında meseleye sahip çıkandan, icraya, ondan bu hizmette ayakçılık yapana kadar herkes niyetine göre mutlaka mükâfatını alır. Kalemiyle cihada iştirak eden yazardan, onun yazdığı şeyleri basıp dağıtan kimseye kadar herkes dolu dolu hissesini alır. Öyle ise herkes, bu örfaneye Rabbin kendisine bahşettiği imkânlarla iştirak etmeli ve umum neticeye ortak olmaya çalışmalıdır.

Bir hadis-i şerifte Ebu Hureyre şu hususu naklediyor: "Rasul-i Ekrem (s.a.v) Mi’rac’a irtika buyururken, (ubudiyetiyle, Allah’a kulluğuyla merdiven merdiven semalara doğru tırmanırken, nâsut âleminden sıyrılıp lâhut âlemiyle hemhâl olurken) çeşitli manzaraları müşahede etmiş, çeşitli vakalara muttali olmuştu. Bu arada şunu da görmüşlerdi: Bir günde toprağa tohum eken ve aynı günde mahsul alan bir kavim getiriliyor. Yalnız mahsul alınır-alınmaz, tohumlar tekrar mahsul veriyor. Bu acip manzara karşısında Allah Rasulü, Cebrail’e: يَا جِبريلُ مَا هَذا "Ey Cibril! Bunlar kim?" diye soruyor. Cebrail (a.s):

هَؤُلَاءِ الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ تُضَاعَفُ
لَهُمُ الْحَسَنَةُ بِسَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ وَمَا أَنْفَقُوا مِنْ
شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ، وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

"Bunlar, kendilerini Allah yoluna adamış mücahidlerdir. Allah onlar için haseneyi yediyüz kere katlar. Ve ne infak etseler eksilmez; Allah, onun yerine başkasını ihsan eder. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır" [3] cevabını vermiştir.

Bu itibarla mümin, Allah yolunda bütün hayatını zevkini, rahatını ve

gençliğini feda ederken, bunların heder olmadığı, fenaya gitmediği kanaat ve düşüncesini taşımalı ve öbür âleme giderken, hiçbir şeyin zayi olmadığı bir âleme intikal ettiği şuuruyla gitmelidir. Evet, her şeyi koruyan, muhafaza eden Hz. Allah, onun feda ettiklerini de koruyacaktır. O kadar koruyacaktır ki, eğer cennette secde söz konusu ise, mümin, orada, Allah'ın lütuf ve ihsanları karşısında secdeye kapanacak ve başını kaldırmak istemeyecek. Öyle zannediyorum ki, eğer böyle birşey varsa, bu secdeden alınan zevk, diğer cennet nimetlerinden alınan zevkten geri kalmayacaktır.

Bu mevzu ile alâkalı Rasul-i Ekrem (s.a.v)'in bir teyidini de şu şekilde görüyoruz:

مَنْ جَهَّزَ غَازِياً فِي سَبِيلِ الله فَقَدْ غَزَا وَمَنْ
خَلَفَ غَازِياً في سَبِيلِ اللهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا

"Gaziyi techiz eden, aynen gazaya gitmiş gibidir. Gazinin ehline bakıp gözeten de gaza yapmış gibidir." [4] Bir insanın kendisi bizzat ve fiilen mücahedeye katılamıyor, fakat mücahedede bulunana omuz veriyor.. kurduğu müesseseleriyle mücahidleri kucaklıyor ve onları koruyup kolluyorsa, o da fiilen mücahedede bulunmuş gibidir. Bedir'de kılıç çalanlarla onlara destek verenler; Uhud'da savaşanlarla, onları techiz edenler, Tebük'e çıkanlarla, çıkamayıp servetiyle o yola koyulanlar; Huzur-u Rabbü'l-Alemin'e beraber yürüyecek ve beraber haşr u neşr olacaklardır. Zira Rasul-i Ekrem'in "Seferber olunuz!" emrine onlar da icabet etmiş ve her ne kadar birtakım geçerli maniler sebebiyle fiilen harbe iştirak edememişlerse de, harp için seferber olmaktan geri kalmamışlardır.

Evet, fiilen Tebük'e gidenler, ahirette kadınları, yaşlıları ve çocukları da yanlarında göreceklerdir. Çocuklar, bıçak veya kamalarını, harpte kullanılsın diye getirip, Rasul-i Ekrem'in önüne atmış, gelinler kulağından küpeyi çıkarıp Allah Rasulü'ne vermiş.. bir başkası kolundan bileziğini sıyırıp cömertlik yarışına iştirak etmiş... yaşlılar, koltuk değnekleriyle sürünerek gelmiş, ellerindeki avuçlarındaki şeyleri oraya dökmüş ve "Benim de bir katkım bulunsun" demiş...[5] Evet, işte bütün bunlar, bizzat sefere iştirak etmiş gibi muamele göreceklerdir. Bunu da Rasûl-i Ekrem, bir başka hadislerinde ifade buyuruyorlar.

إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالاً مَا سِرْتُمْ مَسِيراً وَلاَ
قَطَعْتُمْ وَادِياً اِلاَّ كَانُوا مَعَكُمْ حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ

"Medine'de kalan öyle insanlar vardır ki, geçtiğiniz her vadi, yürüdüğünüz her mesafede sizinle beraberdirler. Hastalık onları Medine'de hapsetmiştir." Bir diğer rivayette ise, "Mükafatta sizin ortağınızdırlar." [6] Demek ki, acizlik, fakirlik, yaşlılık ve kadın olma gibi mazeretler, onların ayaklarına bağ olup, kendilerini fiilen sefere çıkmaktan alıkoymuşsa; cihad sevabından mahrum kalmayacakları gibi, mükafatından da mahrum bırakılmayacaklardır ve Cenab-ı Hakk, niyetleri sebebiyle onları aynen gazaya çıkanlar gibi kabul buyuracaktır. Allah Rasulü'nün müjde yüklü bu ifadesinden anladığımız budur...

Bu inancımızı da hakkımızda bir dua ve niyaz kabul ediyoruz. Bilhassa günümüzde, cihadın bütün bütün terke uğraması söz konusu olduğundan, cüz'î-küllî bu işe iştirak edenlerin mutlaka cihad sevabından hisselerini alıp payidâr olacaklarına yakinimiz var: Ve kanaatimiz o ki, inşaallah Cenab-ı Hakk bizi bu yakînimizde yalancı çıkarmayacaktır.

[1.] Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 2; Ebû Dâvûd, Cihâd, 16; Müsned, 6/20
[2.] İbn Mâce, Cihâd, 7
[3.] İbn Kesîr, Tefsîr, 5/31
[4.] Buhârî, Cihâd, 38; Tirmizî, Fedailü'l-Cihâd, 6; Nesâî, Cihâd, 44
[5.] Vâkidi, Mağâzî, 3/991-992; Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/421-422
[6.] Buhârî, Mağazî, 81; Müslim, İmâret, 159

Cihada Her An Hazır Olmalıyız

Dünya hayatında herkese düşen bir vazife vardır; hiçbir şeyin kararında kalmadığı, servetlerin payimal olup ümranların harabeye döndüğü ve insanlara ötede, ancak buradan gönderdiklerinin fayda vereceği şu dünyada herkes, kendi durumuna göre mutlaka bir şey yapmalı ve gitmeden ötelere bir şeyler göndermelidir. Şu kat'iyen bilinmelidir ki, ölümle herkesin amel defteri kapanacak ve herkes, yaptığıyla kalacak, ancak, dinine, milletine, ırzına namusuna ve diğer korunması gereken şeylere zarar gelmesin diye kendini Allah yoluna adayanların ve her şeyleriyle yüce İslâm dâvâsına hizmet edenlerin defterleri asla kapanmayacaktır. Bir hadis-i şerif bunu ne güzel izah eder: "İnsanın ölmesiyle her ameli kesilir; ancak Allah yolunda mücahede edenin ameli, bundan müstesnadır: Onun ameli, kıyamet gününe kadar nemalanır, ve kabir fitnesinden de emin kılınır." [1] Çünkü o bir çığır açmıştır ve dolayısıyla, kendisinden sonra o yolu takip edenlerin hasenatının bir misli ona da yazılacaktır. Hem o, kabrin fitnesinden ve dehşetinden de emin olacaktır; zira o, gerçekten ölmemiştir ki kabir azabına düçar olsun. Sadece cismaniyeti itibariyle yer değiştirmiş; geride bıraktıklarıyla da hâlâ insanların gönlünde yaşamaktadır.

Hz. Muhammed (s.a.v)'e, Raşid Halifeler'e ve sahabeye "ölü" diyenin kendisi ölmüştür. Onlar öyle bir çığır açmışlardır ki, uğradığımız yolun her girizgahında onlara ait bir kısım eserler görürüz ve her görüşte yüzümüzü yerlere sürer ve "Payidâr olun. Bu yolu açtınız ve bize rahat ve emniyet içinde yürüme imkânı hazırladınız" deriz. Bu sebeple, onların fazilet, meziyet ve hasenâtları üst üste yığılmakta ve tâ Arş'a kadar yükselmektedir. Zaten onlar kabir azabından da emindirler. Çünkü kabir azabı ölü ruhlar, ceset insanları ve dini, hayata hayat yapmayanlar; yani hakikat-ı Ahmediye'ye gönül vermeyenler ve Kur'ân'ı rehber edinmeyenler içindir. Bu itibarla da, hayatını bunlarla donatmış, mamur etmiş bir insanın kabir azabı çekmesi düşünülemez.

Yine cihadla alâkalı fahr-i kâinat Efendimiz, şöyle buyururlar:

مَنْ رَابَطَ لَيْلَةً فِي سَبِيلِ اللهِ سُبْحَانَهُ كَانَتْ
كَأَلْفِ لَيْلَةٍ صِيَامِهَا وَقِيَامِهَا

"Kişinin kendisini bir gece Allah'a adaması, gündüzünde oruç tutulan, gecesinde de ibadet edilen bin günden daha hayırlıdır." [2] Bir tarafta bin gün oruç tutacak ve bin geceyi ihya edeceksiniz; beri tarafta ise, memleketi ve milletinizin içine sızmak ve kötülük yapmak isteyen düşman karşısında silahınız omuzunuzda nöbet bekleyeceksiniz, işte bu, öncekinden daha hayırlı ve Allah katında daha makbuldür.

Bir kısım müminler, cihad vazifelerini doğrudan doğruya ve fiilen yerine getirir ve neticede, yukarıdan beri arzettiğimiz faziletlere ererler. Bir kısım kimseler de vardır ki, onların cihada fiilen sahip çıkması söz konusu değildir. Fakat onlar da, yaptıklarının karşılığını Cenab-ı Hakk'ın bir lütfu olarak diğerleri ölçüsünde alırlar. Yani, imâna ve Kur'ân'a hizmet istikametinde, hatta sırtına bir kerpiç alıp taşıyan insanın dahi sa'yi heba olmaz. Meşveret planında meseleye sahip çıkandan, icraya, ondan bu hizmette ayakçılık yapana kadar herkes niyetine göre mutlaka mükâfatını alır. Kalemiyle cihada iştirak eden yazardan, onun yazdığı şeyleri basıp dağıtan kimseye kadar herkes dolu dolu hissesini alır. Öyle ise herkes, bu örfaneye Rabbin kendisine bahşettiği imkânlarla iştirak etmeli ve umum neticeye ortak olmaya çalışmalıdır.

Bir hadis-i şerifte Ebu Hureyre şu hususu naklediyor: "Rasul-i Ekrem (s.a.v) Mi'rac'a irtika buyururken, (ubudiyetiyle, Allah'a kulluğuyla merdiven merdiven semalara doğru tırmanırken, nâsut âleminden sıyrılıp lâhut âlemiyle hemhâl olurken) çeşitli manzaraları müşahede etmiş, çeşitli vakalara muttali olmuştu. Bu arada şunu da görmüşlerdi: Bir günde toprağa tohum eken ve aynı günde mahsul alan bir kavim getiriliyor. Yalnız mahsul alınır-alınmaz, tohumlar tekrar mahsul veriyor. Bu acip manzara karşısında Allah Rasulü, Cebrail'e: يَا جِبرِيلُ مَا هَذا "Ey Cibril! Bunlar kim?" diye soruyor. Cebrail (a.s):

هَؤُلاءِ الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ تُضَاعَفُ لَهُمُ الْحَسَنَةُ بِسَبْعِمَائَةِ ضَعْفٍ وَمَا أَنْفَقُوا مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ، وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

"Bunlar, kendilerini Allah yoluna adamış mücahidlerdir. Allah onlar için haseneyi yediyüz kere katlar. Ve ne infak etseler eksilmez; Allah, onun yerine başkasını ihsan eder. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır" [3] cevabını vermiştir.

Bu itibarla mümin, Allah yolunda bütün hayatını zevkini, rahatını ve gençliğini feda ederken, bunların heder olmadığı, fenaya gitmediği kanaat ve düşüncesini taşımalı ve öbür âleme giderken, hiçbir şeyin zayi olmadığı bir âleme intikal ettiği şuuruyla gitmelidir. Evet, her şeyi koruyan, muhafaza eden Hz. Allah, onun feda ettiklerini de koruyacaktır. O kadar koruyacaktır ki, eğer cennette secde söz konusu ise, mümin, orada, Allah'ın lütuf ve ihsanları karşısında secdeye kapanacak ve başını kaldırmak istemeyecek. Öyle zannediyorum ki, eğer böyle birşey varsa, bu secdeden alınan zevk, diğer cennet nimetlerinden alınan zevkten geri kalmayacaktır.

Bu mevzu ile alâkalı Rasul-i Ekrem (s.a.v)'in bir teyidini de şu şekilde görüyoruz:

مَنْ جَهَّزَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ
خَلَفَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا

"Gaziyi techiz eden, aynen gazaya gitmiş gibidir. Gazinin ehline bakıp gözeten de gaza yapmış gibidir." [4] Bir insanın kendisi bizzat ve fiilen mücahedeye katılamıyor, fakat mücahedede bulunana omuz veriyor.. kurduğu müesseseleriyle mücahidleri kucaklıyor ve onları koruyup kolluyorsa, o da fiilen mücahedede bulunmuş gibidir. Bedir'de kılıç çalanlarla onlara destek verenler; Uhud'da savaşanlarla, onları techiz edenler, Tebük'e çıkanlarla, çıkamayıp servetiyle o yola koyulanlar; Huzur-u Rabbü'l-Alemin'e beraber yürüyecek ve beraber haşr u neşr olacaklardır. Zira Rasul-i Ekrem'in "Seferber olunuz!" emrine onlar da icabet etmiş ve her ne kadar birtakım geçerli maniler sebebiyle fiilen harbe iştirak edememişlerse de, harp için seferber olmaktan geri kalmamışlardır.

Evet, fiilen Tebük'e gidenler, ahirette kadınları, yaşlıları ve çocukları da yanlarında göreceklerdir. Çocuklar, bıçak veya kamalarını, harpte kullanılsın diye getirip, Rasul-i Ekrem'in önüne atmış, gelinler kulağından küpeyi çıkarıp Allah Rasulü'ne vermiş.. bir başkası kolundan bileziğini sıyırıp cömertlik yarışına iştirak etmiş... yaşlılar, koltuk değnekleriyle sürünerek gelmiş, ellerindeki avuçlarındaki şeyleri oraya dökmüş ve "Benim de bir katkım bulunsun" demiş...[5] Evet, işte bütün bunlar, bizzat sefere iştirak etmiş gibi muamele göreceklerdir. Bunu da Rasûl-i Ekrem, bir başka hadislerinde ifade buyuruyorlar.

إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالاً مَا سِرْتُمْ مَسِيراً وَلاَ
قَطَعْتُمْ وَادِياً اِلاَّ كَانُوا مَعَكُمْ حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ

"Medine'de kalan öyle insanlar vardır ki, geçtiğiniz her vadi, yürüdüğünüz her mesafede sizinle beraberdirler. Hastalık onları Medine'de hapsetmiştir." Bir diğer rivayette ise, "Mükafatta sizin ortağınızdırlar." [6] Demek ki, acizlik, fakirlik, yaşlılık ve kadın olma gibi mazeretler, onların ayaklarına bağ olup, kendilerini fiilen sefere çıkmaktan alıkoymuşsa; cihad sevabından mahrum kalmayacakları gibi, mükafatından da mahrum bırakılmayacaklardır ve Cenab-ı Hakk, niyetleri sebebiyle onları aynen gazaya çıkanlar gibi kabul buyuracaktır. Allah Rasulü'nün müjde yüklü bu ifadesinden anladığımız budur...

Bu inancımızı da hakkımızda bir dua ve niyaz kabul ediyoruz. Bilhassa günümüzde, cihadın bütün bütün terke uğraması söz konusu olduğundan, cüz'î-küllî bu işe iştirak edenlerin mutlaka cihad sevabından hisselerini alıp payidâr olacaklarına yakinimiz var: Ve kanaatimiz o ki, inşaallah Cenab-ı Hakk bizi bu yakînimizde yalancı çıkarmayacaktır.

[1.] Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 2; Ebû Dâvûd, Cihâd, 16; Müsned, 6/20
[2.] İbn Mâce, Cihâd, 7
[3.] İbn Kesîr, Tefsîr, 5/31
[4.] Buhârî, Cihâd, 38; Tirmizî, Fedailü'l-Cihâd, 6; Nesâî, Cihâd, 44
[5.] Vâkidi, Mağâzî, 3/991-992; Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/421-422
[6.] Buhârî, Mağazî, 81; Müslim, İmâret, 159

Cihad Mü'minin Her An Bütünleştiği Bir Ameldir

Maddî ve manevî cihad, İslâmî hayatın en büyük müeyyidi ve müeyyidesidir. Müminlerin hayatında cihad ruhu söndüğü zaman, yavaş yavaş iman ve İslâm aşkı da söner. Etraflarını çepeçevre fitne kıvılcımları, hatta fitne alevleri sarar; fitneler de hep fitne doğurur ve neticede evleri, sokakları, çarşı ve pazarları hep birer mel'anet yuvası haline gelir de, artık onlar bu korkunç hadiseler karşısında bile en ufak bir reaksiyon gösterme gayreti taşımazlar.

Ayrıca, kalplerden cihad arzu ve iştiyakının silinmesi nisbetinde vahyin bereketi, ilahî maksadı anlama aşk ve şevki de kaybolur gider. Çünkü, kalpler artık ilham-ı ilahî'nin indiği yerler olmaktan çıkmış, dolayısıyla kişiler de ilahî esrardan nasipsiz hale gelmişlerdir. Böylelerinin geceleri de karanlıktır, gündüzleri de. Zira Allah, sadece cihad vazifesini omuzlayıp, yüce adını azametine uygun olarak yükseltme işini deruhte edenlerin kalplerine tecelli buyurur ve onların içinde yaşadıkları cemiyeti harabeye çevirmez. Evet, ferdin, ailenin ve topyekün bir cemaatin ma'mure olması, Allah'ın yüce adının ufkumuzda şehbal açması istikametinde gösterilecek gayretlere bağlıdır. Müminler bu mevzuda bir gayret ortaya koyabiliyor ve köy köy, kasaba kasaba dolaşarak Hakk'ı anlatıyorlarsa, Allah o toplumu her bakımdan ihya edecek demektir. Eğer bir cemaat de bu ruh ve bu aşkdan mahrum ise, bugün olmasa yarın, yarın olmasa öbür gün cemiyetleri mutlaka başlarına yıkılacak ve kendileri de bu yıkıntının altında kalacaklardır. Tarih, nice azizlerin zelil; payidarların da payimal oluşlarına şahidlik etmektedir. Bir zaman krallara taç giydirenler, zaman gelmiş el ayak öpecek duruma düşmüşlerdir. Biz bugün onların arkalarından

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ * وَزُرُوعٍ
وَمَقَامٍ كَرِيمٍ * وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ *

"Onlar arkada nice bahçeler, pınarlar, ekinler, güzel konaklar, zevk ve sefasını sürdükleri nice nimetler bırakmışlardır" (Duhan, 44/25-27) ayetini okuyoruz. Bir gün gelir, bizim için de (Allah korusun) aynı şeyi söylerler. Emevi'nin Abbasi'nin, Selçuklu'nun ve Osmanlı'nın ruhlarına Fatiha çekildi. İslâm âleminin Anadolu sînesindeki son karakolu olan Türkün de "ruhuna Fatiha" dedirtmek ve bir mezar haline gelmek istemiyorsak, mezarlara has

keyfiyetten uzaklaşarak insana yakışır bir canlılık içinde olmak mecburiyetindeyiz. Bizler Allah'ın dinini büyük gördüğümüz ölçüde büyüyecek, Allah'ın yüce adının kalplerimizdeki büyüklüğü nisbetinde Allah nazarında kıymetleneceğiz. Aksi durumda, onu hafife aldığımız, anlatma vazifesini ihmal ettiğimiz ve bu mevzuda misyonumuzu eda etmediğimiz nisbette de nazar-ı İlâhi'de küçülecek ve yıkılıp gideceğiz.

Aziz olmayı arzu ediyorsanız mutlaka Hz. Allah'a kalplerinizde en mûtena yeri ayırın ve O'nu hayatınıza gaye yapın, O'nun hedeflenmediği hayatı düşlerinizden bile söküp atın. "Rabbimi sevemeyeceğim, O'nu anlatamayacağım, O'nun emirlerini hayata hayat yapamayacağım bir dünya benim için kabirden daha karanlık olduğundan, öyle bir dünyada yaşamaktansa, ahiretin koridoru olan kabre girmeyi tercih ederim. Rabbimin, kalbimi yıkayan tecellilerine açık olmayan bir gönül taşımaktansa, ölmek benim için daha iyidir" deyin ve bu duyguyu, bu düşünceyi bütün milletimizin gönlünde ihya edebilmek için çalışın ve herşeyi ile yıkılmış içtimaî bünyeyi onarıp ayağa kaldırın ki, Allah da sizi sürüm sürüm olmaktan kurtarsın.

Mümin, dünya-ahiret muvazenesi adına neyi, nasıl tercih etmesi gerektiğini bilen ve dünyanın fâni, zâil umûru karşısında ahiretin ağırlığını vicdanında hisseden insandır. O, her zaman Hz. Allah (c.c)'la dünya arasındaki tercihinde, reyini nereye kullanacağının şuurundadır. Evet o, kurduğu bu muvazene ile hiçbir zaman bâki ve sermedî şeyleri, fâni şeyler karşılığında feda etmez; etmez ve dünyaya dünya, ukbaya da ukba kadar ehemmiyet verir; böylece, kendinden evvelki bazı dinlerin düştüğü ifrat ve tefritlere düşmez.

Mümin için, dünya işleri karşısında zillet göstermek, ileride zillete maruz kalmanın ilk basamağıdır. Dünyayı gaye edinenler, neticede, ahireti kaybettikten sonra dünyayı da elde edemezler. Ölümden korkan, yaşama zevkini de yitirir. Cephede, düşman karşısında paniğe kapılıp, hayat endişesi ve yaşama tutkusuyla çareyi kaçmakta bulan kimseler, hayatı da, yaşamayı da kaybetmeye mahkûm olurlar. Dünya ve dünyaya ait şeyleri kaybederim endişesiyle kulübeciğine çekilerek, mukaddes cihadı terkedenler, neticede ellerindeki o kulübecikten de olurlar. Dûn-himmet olanlar, bir gün herşeylerini kaybeder ve başaşağı yuvarlanıp giderler. Himmetini âli tutarak, yıldızlarla umranlar kurmayı düşleyenler ise, dünyayı iki hükümdara az görür, ömür boyu cihan hakimiyeti hülyalarıyla yaşarlar.

Ölümü hayata tercih edenler ölümsüzlüğün sırrını keşfetmiş ve ebedî yaşama yolunu bulmuşlardır. Dünyanın maddî cazibesi ve güzelliği karşısında,

ben dünyamı koruyacağım diye ona dört elle sarılıp, emr-i bi'l-ma'ruf, nehy-i ani'l-münkeri terk ve bu mevzudaki çalışmaları ihmal edenlere gelince, böyleleri kendileriyle beraber bütün bir milleti çürümeye terketmiş ve yetişen nesilleri de sahipsiz bırakmış sayılırlar.

Bu gailelerin bertaraf edilmesi müminin cihadına bağlıdır. Sokaklar, müminin cihadıyla ışığa erer ve aydınlanır. Dünyayı kana boğan anarşi, ancak müminin cihadıyla aşılabilir. İnsanlığın huzuru, mutluluğu müminin cihadıyla yeryüzüne iner. İşte mümin böyle ulvî bir gaye ve ideal uğruna hep yollarda olan insandır. Belki gayesine ulaşacak, belki de ulaşamayacaktır ama, her iki halde de, Cenab-ı Hakk'ın rahmeti onu kucaklayacak ve o dâvâ uğrunda ölmüş kutlularla ve de rahmetin eteklerinden tutunmuşlarla beraber haşrolacaktır.

Şu gerçek asla unutulmamalıdır; mühim olan neticeye ulaşmak değil hak yolda bulunmaktır. Zaten, herkesin aynı ölçüde hedefe ulaşması da söz konusu olamaz. Ne ki herkes, hedefe varma duygu ve düşüncesiyle hareket etmelidir. Bu yolla Allah'ın rızasını tahsile ulaşma ise, Cenâb-ı Hakk kime takdir etmişse ancak ona müyesser olur.

Osman Gazi, Söğüt'te, dala tutunup, kelebek olmak devresini bekleyen bir kurtçuk heyecanıyla, içinde yaşattığı ümniye ve idealleriyle yıllarca çırpındı durdu. Ancak onun, senelerce sancısını çektiği o yüksek ideal, Yavuz'la, Kanuni'yle tahakkuk etti. Fakat her iki devre arasında atılan adımlar, esasen elde edilen netice kadar mühimdi ve Allah katında aynı değer ve kıymete sahipti. Hepsinin yaptığı da, mukaddes cihaddı ve bu cihada katılanların hemen hepsi mücahid defterine yazılıyordu. Evet, ata binen, atını tımar eden, sadağa bağlayıp, yayını, okunu sırtlayan, diyar-ı küfre Müslümanlığı duyurmak gayesiyle şedd-i rihâl eden herkes, mücahidler listesine kaydolur. Onlarla, Mercidabık ve Ridaniye Ovası'nda savaş veren hükümdar arasında ve yine onlarla bütün Afrika'yı, sıcak denizi, soğuk denizi hakimiyeti altına alıp, yeryüzünde muvazene unsuru olan ve turra basıp, hüküm kesen cihan hükümdarı arasında fark yoktu. Çünkü hepsi de aynı hakikat istikametinde hareket ediyorlardı.

Muhabbet fedailerinin vadettikleri dünya, bütün insanlığa huzur ve sulh getirecek, teminatın kaynağı, esası ve mesnedi olacaktır. Böyle bir dünya kurma yolunda atılan her adım mukaddes ve gösterilen en küçük gayret dahi Hakk katında mübecceldir. Eğer atacak bir adımınız varsa, tek soluğunuzu dahi heba etmeden, bu mevzuda size düşen vazifeyi yapma istikametinde atın. Allah'a giden yolda meleklerle yarışın ki, Allah da sizi aziz etsin, kendi katına

yükseltsin. Yarışı tamamlayamadan ölseniz bile ipi göğüslemiş muamelesi görecek ve gayretinizin en küçüğü dahi heba olmayacaktır.

Bu hakikati Kur'ân bize şöyle anlatıyor:

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللهِ يَجِدْ فِي الأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللهِ وَكَانَ اللهُ غَفُورًا رَحِيماً

"Kim Allah yolunda hicrete çıkarsa, yeryüzünde gidecek çok yer ve rızıkta genişlik bulur. Evinden, Allah'a ve peygamberine hicret ederek çıkan kimseye ölüm gelirse, onun ecrini vermek Allah'a düşer. Allah Gafur ve Rahimdir." (Nisâ, 4/100)

Ayetin nüzul sebebini anlatmak meseleyi izah bakımından faydalı olur kanaatindeyim:

Kalplerin Allah'a ve O'na imâna muhtaç olduğu o günlerde herkes, bu âb-ı hayat ve bu şerbetin menbaı olan Medine'ye doğru akıp akıp geliyordu. Nice geda, Medine'ye, Hz. Muhammed (s.a.v)'e doğru azm-i rah etmiş, buzdan dağlar çözülmeye yüz tutmuş ve bu istikamette çığlar meydana gelmişti. Kalpler bir bir erimiş ve düşmanlar, dost oluvermişti... Cündüp b. Damre de eriyenlerdendi. "Ben de artık Medine'ye gitmeliyim", demiş ve bir kama gibi küfrü yararak dışarı çıkmıştı. Uzaktan uzağa Medine'den gelen esintiler yüzüne çarparken, bir hastalık kendisini kıskıvrak yakaladı. Daha ileriye gidemedi. Sonra vefat edeceğini anlayınca, ciddi bir teessür ve tahassür içinde iki elini birden kaldırdı: "Ey Rabbim! Bunlardan birini kendi elin, diğerini de Peygamberinin eli kabul eyle. Ben bu iki elimi yan yana getiriyor ve Hz. Muhammed (s.a.v) Sana ne üzere biat etmişse, ben de Sana aynısıyla biat ediyorum" dedi ve vefat etti. Durumu, gelip Efendimize naklettiler. Sahabe, "Cündüp muhacir olamadı, hicretin sevabını alamadı" diyordu.[1] İşte yukarıda kaydettiğimiz ayet bu vesileyle nazil oldu. Ayet, Cündüb'ün muhacirînden olduğunu müjdeliyordu. Evinden Allah ve Rasulullah aşkıyla çıkan, yol meşakkatine katlanan ve sonra hastalık tarafından kıskıvrak yakalanan, vefat

ederken de vasıl olamamanın teessürünü vicdanında taşıyan Cündüp b. Damre, aynen diğer muhacirler gibi hicret sevabını elde etmişti. Doğrunun yolunda olmak da doğruluktur. Doğruya götürücü yollar bizzat kendileri de mukaddestir. Herkes Kâbe'ye varamayabilir, etrafında tavaf edemeyebilir, Hacerü'l-Esved'e yüz süremeyebilir ve Arafat'ta günahlardan arınma imkânını bulamayabilir ama bir insan, bu yola girme ve bu işleri yapma aşkını taşıyorsa ve bunun dertlisiyse, Rahmaniyet ve Rahimiyeti sonsuz olan Allah (c.c), böyle iştiyaklı bir gönlü müştak olduğu şeylerle doyuracak ve onu mahrum bırakmayacaktır.

Allah yolunda yapılan işlerin küçüğü, büyüğü farksızdır. Binaenaleyh, "İyiliği emredip fenalıktan alıkoyma gibi bir iş, bir aksiyonda bulunamam, irşad ve tebliğde anlatılan meseleleri anlatamam, ciddi mâlî yükler altına giremem, bu işin altından kalkamam" gibi mazeret ileri sürenler bilsinler ki, bir kaşıkla da olsa bu örfaneye iştirak eden insan, hiç farkına varmadan belki deryalarla, ummanlarla iştirak etmiş gibi sevap kazanacaktır.

Evet, Hakk'ın rızası istikametinde amelin küçüğüne-büyüğüne bakılmaz. Belki o istikamette zerre, batmanlara racih gelir. Bazen o yolda atılan bir adım, insana öyle yümün ve bereket getirir ki insan onunla ebedî hayatını mamur eder. Onun için halis bir niyetle siz kendinizi Allah yoluna veriniz. Elinizden geleni kullanınız. Allah'ın inayeti mutlaka sizinle beraberdir; bunda şüpheniz olmasın.

[1.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 1/359-360; Suyûtî, Dürrü'l-Mensûr, 2/650-654

Hakimiyetin Mümessilleri Rabbanîler

Hz. Âdem ile başlayıp diğer peygamberlerle sürdürülen cihad, her devirde bilinen-bilinmeyen yüzlerce Rabbanî tarafından devam ettirilmiştir. Kur'ân bu hususu bize şöyle anlatır:

وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ * وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلاَّ أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ * فَآتَاهُمُ اللهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الآخِرَةِ وَاللهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

"Nice peygamberlerin yanında, pek çok Rabbânî (Rabbe hakiki kul olmuş kimseler) savaşmıştır. Onlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden ötürü gevşememişler, yılmamışlar ve meskenete düşmemişlerdi. Allah sabredenleri sever. Onların dedikleri ancak şu idi: "Rabbimiz! Günahlarımızı, işlerimizdeki israfımızı bize bağışla, sebatımızı artır, inkârcı topluluğa karşı bize yardım et." Bu yüzden Allah onlara dünya nimetini de ahiret nimetini de fazlasıyla verdi. Allah ihsan sahiplerini sever." (Âl-i İmrân, 3/146-148)

Evet, Kur'ân burada Rabbanîleri anlatıyor. Hayatı, hayata ait bütün lezaizi, dünya ve dünyaya ait herşeyi hakir gören, gece-gündüz demeden Allah yolunda kıyasıya mücadele veren Rabbanîleri.. her zaman Allah'a gönül vermiş, Hakk'a dilbeste olmuş Rabbânîleri. Bunlar o kimselerdir ki, her zaman Rableriyle kavî münasebetleri olmuş ve mücadeleleri de gönüldendir. Zaten gerçek mücadeleyi ancak Rabbânî olanlar verir. Onlar ki, Allah yolunda başlarına gelen her gaile, her dert ve musibete katlanırlar.. gevşeklik göstermez.. gök şak şak olsa

başlarına dökülse, zemin yarılsa onları yutsa, binbir musibet değirmen taşları gibi başlarında dönüp dursa; ihtimal ki onların azmine zerre kadar tesir etmeyecek ve onlar yine hak bildikleri yolda azm-i rah edip yürüyeceklerdir. Zira onlar birer sabır ve metanet kahramanıdırlar. Sabır onlarda bir tabiat, hatta bir iştah ve bir iştiyaktır. Bu iştah ve iştiyak ise Cenab-ı Hakk'ın rahmetini celbeden en önemli vesilelerden biridir. Çünkü Allah sabredenleri sever. Ayrıca bir de onlarda, günahlara karşı peygamberâne öyle bir tavır vardır ki, bu halleriyle meleklerle atbaşı sayılırlar. Evet, onlar, günah ve kalp kasavetinin, düşman karşısında azim ve sebat duygusunu zaafa uğratacağını bilmekte ve hayatlarını bu endişeyle sürdürmektedirler. Onun için de sık sık Rabblerine iltica eder, günahlarının ve işlerinde gösterdikleri israfın affedilmesini isterler. Günah, rahmetten tam anlamıyla istifade etmeye manidir. Öyle ise evvela o günahtan tevbe etmelidirler. Ayette, tevbenin öne alınıp yardım talebinin sona bırakılmasında zannediyorum bu hikmet gözetilmiştir.

"...ve Allah, bu Rabbânîlere hem dünya, hem de ahirette yaptıklarının karşılığını kat kat verecektir. Çünkü O, ihsan ehlini sevendir."

Kur'ân bize bir yol gösteriyor: Allah tarafından sevilmek, O'nun rızasına nail olmak mı istiyorsunuz? İşte size yol: Gelin Rabbanîlerden olun..!

İşte bu sebeple her nebi, ümmeti içinde dâvâsını temsil edecek Rabbanîleri yetiştirir ve cihad bayrağını onlara teslim eder. Az veya çok hemen her nebinin böyle bir Rabbanîler kadrosu vardır.

Bu ilahî âdet, Efendimiz'e kadar hep böyle devam edegelmiştir. O'nun yetiştirdikleri ise bütünüyle Rabbânîdir. Her sahabi bir cihad eri ve her sahabi âdeta tâ baştan bir havari yaratılışlıdır. Geceleri zahidlerden daha zahid, abidlerden daha abid olan bu yüce ruhlar, gündüzleri naralarıyla arslanların ödünü koparan birer kahramandırlar. En güçlü ordular, onların önünden tıpkı çocuklar gibi kaçarlar; çünkü onlar, başkalarının ölümden korktuğu kadar ölümün kara sevdalılarıdırlar. İşte saadet asrından misaller:

a) Enes b. Nadr

Enes b. Nadr, Bedir'de bulunamamıştı. O, ailesi, topyekün nura koşmuş, nura kavuşmuş, nurlanmış, nur olmuş ve sonra hakikati neşretme yoluna girmiş bir aileden idi. Ama her nedense, elinde olmayan bir kısım sebeplerden ötürü Bedir'e iştirak edememişti. Bundan dolayı da hep hayıflanıyordu.. hele Bedir'in arslanları geri dönünce, ellerini dizine vurdu ve "Yazık bana, Allah Rasulü ile bu ilk muharebede bulunamadım; bulunup da, canımı can pazarına salamadım ve şehid olma fırsatını kaçırdım. Ama bir daha Allah bizi kâfirlerle

karşılaştırırsa, onların benden çekeceği var" dedi...

Aradan henüz bir sene geçmişti ki; Kureyş, müslümanların beş-on katı bir kuvvetle, Bedir'in intikamını almak için korkunç bir kin ve nefret duygusuyla Medine kapılarına kadar gelmişlerdi.. gelmişler ve Medine'ye beş-altı km mesafede bulunan Uhud eteklerine karargah kurmuşlardı. Daha sonraları, bu dağın adına izafeten bu harbe "Uhud Harbi" denilecekti. Bedir'de bulunamayan Enes b. Nadr, tam gerilimiyle şimdi Uhud'daydı. Harb, iyiden iyiye kızıştığı sırada o, sağa sola koşuyor ve karşılaştığı her düşmanı püskürtüyor.. ve hemen her noktada, Rasûl-i Ekrem uğruna hem de hiç tereddüt etmeden ölümün üzerine yürüyordu. Ne var ki, bu âteşîn insanı yutacak ölüm henüz görünürlerde yoktu. Harb, bitmek üzereydi ki o da melûl, mahzun geriye dönmeye hazırlanıyor.. ve şehid olmadan dönüyorum diye de üzülüyordu. Tam bu esnadaydı ki, Halid b. Velid hadisesi meydana geldi.. ve derken İslâm saflarında yarılmalar, dağılmalar olmaya başladı. Hatta bir ara, Efendimiz'in vefat ettiği şayiası bile duyuldu. Bu şayia paniği daha da artırdı. Ancak, bütün b u olup bitenler karşısında bir adam vardı ki, geriye tek bir adım bile atmamıştı. Hâlâ düşmanın üzerine yürüyor ve bir taraftan da "O'nun öldüğü yerde siz niye yaşıyorsunuz ki?" diye bağırıyordu. Bu adam, Enes b. Nadr'dı.. ölümün kara sevdalısı Enes b. Nadr.. şehadet şerbetini içmeyi kendine gaye edinmiş olan Enes b. Nadr.. ve bir ara ellerini açıp da:

"Allah'ım şunların yaptıklarından Sana sığınırım" dedi ki işaret ettiği kimseler kâfirlerdi. Allah'ı, Peygamberi tanımayan karanlığın çocukları kâfirler(!). Evet Enes b. Nadr, onların yapıp-ettiklerinden kendisinin berî ve uzak olduğunu ilân ediyor ve Allah'a sığınıyordu. Sonra, bir de panik içindeki müslümanlara baktı ve gözleri buğulandı. Bu manzara kendisine çok ağır gelmişti. Düşman, ona bir şey yapamamıştı ama, İslâm saflarında gördüğü çatlaklık, âdeta zağlı bir ok, bir hançer gibi sînesine saplanmıştı.. ve sözlerine şöyle devam etti:

"Allah'ım, şunların yaptıkları adına da Sen'den özür diliyorum."

Daha sonra da ardına bakmadan tek başına düşman saflarına dalmıştı. Lûgattan bir kere daha bir kelimenin kaydı düşmüştü; bu kelimenin adı, korkuydu. Enes b. Nadr o esnada korku denen şeyi hiç mi hiç düşünmüyordu. Çünkü O, hayattan daha çok ölümü seviyordu.

Harb, her şeye rağmen yine müslümanların lehine neticelenmişti. Düşman, verdiği ağır zayiat ve bıraktığı ağırlıklarıyla çekip gitmişti. Buna kaçıp gitme de denebilir. Zira daha sonra Allah Rasulü, yanına aldığı bir grup insanla

onları takip edecekti.. ve düşman da bir daha geriye dönmeyi göze alamayacaktı..

Uhud'da müslümanlar yetmişe yakın şehid verdiler. Aralarında Enes b. Nadr da vardı; 70 küsur yara almış ve sonunda şehadeti yakalamıştı. Kur'ân onu ve onun gibi olanların dasitânî durumlarını ifade ederken şöyle buyurur:

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلاً

"Müminlerden öyle er oğlu erler vardır ki, Allah'a verdikleri sözü yerine getirmiş ve bu uğurda canlarını vermişlerdir. Kimileri de, bu anı beklemektedirler. Onlar, ahidlerini asla değiştirmediler." (Ahzab, 33/23). İşte Enes b. Nadr da sözünü yerine getiren bu babayiğitlerdendi.[1]

b) Berâ b. Mâlik

Hz. Ömer, bütün liyakat ve kahramanlığına rağmen, Berâ b. Malik gibi birini ordu kumandanlığına getirmemişti. Sebebini sorduklarında: "Cesareti" demişti. Evet o, o kadar cesur idi ki, orduyu bir tehlikeye sürükleyebilirdi. Cesareti tedbirsizliğe sebep olur diye Hz. Ömer, Bera'yı, çok istediği halde ordu kumandanlığına tayin edemiyordu. Ve işte Berâ böylesine korkusuz bir yiğitti.

Berâ, Allah Rasulü'nün bulunduğu bütün gazalarda bulunmuş ve düşmana kılıç çalmıştı. O her mücadelede ölüm arayan, ölüm kovalayan bir insandı. O'nu bulamadıkça âdeta mahzunlaşır ve harp meydanlarından çok kere hüzünle ayrılırdı.

Halbuki Yemame'de ölüme ne kadar da yanaşmıştı. Kale kapıları açılmayınca burçlara tırmanmış ve kendisini oradan içeriye atıvermişti. Düşman onu ok yağmuruna tutmuş, Berâ ölümle burun buruna gelecek şekilde ağır yaralanmıştı ama; Yemame dahi ona aradığını vermemişti.

Duası makbûl bir sahabîydi. Allah Rasulü, bir ara büyük bir cemaatin huzurunda onu kasdederek şunları söylemişti:

كَمْ مِنْ اَشْعَثَ اَغْبَرَ ذِى طِمْرَيْنِ لاَيُؤْبَهُ لَهُ لَوْ اَقْسَمَ عَلَى اللهِ لاَبَرَّهُ، مِنْهُمُ الْبَرَاءُ بنُ مَالِكٍ

"Nice saçı başı dağınık, elbisesi eski, kendisine ehemmiyet verilmeyen insanlar vardır ki, bir meselede Allah'a kasem etseler, Allah onları kasemlerinde yalancı çıkarmaz. (Yani Allah onların dualarını boşa çıkarmaz...) Berâ b. Malik de bunlardandır." [2]

Sahabe, zor bir durumla karşılaşınca Berâ b. Malik'in duasına iltica ederdi. Ahvaz'da da öyle oldu. İranlılarla yapılan bu muharebede, bir ara İslâm saflarında dağılma ve çözülmeler meydana geldi. Berâ b. Malik'i yakından tanıyanlar, onun gözünün içine bakmaya başladılar ve ondan nusret adına dua istediler.

O da, ellerini kaldırdı ve "Allahım, düşmanımızı hezimete uğrat, bize nusret ver ve beni bugün Nebîne ulaştır." diye duâ etti. O gün binlerce insan, bu duâya "Amin" demişti.

Kardeşi Enes'e bir vedâ bakışıyla baktı.. sevinçten gözlerinde şimşekler çakıyordu. Kalkanını attı ve elde kılıç düşman saflarına dalıverdi.

Biraz sonra düşman hezimete uğrayarak kaçmaya başlamış.. müslümanlara Allah nusret nasip etmiş.. herkes zafer çığlığı ile ortalığı inletirken bir köşede, yaralı bir arslan, mütebessim bir çehre ile, uzaktan olup-bitenleri seyrediyordu. Dünyaya ait seyrettiği son tablo, müslümanların zaferi olan bu yaralı arslan, hiç şüphesiz Berâ b. Malik'di. İhtimal o anda, duâsındaki ikinci talebin vaktini bekliyordu. Biraz sonra, canından aziz tuttuğu dostuna, Allah Rasulü'ne kavuşacaktı...[3]

[1.] Buhârî, Cihâd, 12; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-ğâbe, 1/155
[2.] Tirmizî, Menâkıb, 55; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-ğâbe, 1/206
[3.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-ğâbe, 1/206; İbn Hacer, İsabe, 1/144

Cihad Yeryüzüne Evrensel Sevgi-Şefkat ve Emniyeti Hakim Kılmanın Vesilesidir

Müminin elinde olan, daima doğru yolu gösteren, izzet ve şeref kaynağı bir kitap; önünde de mukteda-yı küll bir rehber olan Hz. Muhammed (s.a.v) vardır. O, bu ikisiyle yeryüzünün en talihli insanıdır. Dolayısıyla yeryüzü hâkimiyetinin tek namzedi O'dur. Kur'ân mümine bunu öğretir, bunu talim eder. Ve Cenab-ı Hakk müminden hep bu neticeyi bekler.

Zaten mümin, 'Allah Rabbim, Hz. Muhammed (s.a.v) rehberim, Kur'ân düsturum, cihad yolum; bu uğurda ölmek ise, en tatlı ümniye ve idealimdir' diyen insandır. Onun kafasında, sabit bir fikir halinde daima şu düşünceler vardır: 'Ben, kendi milletimi yeryüzündeki bütün milletler arasında bir muvazene unsuru haline getirme mecburiyetindeyim. Şayet yeryüzünde, tabakat-ı beşer çapında verilecek kararlar içinde benim reyim esas olmazsa, yeryüzünde nice zulümler işlenecek, azizler zelil, zelil olması gerekenler de aziz olacaktır. Onun için, hükmü ben vermeli, muvazene unsuru ben olmalıyım. Devletler bir araya geldiklerinde benim parmağıma bakmalı, söz söylendiğinde benim sözüme öncelik vermelidirler. Ve benim reyim alınmadan, kimse rey kullanmamalıdır.' Mümin işte bu seviyede bir anlayış, duyuş ve şuur seviyesini yakaladığı zaman, hiçbir süper güç müslümanları sömüremeyecek ve onlara ambargo uygulayamayacaktır. Zaten, Cenab-ı Hakk'ın bizden istediği de böyle bir yeryüzü hâkimiyetidir:

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ
الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

'Kasem olsun, Biz, Zikir'den sonra Zebur'da da şunu yazdık: Yeryüzüne Benim salih kullarım varis olacaktır.' (Enbiya, 21/105)

Zikir, öğüt ve nasihat demektir. Burada ise ya Tevrat, ya da daha şümullü bir ifade ile 'Levh-i Mahfuz' mânâsına gelir. Bu takdirde, ayete şöyle bir izah getirmek mümkündür: 'Biz Levh-i Mahfuz'a yazdıktan sonra, Davud'a gönderdiğimiz Zebur'da da, Levh-i Mahfuz'dan istinsah ile şöyle yazdık ki, yeryüzüne ancak benim salih kullarım varis olacaktır.'

Yerin hakiki ve uzun süreli muvazene unsuru, sadece salih kullardır.

Bunların muvazene unsuru olmalarına karşılık, diğerlerinin hakimiyeti bir şimşeğin çakıp sönmesi gibi geçicidir ve izafîdir. Gözleri kamaştırsa, gözlerinin ferini alıp götürse bile, bu böyledir. Yeryüzünde, daimî bir yenilenme ile hakimiyeti devam edenler, ancak salih kullar tarafından temsil edilme durumuna gelebilmiş salih milletler ve salih topluluklar olacaktır. Levh-i Mahfuz'da bu bir kanun olarak tesbit edilmiş, sonra da, oradan alınarak Zebur'a kaydedilmiştir. Hz. Davud'un eline verilen orijinal (tahrif edilmemiş) Zebur'da böyle ilahî bir kanun vardır.

Her devirde, hangi topluluk salih amel işler veya diğerlerine göre daha fazla salih amelde bulunursa, yeryüzünde denge unsuru olma, söz söyleme salahiyeti o toplumun hakkıdır. Ancak bu mevzuda şu hususa dikkat edilmelidir: Salih amel, sadece ibadetten ibaret olmayıp, temelde Nebi ahlâkıyla ahlâklanma demektir. Bu ahlâkta eşya ve hadiseleri anlama, insan ve kâinat arasındaki münasebeti kavrama da vardır. Yine bu ahlâkta, iç derinliği ile dış tefekkürü aynı ritimde koruma kabiliyet ve meziyeti mevcuttur. Böylece sonsuzu yakalayabilen insan, hakiki mânâda salâhı yakalamış olur.

Yeryüzünde anarşi çıkaranlar, ölüme ölümle karşılık verenler, siyasî meselelerle halkın karşısına çıkıp onu iğfal edenler, umumun efkârını kendi istikametlerine meylettirebilmek için durmadan slogan üretenler ve bir ateş böceği hüviyetindeki akıllarına güvenerek burunları doğrultusunda gidenler, asla hakikî mânâda hakimiyet kuramayacaklardır. Bir gün hakikat güneşinin doğması, onların nasıl bir zifiri karanlık içinde yol almaya çalıştıklarını gözler önüne serecek ve onlara da hatalarını itiraf ettirecektir. Bu sebeple diyoruz ki, salâhat kazanmadan ulaşılacak neticeye hiç kimse bel bağlamamalıdır. Çünkü bu, ilâhî kanuna karşı tavır almak mânâsına gelir. Halbuki Allah (c.c)

إِنَّ اللهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

'Bir kavim kendini değiştirmedikçe, Allah da onları değiştirmeyecektir' (Ra'd, 13/11) buyurmaktadır. Dolayısıyla, bir millet azizken, Allah onları zelil etmez. Bir millet, başlara tac iken, Allah onları ayaklar altına aldırmaz. Ama millet kendini değiştirirse, Allah da onları değiştirir. Bu müsbet mânâda da, menfî mânâda da böyledir. Öyle ise, evvelâ 'Nefsinizi koruyun!', yani, nefsinizde derinleşin. İçinizi fethetmeye çalışın. Eğer fatih olmak istiyorsanız, evvelâ işe nefis kalesini fethetmekle başlayın. Buudlarınız, iç âleminizde

gelişsin, genişlesin ve derinleşsin. Her tarafınızda Allah (c.c) mütecelli olsun.

Deli Petro, bir delidir. Ama çizdiği plan Rus insanı için hep üzerinde durulmuş ideal bir plandır. Bu planın bir bölümünü şu ifadelerle hülasa edebiliriz: 'Balkanları aşacaksınız.. Osmanlı'nın gelişmesine ve yaşamasına imkân vermeyeceksiniz... İçlerine nifak sokacaksınız. Sıcak denizlere inecek, Afrika ve Basra Körfezi memleketlerini hâkimiyetiniz altında bulunduracak; yer yer Avrupa ile anlaşmaya gitseniz bile, hiçbir zaman Avrupa'nın âlem-i İslam'ı sizin aleyhinizde kullanmasına fırsat vermeyeceksiniz.' Deli Petro'nun meşhur vasiyeti, hemen hemen bütünüyle bu istikamette sarf edilmiş bir kısım sözlerden ibarettir ve daha düne kadar bu Rusya için hep bir ideal olagelmiş; hatta komünist Rusya bile bu idealden vazgeçmemiştir.

Müminler için de Rasul-i Ekrem (s.a.v)'den kalma bir vasiyet vardır. Evet O da ümmetine büyük bir dâvâ ve bir yüce gayeyi emanet ölçüsünde vasiyet etmiştir. Bu emanet, dünya ve ukba saadetinin teminatı olan İslâmî ahlakın hayata hakim olmasıdır. Bu mukaddes emaneti afâk-ı âlemde temsil vazifesi, bugün bir borç olarak bize düşmektedir. Mümin, hayatı boyunca hep bu idealle yaşayacak ve yine bu ideal uğruna sıcak denize de, soğuk denize de açılacak... Sibirya buzullarında, Güney ve Kuzey Amerika'ya kadar her yerde, kendine ait değerleri, geçmişten tevarüs ettiği güzellikleri hissettirecektir. Zira Allah (c.c), müminin, kâfirlerin hâkimiyeti altında yaşamasına razı değildir. Bir mümin, kâfirin emri altında yaşamaya razı olmuşsa, o, İslâm'a ve imâna ait her şeyi kaybetmiş demektir; ve böyle birinin yaşamaya hakkı da yoktur. Zaten yaşaması da bir mezellettir.. ahireti de mezellet olacaktır. Bu itibarla bir müminin, bin bir ihtimamla yaşatacağı en mukaddes duygu ve düşünce, cihana hakim olma duygu ve düşüncesi olmalıdır.

Bir zaman biz, bütün dünyaya hakim olmuştuk. Bu dün gerçekleştiği gibi bugün de gerçekleşebilir. Elverir ki azmedip, dişimizi sıkalım; hiç olmazsa, bu mevzuda düşünce üretip azim insanlarını harekete geçirelim.

a) Hz. Musa'da Hakimiyet ve Öncesi

Seyyidina Hz. Musa da terbiye etmekle sorumlu olduğu cemaatine bu hedefi göstermişti ama o cemaatin buna liyakatı yoktu. Tur'da Rabbinin tecellileriyle dopdolu hale gelmiş bir Rabbanî ve yüce ruhta temerküzleşen sonra da ondan nebean eden hakikatlere karşı onların gözleri kör, kulakları da sağır idi.

Kur'ân onların bu hallerini;

قَالُوا يَامُوسَى إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلاَ إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ

'Ey Musa! Onlar orada oldukça biz asla oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidin savaşın, doğrusu biz burada oturacağız' (Mâide, 5/24) şeklinde hikaye eder.

Evet, bu söz bir peygambere karşı söyleniyordu. İsrailoğulları senelerce arz-ı mev'ude girme ideal ve düşüncesiyle yaşamışlardı. Halbuki şimdi fırsat önlerindeydi. Biraz gayret ve biraz da fedakârlıkla maksatlarına erme imkânı ellerindeydi. Ama onlar hem mefluç hem de rahat ve rehavete gömülmüşlerdi. Yerlerinden kımıldamaya da hiç niyetleri yoktu. Yaşama kavga ve mücadelesinden korkuyorlardı. Hiç şüphesiz elde etmek istedikleri şeyin bedeli vardı.. ve onlar bu bedeli ödemeye yanaşmıyorlardı. Buna karşılık Hz. Musa, elinden birşey gelmediği itirafıyla Rabbine iltica ediyor ve:

قَالَ رَبِّ إِنِّي لاَ أَمْلِكُ إِلاَّ نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

'Rabbim! Ben ancak kendime ve kardeşime söz geçirebiliyorum; artık bizimle bu yoldan çıkmış milletin arasını ayır' (Mâide, 5/25) diyordu ki bu da 'Bıktım artık bunlardan; utandım ve usandım bu dertsiz, gayretsiz, rahat ve rehavet düşkünü, cihad aşkından nasipsiz ölü ruhlardan' demekten farksızdı. Evet O, 'Bizimle bu fasık kavmin arasını artık ayır' diye dua ediyor ve Cenab-ı Hakk'ın hakemliğine sığınıyordu. Bu dua ile hedeflenen hususun bugünü ve yarını itibariyle, Allah da onları tam 40 sene 'Tih' sahrasında şaşkın ve baygın bir halde dolaştıracaktı.

Hatta, daha sonraki peygamberlerin misyonu da hep bu vetire içinde cereyan edecekti. Hz. Yûşa bu işe hız verecek aynı mücadele Hz. Davud'la sürüp gidecekti... Evet, Hz. Davud, Talut'un ordusunda bir nefer gibi Câlût'a karşı kavga verecek.. onu harb meydanında öldürecek. Ama bütün bu neticelere rağmen Tâlût'un ordusunda bulunanlardan niceleri yolda takılıp kalacak ve Câlût'a karşı ancak çok az bir fedakâr ve hasbiler ordusu çıkabilecekti.

Yolda takılıp kalanlar 'Bizim Câlût ve ordusuyla başetmeye gücümüz yetmez' derken; sayıca az bu fedailer grubu

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللهِ وَاللهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

'Nice az topluluk vardır ki, çok kalabalıklara Allah'ın izniyle galebe çalar' (Bakara, 2/249) diyecek ve hayatı istihkâr ile ölüme atılacaklardı. Cenab-ı Hakk da onları bu inançlarında yalancı çıkarmayacak ve Tâlut'un ordusu Câlût'u hezimete uğratacaktı. Bu sayede Amelikalılar bütünüyle oradan sökülüp atılarak, İsrailoğulları'nın senelerdir içlerinde yaşattıkları Kudüs'e girme ümniye ve ideali tahakkuk edecekti.. ve etti.

b) Ümmet-i Muhammed'in Hakimiyet Anlayışı ve Coğrafyası

Bir de Nebiler Serveri'ne bakalım. O sahabelerin ruhunda defaatla misallerini verdiğimiz ideal çerağı tutuşturmuştu. Onlar, dînî hayatın ikamesini, her zaman şahsî hayatlarının önünde tutmuş ve Allah rızasını gönüllere hakim kılmayı hayatlarına gaye edinmişlerdir. Allah da, onlara bütün yeryüzüne sevgi ve huzur götürme imkânını vererek kendilerini aziz kılmıştı. Zaten Allah Rasulü'nün risaletinin mânâ ve hedefi de buydu. Cenab-ı Hak, O'nu yeryüzündeki bütün sistem ve dinlere galebe çalsın diye hak bir din ve hidayet kaynağı Kur'ân ile göndermişti. Mevzu ile alâkalı ayet, bu hususu anlatırken şöyle buyurur:

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ

'O ki, Rasulü'nü bütün dinlerin hepsine galebe çalsın diye hak din ve hidayet kaynağı (Kur'ân) ile gönderdi.' (Fetih, 48/28)

Cenab-ı Hakk, O'na Mekke'nin fethini vaad etmişti; Allah vaadinde hulf etmezdi.. ve Mekke fethedildi. Bundan da anlaşılıyor ki, Cenab-ı Hak, cihan çapında devletlerarası muvazenede sözünü geçirecek hakim bir güç olmayı vakti geldiğinde O'na nasip edecekti. Zira bu keyfiyet de O'na (s.a.s) bizzat Cenab-ı Hak tarafından vaad edilmişti. Yeryüzünde gönüllerin tek ve biricik hâkim dini, İslâm olacaktır. O İslâm ki, insanlığa huzur ve saadet getirecek tek sistemdir. Evet Allah, Habibi'ni böyle bir dinle göndermişti. Göndermişti ki, yeryüzü O'nun nuruyla aydınlansın; bütün harabeler O'nun getirdiği hidayet

kaynağı ile ma'mûr hale gelsin..

Yahya Kemal, Yavuz'un ruhaniyatının gölgesinde birgün şöyle der:

'Sultan-ı Selim-i evveli râm etmeyip ecel,
Fethetmeliydi âlemi şân-ı Muhammedî..
Gök, nura gark olur nice yüzbin minareden,
Şehbal açınca ruh-u revân-ı Muhammedî'

Gönlünde bu aşk ve heyecanı tutuşturabilen insan, cihadı hayatının en büyük gayesi ve en büyük ideali haline getirir.. getirir ve artık bu uğurda ölmeyi cana minnet bilir. Zaten yok olmadıktan sonra, varlıktan dem vurmak da mümkün değildir. Varlığa giden yol, yokluktan geçer. Her gündüz bir geceden, her bahar bir kıştan sonradır. Şahsî hayatlarında kışı ve gecesi olmayanlar, ne bahar yaşayabilir ne de nehar...

Milletinizin içinden bir nehar (gündüz) bekliyorsanız, gece hayatı yaşayacak, kendinizi zora koşacak; fırtına, tipi demeden zorlukları göğüsleyecek, kandan irinden deryaları geçecek, arkada nice Uhud'lar bırakacak ve sonra Mekke fethiyle, Çaldıran zaferiyle selâmlaşacaksınız. Evet, bütün bunlar bir kıştan, bir geceden sonra, binlerce derdin şakaklarımızı zonklatmasının ardından olacaktır. Her doğum, mutlaka sancı ve ızdırapla meydana gelir. Doğumla gelenin neş'esini tatmak isteyenler, böyle bir sancı ve ızdıraba razı olmalıdırlar.

Cenab-ı Hakk, dinini yücelteceğini vaad ediyor. Allah'ın dinine sahip çıkanlar da, ona el atmakla yücelip aziz olacaklardır. Allah, bu ülkede olmazsa bile bir başka yerde bu dini mutlaka yüceltecek ve payidar kılacaktır. Bu, Allah'ın vaad-i sübhanîsidir. Ama O, bunu bir cemaatin yeryüzünden fitne yok oluncaya kadar mücadele aşk ve azmini göstermesine bağlamıştır. Kur'ân bu hususla alâkalı şöyle buyurmaktadır:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لاَ تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لله

'Fitne kalmayıp, yeryüzünde yalnız Allah'ın dini hakim oluncaya kadar onlarla savaşın' (Bakara, 2/193). Evet, fitne ve huzursuzluk kalkacağı ana kadar mücadeleyi devam ettiriniz ki, insanlar, dünyevî ve uhrevî istikballerinden emin olabilecekleri bir ortama ulaşabilsinler. Yeryüzünde sulh u umûmî temin edileceği, huzurun ve emniyetin sağlanacağı ana kadar mücadele bir an olsun, kat'iyen bırakılmamalıdır.

İşte, Rasûl-i Ekrem (s.a.v)'in ashabı içinde tutuşturduğu mefkûre meşalesi

budur!

Şimdi de bu meşale ile aydınlanan coğrafyaya bakalım;

Hz. Osman (r.a)'ın halife seçilmesinin üzerinden henüz beş sene kadar geçmişti ki, Kuzey Afrika, baştan başa İslâm'ın hakimiyeti altına girmiş. Diğer yandan İslâm orduları, tâ Hazar Denizi'nin arkasına sarkmış ve Taberistan'ı fethetmişlerdi. Ardından, Mâverâünnehir ve derken İslâm, daha Hz. Osman devrinde Çin Seddi'ne varıp dayanmıştı. Bugünkü Türkiye'nin 50 misli büyüklük ve genişlikte bir devleti Cenab-ı Hakk, hem de 15 sene gibi kısa bir zaman içinde o devrin müslümanlarına lütfetmişti. Çünkü onlar, hayatı istihkâr ediyor ve her zaman ölümü gülerek karşılıyorlardı. Siz de, ne zaman hayatı istihkâr eder, rahatınızdan fedakârlıkta bulunur, dini hayatınızın gaye ve hedefi haline getirir ve 'İslâm şahsî hayatıma hakim olmadıktan sonra ölüm daha yeğdir' derseniz, Allah (c.c) size de lütufta bulunacak ve sizi yeryüzünün hakiki mirascısı kılacaktır'. Taşıdığı bayrağı en yüksek burca dikebilme derdiyle dertli, hatta duygu ve düşüncesini bütün yeryüzüne duyurduktan sonra, bu defa da göklere bayrak dikmeye azimli bir topluluktur ki, Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve keremine liyakat kazanmış sayılır. Ve cihan hakimiyeti böyle bir Rabbanîler topluluğunun canlarını harç olarak kullandıktan sonra gerçekleşecektir.

Cihad İç ve Dış Huzurun Garantisidir

Her millet, belli bir güce sahiptir. Eğer o millet kendisindeki bu potansiyel gücü dışa karşı harcamaz ve cihan hâkimiyeti uğrunda kullanmazsa, iç bünyede anarşi ve huzursuzluklar başlar. Ferdlerin birbirine düşmesi ve birbirlerine karşı kavga vermeleri kaçınılmaz olur. Neticede sokaklarda oluk oluk kan akar; her köşe başında birkaç cenaze ile karşılaşılır. Artık bu ülkedeki evlerde, ya ölen evladına gözyaşı döken dertli analar veya ölen kocasına ağıt yakan gözü yaşlı dul kadınlar vardır. Hiç kimse hayatından emin değildir. Anarşi, milletin ırz ve namusuna kadar el uzatmıştır.

Halbuki, gayesi yeryüzü hakimiyeti veya en azından yeryüzünde güçlü bir denge unsuru olmak olan bir milletin, dahilî sürtüşmelere vakit bulması söz konusu değildir. Ayrıca ferdler arasında haricî düşmana karşı birleşme gibi bir dostluk bağının temin ve te'sisi de ancak bu yolla mümkündür. Bu da, dahilî sürtüşmeleri en alt seviyeye indiren vesilelerden biridir.

Yeri gelmişken, şu hususu bilhassa belirtmeliyim ki, bizim asıl gaye ve hedefimiz, ne mücerred mânâda dünya hakimiyeti, ne de dünya hakimiyeti vesilesiyle dahilî huzur ve sükunetin teminidir. Belki bunlar, bizim asıl gaye ve hedefimizle irtibatlı semerelerdir. Bizim asıl gayemize gelince o, yeryüzünde Cenâb-ı Hakk'ın yüce ve yüksek adının şehbal açmasıdır. Fakat bu neticeye ulaşabilmek için milletçe güçlü, kuvvetli ve önüne çıkan manileri ortadan kaldırabilecek kapasitede olmamız şarttır ve zaruridir. Esasen bu iki şeyi birbirine karıştırmamak gerekir. Biz güç ve kuvveti Hakk'ın emrinde kullanmak için isteriz. Yoksa müslümanın duygu ve düşüncesinde hiçbir zaman tagallüp ve tahakküm için güç ve kuvvet talebi olmamıştır ve olmaz da.

Kendisi mezellet içinde kıvranan bir milletin yüce hakikatleri temsil etmesi imkânsızdır. Hele onun eliyle takdim edilecek hakikatlerin başkalarınca kabullenilmesi hiç mi hiç mümkün değildir. Bu açıdan da, bir milleti ayakta tutan bütün temel dinamiklerde en ileri seviyede güç ve kuvvetimizi isbat etmemiz gerekmektedir. Ordumuz en modern silahlarla mücehhez olmalı; maarifimiz, en yeni buluş ve bilgilere beşiklik yapmalı; emniyet kuvvetlerimiz, üç-beş sergerdana teslim olmak bir yana, adı anıldığında bütün dünya anarşistlerinin kalplerine korku salacak derecede güçlü olmalı ve başka devletler dahi altından kalkamadıkları anarşiyi bizlerle bertaraf etmek için devletimize müracaatta bulunmalıdır. Maliyemiz, başkalarına ulûfe dağıtacak

seviyeye yükselmelidir. Evet, cihanla hesaplaşabilmek için bunlar şarttır. Yüce hakikatleri temsil edebilmemiz için de dünyaya hakim olmamız, ayrı bir şarttır. Bu şartın yerine gelmesi ise, ancak cihadla mümkün olacaktır.

Dünyanın neresinde olursa olsun ortada bir zulüm varsa, mümin o zulmü ortadan kaldırmak zorundadır. Çünkü mümin yeryüzünün muvazene unsurudur. Bunun için de, önce çevresinden işe başlamalı ve gücü nisbetinde bu daireyi genişletmenin çarelerini araştırmalıdır. Bu mevzûda himmet öyle âli tutulmalıdır ki, perspektife bütün cihan alınmalı ve sistem de ona göre akord edilmelidir.

Mümin, olabildiğince şefkatli ve mürüvvetlidir. Onun başkalarının kurtuluşu için çırpınıp durmasının mânâsı da işte budur. Hatta o, bu uğurda başını kaldırım taşı gibi muhataplarının ayaklarının altına kor ve onlardan gelecek her türlü hakarete sabır ve müsamaha ile mukabelede bulunur. Fakat, içte anarşi ve huzursuzluk çıkaran mütecavizlerin karşısına da tunçtan bir abide gibi dikilir ve ölümü pahasına da olsa her türlü tecavüze sed çekmeye çalışır. Kur'ân onu bu vasfıyla tebcil eder ve " أَعِزَّةٍ عَلَى الكَافِرِينَ kâfirlere karşı alabildiğine onurlu ve izzetlidir'' (Mâide, 5/54) der.

Mümin gerektiği zaman izzet ve onurunu maddî cihada harç yapar ve kadınıyla, erkeğiyle, ihtiyarıyla, genciyle, hatta gerektiğinde çocuğuyla devletin yanında yer alarak iç bünyeyi saran fesad şebekesini ortadan kaldırıncaya kadar cihad ve kavgasını devam ettirir. Çünkü mümin, firasetiyle de bilir ki, bugün kobralaşmış ve insanlık sıfatını başka yerlerde bırakmış bir anarşiste veya teröriste en küçük taviz vermek, yarın ardı arkası gelmeyen taleplere kapı açmaktır. Bugün birinden, küçük dahi olsa bir talepde bulunan ve bu talebinin kabul edildiğini gören anarşist, kat'iyen bununla tatmin olmayacak ve her geçen gün çok daha başka tavizler koparmaya çalışacaktır. Her taviz, bir başka talebe davetiyedir. Eğer bir gün ırz, namus ve vatan dahi, bütün mukaddeslerimiz pazarlık masasına getirilse, bu verilen ilk tavizin acı fakat gerçek bir neticesi olacaktır. Öyle ise mümin işin başında taviz vermemeye çok dikkat etmeli ve bu mevzuda olabildiğine kararlı davranmalıdır. Mesela, anarşistler "Bugün dükkânlar kapanacak, kepenkler çekilecek" diye ültimatom gönderseler, mümin, o gün bir başka mazeretinden dolayı dükkânını kapatacak dahi olsa, her türlü mazereti bir tarafa atacak ve gidip dükkânında oturacaktır. Bunu yapmak, onun için cihadların en büyüğüdür. Bu, zulmün karşısına dikilip, fiilen zalimin yüzüne tükürmek demektir. Bu, onun için açılan şehâdet kapısıdır. Zira Allah Rasûlü,

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ

"Malını müdafaa ederken öldürülen şehiddir"[1] buyurmaktadır.

Diğer taraftan, bir anarşist elinde silah kapına dikilse ve anarşi hesabına senden bir arpa tanesi dahi istese, vermemek için diretecek, canını verecek, fakat o bir arpa tanesini vermeyeceksin. Çünkü, onun ilk talebini yerine getirdiğinde bileceksin ki, aynı şahıs bir başka zaman yine kapını çalacak ve seni ömür boyu yere baktıracak taleplerde bulunacaktır. İşte o zaman, ilk defa kapının çalındığında, ne pahasına olursa olsun diretip ölümü tercih etmediğine bin pişman olacaksın. Bu mezellete meydan vermemenin çaresi, yine sensin. Sana ahirette ebedî bir saadet ve mutluluk temin edecek olan şehadeti, üç günlük dünya hayatına, hem de zillet içinde geçecek olan bir hayata tercih edeceksin.

Günümüzde her türlü anarşi ve terör, dış mihraklıdır. Dış güçler bu vesile ile bu cennet vatanı bir kaos cehennemine çevirmek istemektedirler. Anarşi ve terörle zaafa uğratılan bir devlete her türlü teklife boyun eğdirmekten daha kolay bir şey yoktur. İşte, dış güçlerin arzu ettikleri de budur. Onlar, bu memleketi bir sömürü ülkesi haline getirmek istemektedirler. Bütün anarşistler de onlara uşaklık yapmaktadırlar. Ama inşaallah onlar, kat'iyen istediklerini elde edemeyecekler ve arzuları da kursaklarında kalacaktır. Ne var ki, sürekli olarak iç anarşi ile ve terör mihraklarıyla uğraşmak, bizi varmak istediğimiz esas nokta açısından geciktirebilecektir. Zaten düşmanlarımızın ikinci derecede arzuları da budur. Onlar, müslümanın kendisine gelip güçlenmesinden, Kur'ân'da ifade edilen, arslan önünden kaçan yaban eşeği korkusu ile korkmaktadırlar.[2]

Şurası kat'iyen unutulmamalıdır ki, müslüman, iktiza ettiği zaman, dahilî ve haricî her türlü tecavüze karşı, devletin askeriyle ve emniyet güçleriyle birleşip bütünleşecektir. Bu, onun için bir vecibedir. Onun böyle bir vecibeyi terketmesi asla söz konusu olamaz. Yeter ki, devletten ona böyle bir davet gelsin ve devlet onu böyle bir vazife ile vazifelendirsin... Elbette o bunu devletle bir bütünlük içinde yapacaktır. Aksi halde yapılacak her ferdî hareket, bir başka anarşiye zemin hazırlayacaktır. Müminler, bu mevzuda da çok dikkatli olmalıdır. Anarşi ve terörün, hiçbir meşrû yönü yoktur ve mutlaka köklerinden kazınmalıdır.

Bazen de anarşi ve terörü bizzat devletler yapar, günümüzde bazı süper

güçlerin yaptığı gibi... İşte o zaman da mümine düşen vazife, elindeki bütün imkânları en son hududuna kadar kullanıp, onların karşısına dikilmek olur. Durum bu kerteye geldiğinde artık devlet düşmanlarımız tarafından aşılmış ve vazife, bizzat teker teker fertlere düşmüş olur. O zaman millet kendine düşeni yapar ve daha önce tarih sayfalarına yazdığı destanlardan birini daha yazar. Cenab-ı Hakk, böyle bir durumu yurdumuzdan, yuvalarımızdan uzak etsin; ama başa gelirse o takdirde yapılacak hareket de bundan başkası değildir. Mümin, her zaman ve her zeminde izzetle ölmeyi zilletle yaşamaya tercih eden insandır. Ölüm, onu sindirip korkutamaz. Dış güçler ve terörist devletler de bunu böyle bilmeli, böyle bellemelidir.

Yurt ve yuvasını düşmana bırakıp kaçmak, müslümanın rüyasına dahi misafir olmayacak kadar kötü ve bir o kadar alçakça davranıştır.

Müslüman, böyle bir denâeti irtikaptan çok uzaktır.

Bir belde halkı zulüm ve işkence altında inlerken, zayıflar, kadınlar ve çocuklar orada dua dua kurtuluş talep ederken, Kur’ân mümine, kendisine yakışan davranışı ve izzete giden yola şöyle talim etmektedir.

وَمَا لَكُمْ لاَ تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا
وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيراً

"Size ne oluyor da, ‘Rabbimiz! Bizi halkı zalim olan bu şehirden çıkar, katından bize bir veli (dayanak) gönder, katından bize bir yardımcı lütfet’ diyen zayıf düşmüş, (güçten, kuvvetten kesilmiş) erkekler, kadın ve çocuklar uğrunda ve Allah yolunda savaşmıyorsunuz?’’ (Nisâ, 4/75)

Bu nasıl bir duadır ki, bu dua kendi yurt ve yuvalarından çıkarılmak için yapılmaktadır. Zira orada müslümanlar zayıf düşmüştür. Hakkın kuvveti kesilmiş, parya muamelesi görmektedirler. Halbûki o vatan, onların vatanıdır. O yurt ve yuvalar, onlara aittir. Buna rağmen, oradan çıkarılmak isteniyorlar. İşte bu, bir mezellet ve bir meskenettir. Ve işte bu, bir el-etek öpmektir. Onlar

ki, insanca yaşamak hakkından mahrum bırakılmışlardır. Onlar ki, ellerinde ne var ne yok hepsi, gasba uğramıştır. Onlar ki, hürriyetleri de dahil bütün değer ve mukaddesleri, ayaklar altında çiğnenmektedir. Tablo bu iken, durum bu fecî manzarayı sergilerken, Kur'ân-ı Kerim:

وَمَا لَكُمْ لاَ تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ

"Ne oluyor ki, siz hâlâ daha Allah yolunda cihad yapmıyorsunuz?'' diyerek muhatabı olan mümini sarsmakta ve ona tevbihler üstüne tevbihler yağdırmaktadır.

Biz, hakka sahip ve arka çıkamadık. Kur'ân'a yardım edemedik; dünyanın dört bir yanında O'nun bayraklaşması için gayret göstermedik. Zira biz, parça parça, didik didik, lokma lokma hale getirilmiştik. Durumumuz bu olduğu için düşmanlar bizi yutarken sadece nasıl yuttuklarını seyretmekle kalacak ve hiçbir müdahalede bulunamayacaktık. Maalesef, bugün topyekün bir İslâm cemaati olarak böylesine sefil, böylesine perişan ve böylesine sergerdanız. Sanki bütün çareler yok olmuş da, bizler yapayalnız ve çaresiz kalmışız gibi bir durum sergilemekteyiz. Ama, hayır hayır! Sağında ve solunda ışık, altında ve üstünde ziya yok ise, mümin onu icad etmeli ve dört bir yanını aydınlatmalıdır. Burada durup Rasûl-i Ekrem'le (s.a.v) temasa geçmeli, her halukârda Allah'la münasebetini kuvvetlendirmeli, cihanı aydınlatacak ışıklar bulmalı ve koşup yine kendi dünyasını kendisi aydınlatmalıdır.

Mümin için, kendi sa'yinden ve kendi gayretinin getirdiği semereden başka birşey yoktur. Evet o, herşeyi kendi teriyle ve zoruyla, kendi iniltileriyle ve ızdıraplarıyla elde edecektir. Sonra da onlara sahip çıkacak ve neticede hem kendisini hem de bütün bir insanlığı kurtarmış olacaktır.

Görülüyor ki, ister içten içe kokuşmanın hasıl edeceği huzursuzluk, ister dahilî anarşî ve terörün getirdiği kaos, ister dıştan gelen tecavüzlerin doğurduğu ızdırap ve sıkıntı ve isterse müslümanlara ârız olan daha başka dertler.. evet, her türlü meselenin halledilebilmesi için tek bir çare vardır. O da, maddî-manevî cihad yapmakdır. Kısaca cihad, bizim dahilî ve haricî huzur ve sükûnumuzun yegâne garantisidir. Cihadın olmadığı bir dünyada, hiç kimsenin hiçbir şeye karşı, huzur ve sükûn adına garantisi yoktur.

[1.] Buhârî, Mezâlim, 33; Müslim, Îmân, 226
[2.] Bkz. Müddessir, 74/50-51

Cihad Yıkılışları Önlemenin Çaresidir

Mümin, ancak içte ve dışta vereceği bu mukaddes kavgayla aziz olacaktır. Ama o, kendisine terettüp eden vazifeyi yapmayıp, yaşama ve hayattan kâm alma sevdasına düştüğü, şahsî zevklerine takılıp kaldığı zaman ise, onuru ve izzeti de gidecek, dolayısıyla da sefil ve perişan olacaktır. Rasûl-i Ekrem (s.a.v):

وَتَرَكْتُمُ الجِهَادَ سَلَّطَ اللهُ عَلَيْكُم ذُلاً لاَ يَنْـزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ

"Cihadı terkettiğinizde, Allah üzerinize öyle bir mezellet verir ki, dininize tekrar dönene kadar o mezelletten kurtulamazsınız’’ [1] buyurmaktadır. Bu itibarla denebilir ki, izzetli yaşamak, ancak cihad adına bir kısım meşakkatlere katlanmakla mümkündür. Millet, bu meşakkatlere topluca göğüs gerdiği sürece aziz olarak yaşamaya hak kazanacaktır. Ve tabiî fertler tek tek kendi hayatlarını yaşamak için cihadı terk ederlerse, o zaman da Allah’ın umûmî azabı gelir ve masumu mütecâviziyle, mazlumu da zâlimiyle beraber derbeder eder. Öyleyse umûmî bir belâya maruz kalmamak için topluca cihada sarılmak şarttır.

Burada Fahr-i Kâinat Efendimiz (s.a.v)’in bir sözüyle meselenin özüyle alâkalı bir hususu arzetmek istiyorum. Kâinatın Efendisi (s.a.v) şöyle buyururlar:

إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ وَتَرَكْتُمُ الْجِهَادَ سَلَّطَ اللهُ عَلَيْكُمْ ذُلاً لاَ يَنـزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلى دِينِكُمْ

"İyne alışverişi yaptığınız (sanayii terkle) sığırların kuyruğuna yapışıp, ziraata hasr-ı himmet ettiğiniz ve cihadı bıraktığınız zaman Allah, size, altından kalkamayacağınız öyle bir mezellet verir ki, yeniden dininize döneceğiniz ana kadar o mezelletten kurtulamazsınız.’’ [2]

İyne alışverişi yapmak, iki şekilde tefsir edilmiştir. Birincisi, birinden

veresiye mal satın alıp, daha sonra aynı adama bu malı daha ucuza ve peşin olarak satmaktır. Bu alışverişten gaye şudur: Kişinin paraya ihtiyacı vardır ve doğrudan para alıp fazlasıyla ödemek faiz olacağından, iyne yapan böyle bir yola tevessül etmektedir. Bunu şöyle bir misalle biraz daha açabiliriz: Birinin diyelim ki 800.000 liraya ihtiyacı vardır; başkasına ait bir malı veresiye bir milyon liraya satın alır. Sonra da aynı malı aynı adama 800.000 liraya peşin olarak satar. Dıştan normal bir alış-veriş gibi görünen böyle bir muamelenin faizden farkı yoktur ve kat'iyen caiz değildir.

İyne alışverişi yapmanın fukahanın çoğunluğu tarafından kabul edilen ikinci tefsiri ise şudur: İyne, bir vade farkı uygulamasıdır. Meselâ, borçlu gelir ve bu ay ödemesi gereken borcunu ödeyemeyeceğini söyler. Hemen borcuna tehir süresi ve borç miktarı hesap edilerek fiyat artırılır. İşte Allah Rasûlü, bu hadîs ile iki yorumuyla birlikte ticarî ahlâksızlığa parmak basmakta ve bu ahlâksızlık sizi esaret altına aldığı zaman mezelleti bekleyin, buyurmaktadır.

Hadiste anlatılan ikinci hususa gelince;

وأخَذْتُمْ أذْنَابَ البَقَر ورَضِيتُمْ بالزَّرْع

"Sığırların kuyruğuna tutunup da ziraata hasr-ı himmet ettiğiniz zaman" ifadesinde tenkidi yapılan husus elbette ki ziraat değildi. Zira Efendimiz:

إنْ قَامَت السَّاعَةُ وَبيَدِ اَحَدكُمْ فَسِيْلَةٌ فَاِن اسْتَطَاعَ اَنْ لاَ يَقُومَ حَتَّى يَغرِسَهَا فَلْيَفْعَل

"Kıyametin kopması esnasında sizden birinizin elinde fidesi olsa, kıyamet kopmadan önce onu dikmeye gücü yeterse, diksin" [3] buyurmuştur. Ayrıca, مَنْ أحْيَا أرْضاً ميتَةً فهِيَ لَهُ "ölü araziyi kim ihya ederse, o yer onundur" [4] fehvasınca ölü toprağa İslâm'ın tahammülü yoktur. O mutlaka ihya edilmelidir. Burada tenkid edilen husus, dengesizliktir; çünkü, iktisâdî hayatın can damarı olan üretim, sadece ziraata hasredilir, ticaret ve sanayi ihmale uğrarsa, o takdirde üretimde bir dengesizlik söz konusudur. Buna karşılık sadece ticarete veya sadece sanayie yönelik kalkınma hamleleri de, aynı şekilde bir dengesizliğin ifadesidir. O halde esas olan, her sahaya gereken değeri vermek ve böylece gereken üretim dengesini sağlamaktır.

Ziraat, köylerde olur; bu yüzden insanların kendilerini bütünüyle ziraate vermeleri şehirleşmenin tamamen durması demektir. Şehirleşmenin durması ise sanayi ve ticaretin ölmesi mânâsına gelir. Bunun aksi yani, herkesin köyde tarlasını bırakıp da büyük kentlere akın etmesi bir başka arızanın doğmasına yol açar ki, günümüzdeki şekliyle kentlerin hızla büyümesi, büyüme hızı oranında yeni yeni problemler doğması yeraltı ve yerüstü hizmetlerinin akamete uğraması ve işsizliğin had safhaya yükselmesi bunlardan sadece birkaçı...

Kalkınma dengeli olmaz ve iktisâdî hayatın bir bölümü dışa bağımlı kalmaya devam ederse, her zaman hasımlarımız tarafından bir darbeye maruz kalabileceğimiz kaçınılmaz olur. Dışa bağımlı sanayi kuruluşları, dışa bağımlı ticaret emtiası kadar, dışa bağımlı ziraat ürünleri de, her zaman iktisadî hayat için bir tehdit unsurudur. Öyleyse asıl olan, bütün sahalarda dengeyi koruyabilmektir.

Efendimiz devrinde hızlı kentleşme problemi olmadığından iktisâdî dengesizlik, hadiste ziraata hasr-ı hayat etme şeklinde ifade buyurulmuştur. Günümüzde ise, hızlı kentleşme, beraberinde getirdiği sıkıntılarla yeni bir dengesizlik alâmetidir. Bu problemin çözümü için düşünülen veya düşünülebilecek olan köye dönüş veya köye yerleşme meselesi, ciddî olarak ele alınması gereken hususlardan biridir ki, hadisten bu mânâyı anlamak da mümkündür.

Diğer taraftan, medeniyetten sonra bedeviyete rücû veya bedeviyette ısrar edip durma da, hadiste tenkid edilen hususlardandır. Bunların hepsi, topluma mezellet ve meskenet getirir.

Hadiste anlatılan üçüncü husus: وَتَرَكْتُمُ الْجِهَادَ "Cihadı terk ettiğiniz zaman'' yani rahata daldığınız, kendi işlerinize kapanıp onlarda boğulduğunuz zaman sizin için başınızın ucunda bir mezellet hazır demektir. Evet havanız maddeten karardığı gibi, manevî havanız da kararmış, ruh semânızın yıldızları dökülmüş; ayınız, güneşiniz küsuf ve hüsufa uğramış demektir. Sizin yeryüzünde yaşamanız şeriat-ı fıtriyeye göre artık caiz değildir.

Yeniden dine dönünceye kadar, siz ısrarla isteseniz de, dua dua yalvarsanız da, maruz kaldığınız o mezelleti Allah başınızdan atmayacaktır.

Böyleleri için dine dönüş nasıl olacaktır? Şu anda üzerimizde ve omuzlarımızda asırların getirip biriktirdiği dünya kadar haklar var. Bırakın başka hakları, bu dönemde nefsimize karşı eda edilmesi gereken hakları bile

eda edememişizdir. Ayrıca yine bu devrede, ailemizin, milletimizin, neslimizin bizden beklediği şeyleri de yerine getirememişizdir. Evet cılız omuzlarımıza, incecik belimize üst üste bir sürü vebal yüklenmiştir. Yirminci asrın idrak sahibi müslümanı, bu veballer altında iki büklümdür ve bu mesele hafif değil, aksine çok çetindir. Çünkü üç asırlık yıkılışın feryadını sînelerimize doldurmakla karşı karşıyayız. La akal, çeyrek asır inlemeden, sancı ve ızdırap çekmeden bu feryadın dinmesi de mümkün değildir. Bu duruma gelmemizin tek sorumlusu da, yine kendimiziz. O halde kurtuluş yine bizimle olacaktır. Dişimizi sıkacak, kendi meşalemizi kendimiz tutuşturacak, Allah'ın inayetine yönelecek ve bu yönelmeyi hem sözle, hem de fiille gerçekleştireceğiz. Bunu yapabildiğimiz ölçüde Rahmet'in kapıları açılacak ve Rahmet eli, içinde bulunduğumuz durumdan bizi çekip alacak ve inşaallah kurtuluş sahillerine ulaştıracaktır.

a) Akabeyi Aşanlardan...

Rasûl-i Ekrem (s.a.v), topyekün cihan karşısında öyle bir cemaatle kavga veriyordu ki, o cemaatin her ferdi, hayatın hangi kesiminde kendisine ne düştüğünü çok iyi biliyordu. Uhud, bu şuurun çeşit çeşit tablolarla ebedileştiği bir yerdir. O gün orada kadın-erkek, çoluk-çocuk, genç-ihtiyar herkes, kendine düşeni samimiyetle yerine getirdi ve o makûs talih, ancak bu şekilde tekrar müslümanların lehine döndü. Hz. Enes (r.a) anlatıyor: "Gözüme çok sık ilişenlerden ikisi, annem Ümmü Süleym ve Ezvâc-ı Tahirat'tan Hz. Âişe idi. Medine'ye koşuyor, mataraları doldurup geliyor ve şehid namzetlerine su dağıtıyorlardı. Bütün gün böyle gidip geldiler. Boş kaldıkları anda da hemen mataraları bir yana koyup yaralılarla ilgileniyorlardı."

Bu hengamede yaşlı bir kadın, elinden tuttuğu çocuğunu Efendimiz (s.a.v)'e getirdi. Bu kadın, savaşmak veya yaralılara hizmet etmek bir yana, elden ayaktan düşmüş denebilecek derecede yaşlıydı. Şu kadar ki, üzerine düşenin idraki ve şuuru içindeydi. Yapabileceğini yapmak ve Uhud'da hissesine düşeni en iyi şekilde eda etmek istiyordu. Bu çocuk ve annesinin, hakka hizmet aşkını tablolaştırdıkları şu manzara, ne kadar da görülmeye değerdi! Çocuğun omuzundaki kılıç neredeyse yerlerde sürünüyordu; mânevî hazla kanatlanıp uçan ruhunun aksine, bu küçük bedenin o kılıcı taşıyacak hali de yoktu. Yaşlı kadın, huzur-u Rasulullah'a geldi ve şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Verecek bir şeyim, bir iş yapacak hal ve takatim yoktur. Lakin, bu, benim çocuğumdur. Onu size armağan ediyorum. Önünüzde savaşsın ve sizi müdafaa etsin." Allah Rasulü, ışıl ışıl yanan gözleri yüzüne çevrilmiş emir bekleyen çocuğa baktı. Çocuk, âteşîn gözleriyle âdeta, "Ferman buyur ya Rasulallah! İzin ver, uğruna

öleyim" diyordu. Bir şeyi bu kadar candan ve yürekten isteyenin, kim olursa olsun red cevabıyla karşılaşması mümkün değildir. Onun için, Allah Rasulü bu yavrunun isteğini kabul etti ve onu İslâm askerleri arasına aldı. Çocuk, boyundan büyük kılıçla düşman saflarına daldı. Sanki birden büyümüş ve civanmert bir delikanlı olmuştu. Ne var ki, Uhud'un yükü çok ağırdı. Onu ancak Hamzalar, İbn-i Cahşlar, Mus'ablar omuzlayabilirlerdi. Fakat işte, çocuk da bir tarafından bu yükün altına girmişti. Gel gör ki, bu narin bünye bu ağır yüke daha fazla dayanamadı ve aldığı kılıç darbeleriyle yere düşüverdi.

Biraz sonra, "Allah'a giden yolda meleklerle yarışacak", bu gül yüzlü yavruyu kucaklayıp huzura getirdiler. Kalbi, bir güvercin kalbi heyecanıyla çarpıyordu. Beyaz kuğular gibi nazenin boynunu germişti, ama yüzünü çepeçevre sevinç ve mutluluk sarmıştı. Gözlerinin içi gülüyordu. Çünkü, şehadetin füsun-u nevmi (tatlı uykusu) ile, Uhud'un âteşîn ravzasından çıkacak ve az sonra cennet yamaçlarında dolaşmaya başlayacaktı. Gözlerini çocuğun gülümseyen bakışlarına dikmiş olan Allah Rasulü, "Yavrucuğum, acı duyuyor musun?" diye sordu. Çocuk, Allah Rasulü'nü mahzun etmemek için güçlükle "Hayır Ya Rasulallah" diye inledi. Uhud'un üzerine akşam hüznü inerken güneş, sanki bu çocuğun çehresinde yeniden doğmaya hazırlanıyordu.[5]

Ümmü Ümare anlatıyor: "Uhud'a gittim. Elimde sargı bezleri vardı. Yaklaştığımda Rasûl-i Ekrem'in etrafının dağılmış olduğunu gördüm. Yaralı Mus'ab, o haliyle sağa sola koşuyordu. Yaklaşık on kişilik bir grup saldırınca, Rasul-i Ekrem, "Bunlara kim karşı koyacak?" dedi. Meydanda kimse kalmamıştı. Herkes, biçilmiş başaklardan dökülen taneler gibi bir tarafa dökülmüş, yıkılıp kalmıştı. İş başa düşmüştü. Elimdeki sargı bezlerini attım ve bir kılıçla onlara karşı çıktım. Karşımdaki İbn-i Kamie idi; Rasûl-i Ekrem'in üzerine gelirken, gayz içinde şunları söylüyordu: "Bana Muhammed'i gösterin. Eğer O kurtulursa, ben kurtulamadım demektir." Bu "Ya O beni öldürecek, ya ben O'nu öldüreceğim" demekti. İbn-i Kamie demir zırhlar içindeydi. Benim zırhım da yoktu ama, ona elimdeki kılıçla karşı çıktım. Bana öyle kılıç darbeleri indirdi ki, sırtımda bir el girecek kadar derin yaralar açılmıştı. Ve o gün, akşama kadar bana savaşmak düşmüştü."[6]

Savaş akşama kadar devam etmişti.. ve tabiî Medine'nin de içten korunması gerekiyordu. Peygamberin halası, büyük kadın Hz. Safiyye o esnada Medine'deydi. Efendimiz'in yaralandığını duyunca Uhud'a koştu. Ümm-ü Ümare gibi o da, felaketin üstüne üstüne gidiyordu. Yerden kaptığı bir mızrakla kâfirlerin üzerine öylesine saldırdı ki, Rasûl-i Ekrem dayanamayarak Safiyye'nin oğluna,

"Ananın önüne geç. O kadındır" demek zorunda kaldı. O bu sırada kâfirleri önüne kattığı gibi sürükleyip götürüyordu.[7]

İş başa düşünce, kadın da vazife yapıyordu. Evet, dahilden ve hariçten gelen felâketler karşısında mümin, cihada koşacak; ailesine, dinine, vatanına, milletine karşı vazife ve sorumluluğunu yerine getirecektir. Kadınıyla, erkeğiyle, genciyle, ihtiyarıyla topyekün ve hayatın her safhasında kavga verilecek ve himmetler, hayatın sadece bir-iki noktasına hasredilmeyecektir. Aksi halde mağlubiyet muhakkak ve mukadder olur. Mümin, hayatı bir bütün olarak kucaklamak zorundadır; ve cihadda böyle şümullü bir mânâ vardır.

b) Aziz Yaşamak İçin..

Aziz olarak yaşamanın yolu, yerinde ölmesini bilmekten geçer. Evet yerinde, korumakla mükellef olduğumuz mukaddeslerin uğrunda ölebilsek veya kendimizi ölüme hazırlayabilsek, daha dünyada iken sürekli ebedî varoluşun neşvesini yudumlayacak ve ahirette de tasavvurlarımızı aşan mazhariyetlere ulaşacağız. Rasûl-i Ekrem, bu mevzuda aşkımızı coşturup gönüllerimize güç verecek şu sözleriyle nazarlarımızı bu noktaya çeker ve buyurur ki:

لَوْلا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لأَحْبَبْتُ أَنْ لا أَتَخَلَّفَ خَلْفَ سَرِيَّةٍ)، (لَوَدِدْتُ أَنِّي أَغْزُو فِي سَبِيلِ اللهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ

"Ümmetime meşakkat vermek istemeseydim hiçbir seriyyenin ardında kalmazdım. Ne kadar arzu ederdim, Allah yolunda öldürüleyim sonra diriltileyim, sonra tekrar öldürüleyim, tekrar diriltileyim, tekrar öldürüleyim.." [8]

Allah yolunda mücadele ve mücahede, uğrunda ölme ne kadar şerefli ve ne kadar mukaddes bir vazife ki, Mefhar-i Mevcudat Efendimiz (s.a.v), başı evc-i kemâlâta ulaştığı bir dönemde peygamberlik dâvâ ve misyonunun yanında, harb seriyyelerinin arkasına takılmayı arzu etmekte.. ve savaşma-ölme veya öldürme, sonra yine ölme ve dirilme.. ve bu işe birkaç defa mazhar olma temennisinde bulunmaktadır.

Bu mazhariyet aklı başında olan herkesin talep etmesi gereken bir

mazhariyettir. Zira cihadsız geçen hayat, boşa geçmiş demektir. Efendimiz'in bu husustaki her ifadesi, cidden dikkat çekicidir.. İşte bir-iki misal:

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ

"Bir kimse, hayatında hiç cihad yapmadan, bu mevzuda hiç bir cehd göstermeden ölürse, bir nifak şubesi içinde ölmüş olur." [9] Yani bu insan münafıklık zemininde ruhunu teslim etmiş demektir. Bir başka rivayette de şöyle buyurulmaktadır:

مَنْ لَقِيَ اللهَ بِغَيْرِ أَثَرٍ مِنْ جِهَادٍ لَقِيَ اللهَ وَفِيهِ ثُلْمَةٌ

"Bir kimse, hayatında cihad eseri olmadan Allah'ın huzuruna çıkarsa, kendinde ciddi bir boşluk olduğu halde, Allah'la karşılaşmış demektir." [10]

Yani, böyle bir kimse, Mahkeme-i Kübra'ya kendisini utandıracak ve yüzünü kızartacak bir eksikle, bir gedikle gelmiştir.

Sağımızda, solumuzda dünya kadar doğranan, tecavüze uğrayan, inim inim inleyenler var. Mazlumun imdadına koşmak bize bir vazife olduğu gibi, zalimin zulmünü defetmek de bir vazifedir. Yoksa, öyle acı bir derdest oluşla huzur-u Rabbü'l-alemin'e gideriz ki, bu, dünyada gözümüzün önünde çekenlerin çektiklerini unutturacak şekilde ürpertici olur. Rabbin huzuruna böyle bir perişaniyetle çıkmak, böyle haşr u neşr olmak ne büyük talihsizliktir!..

Bir başka hadislerinde Efendimiz (s.a.v) güzide arkadaşları sahabeye istikbalde vaki olacak ve her mümini ürpertiye sevkedecek bazı hadiseleri haber vermekte ve her haber verdiği hadisenin sonunda sahabe dehşete kapılarak: "Bu da olacak mı ya Rasulallah?" diye sormakta, Efendimiz de: "Daha dehşetlisi de olacak" cevabıyla bir başka hadiseyi haber vermektedir. Ebu Ya'lâ ve İbn-i Ebi'd-Dünya'nın rivayet ettiği bu hadis, mealen şöyledir: Allah Rasulü buyurur:

"Nasıl olacak o gün ki, kadınlar baş kaldırmış, gençleriniz fisk u fücura daldığında kötülükler yayılmış ve cihad terkedilmiştir?"

Tabii sahabe, bu söz karşısında dehşete kapılmıştır. Zira onların havsalası

böyle bir tabloyu alamazdı. Evet onlar, bir tek müminin bulunduğu yerde dahi böyle bir manzara ile karşılaşılacağına ihtimal veremezlerdi. Onun için de yine, soracaklardı:

"Bu da olacak mı ya Rasulallah?"

Allah Rasulü (s.a.v) "Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, daha şiddetlisi olacak" ve konuşma bundan sonra şöyle devam eder:

- Bundan daha şiddetlisi nedir ya Rasulallah?

- Bütün kötülükleri iyi ve bütün iyilikleri kötü gördüğünüz gün, bir bilseniz haliniz nasıl olacak?

Yani; zinanın tervic edildiği, şehir içi ve şehir dışı eşkıyanın teşvik gördüğü, imân ve Kur'ân'ın aşağılandığı ve müminlerin takibe tâbi tutulduğu, çirkinin güzel, güzelin çirkin gösterildiği, bütün münkerâtın devletten beraat aldığı, bunun yanında ma'ruf ve ilâhî emirlerin ayıp bir iş gibi gizli gizli yapıldığı günler de gelecek ve işte o zaman haliniz nice olacak?

- Bu da olacak mı ya Rasulallah?

- Evet, daha şiddetlisi olacak.

- Bundan daha şiddetlisi nedir ey Allah'ın Rasulü?

- Nasıl olacak o gün ki, münkerâtı emreder, ma'ruftan da men'edersiniz? (Yani çocuğunuzu namazdan alıkoyduğunuz, onu başıboş bıraktığınız ve ona halinizle, dilinizle ve davranışlarınızla kötülüğü emrettiğiniz zaman haliniz nice olacak bir bilseniz? Ve daha dehşet vericisi, neslinize Allah'ı unutturduğunuz, ilim irfan adına konuşurken hep küfür konuştuğunuz, Peygamber (s.a.v)'in nam-ı celilini onların gönüllerinden sildiğiniz gün haliniz nasıl olacak? Sanki Allah Rasulü (s.a.v) ümmetinin başına gelecekleri bir bir görmüş bulunduğumuz asrı ve içinde yaşadığımız cemiyeti bizzat müşahede etmiş gibidir.)

- Bu da olacak mı ya Rasulallah?

- Evet, daha şiddetlisi de olacak!.. (Allah Rasulü, sözünün burasında Cenab-ı Hakk'tan nakille, kasemle teyid edilen şu sözü söyler): "Celalime yemin olsun ki, bu duruma gelmiş bir cemiyetin içine çağlayanlar gibi fitneler salıvereceğim..."[11]

İşte, üzerimizde taşıdığımız mükellefiyetin Allah ve Rasulullah nezdindeki değeri budur. Kalbimizin en hassas yerinde üç asırdan beri devam edegelen bir vebalin ağırlığı ve aynı zamanda ağrısı var. Derdimize yine derdimizden başka

dermanımız da yok.

Bugün ara sıra camiye gitmek veya hac farizasını yerine getirip dönmek bazılarımız için birer teselli kaynağı olmaktadır. Halbuki, içinde bulunduğumuz durumun vehameti şahsî farzları ifa ile bertaraf edilebilecek kadar basit değildir. Bu müthiş durum karşısında bütün sistematiğiyle emr-i bi'l-ma'ruf, nehy-i ani'l-münker vazifesini yerine getirmekten başka bir çaremiz olduğunu zannetmiyorum. Bu kudsî vazifeyi yerine getirecek de yine bizleriz, evet, teker teker hepimiziz. Yoksa, hadiste anlatılan ve sonunda kasemle Cenab-ı Hakk'ın bildirdiği ve sanki bugünkü cemiyetin durumunun tasvirinin yapıldığı fitne girdabından kurtulmamız mümkün olmayacaktır.

[1.] Ebû Dâvûd, Buyû' 56; Müsned, 2/42
[2.] Ebû Dâvûd, Buyû', 56; Müsned, 2/42
[3.] Müsned, 3/191
[4.] Buhârî, Hars, 15; Ebû Dâvûd, İmâre, 37
[5.] İbn Ebî Şeybe, Musannef, 7/370-371; Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/598-599
[6.] İbn Hişam, Sîre, 3/86-87; İbn Kesîr, el-Bidâye, 4/34
[7.] Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 2/88; İbn Hacer, el-İsâbe, 4/349
[8.] Müslim, İmâre, 28; Buhârî, Îmân, 26; Nesâî, Cihâd, 3
[9.] Müslim, İmâre, 157; Ebû Dâvûd, Cihâd 17, Nesâî, Cihâd, 2
[10.] Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 26; İbn Mâce, Cihâd, 5
[11.] Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 7/280-281

Cihad-Rehavet Uyumsuzluğu

İnsanları cihad vazifesinden alıkoyan, hayata ve hayatın lezzetlerine bağlılıktır. Rahatını terkedemeyen, şahsî hazlarından ve zevklerinden fedakârlıkta bulunmayan bir insandan cihad gibi büyük vazifeler beklenemez. Beklense de beyhûdedir. Zira büyük vazifeleri, ancak maddî-manevî haz ve zevklerinden fedakârlıkta bulunan insanlar yapabileceklerdir. Cennetin kapıları ardına kadar açıldığı, huriler önlerinde teşrifatçılık yapmağa durduğu, gılmanlar "lü'lü-ü mensur" gibi onların geçecekleri yollara saçıldığı zaman dahi, insanlık sevgisiyle, ızdırap içinde yeniden insanların arasına dönmeyi düşünen cihada gönül vermiş, cihad aşığı insanlardır ki, böyle büyük vazifeleri ancak onlar yapacaklardır.

İsterseniz bu meseleyi bir de dünyaya ait yönüyle arzedeyim: Bir mücahid düşünün ki, milletvekilliğine giden merdivenler ayağının dibine kadar getirilmiş veya kendisine başbakanlık teklif edilmiş ya da reis-i cumhur olma teklifini almıştır.. evet, böyle bir durumda dahi bu kudsî vazife ile alâkalı en küçük hizmeti, bütün bu tekliflere tercih edecek insan -ki, bizim de yıllar yılı beklediğimiz, arzuladığımız insan budur- cihad ruhunu ve mücadele aşkını kavramış, hazmetmiş insandır.

Maddî-manevî füyûzat hislerinden fedakârlıkta bulunamayan ve bu mevzuda daha baştan verilmiş herhangi bir kararı olmayan insana gelince, biz ondan hiçbir şey bekleyemeyiz. Beklemek bir yana sahnede görüldüğü andan itibaren başımıza getireceği gâilelerden endişe ederiz. Dünyasını, ukbasını terketmemiş, terkettiği şeyi dahi terketmemiş, ''aşk-ı mutlak, zevk-i mutlak'' içine bütün huzûzâtını verdiği mücadelenin içinde görmeyen, zevkini nefs-i sa'y içinde aramayan, Cenab-ı Hakk'a yönelip: ''Senin yolunda ölmek bile ne tatlı'' diyemeyen bir insanın mücadele vereceğine, mücadelesinin semeredâr olacağına, onun Müslümanlık hesabına kurtarıcı bir rol oynayacağına inanmıyoruz; inanamayız da. Biz, ancak, kendi şahsını, şahsî hazlarını, zevklerini, hatta yurdunu-yuvasını terketmişlerin; sahabe gibi kapısına kilit vurup evinden ayrılmışların, bedenî ve cismânî zevkleri aşmışların mücadelesine, mücahedesine, kavga ve cihadına inanıyoruz ve beklediklerimizi de Allah'ın inayetinin esbabı saydığımız o insanlardan bekliyoruz.

Bizim bu beklentilerimize mukabil, günümüz insanının, mücadele adına yapacağı şeyler de bu istikamette olmalı; daha doğrusu insanımız, vereceği

mücadeleyi bu anlayış içinde vermelidir. Zaten Kur’ân-ı Kerim de bize sürekli bunu talim etmektedir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ
انفِرُوا فِي سَبِيلِ اللهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الأَرْضِ
أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنْ الآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الآخِرَةِ إِلاَّ قَلِيلٌ * إِلاَّ تَنفِرُوا
يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلاَ تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِير

"Ey imân edenler! Size ne oldu da "Allah yolunda savaşa çıkın" dendiği zaman yere çakılıp kaldınız? Ahireti bırakıp, dünya hayatına razı mı oldunuz? Oysa dünya hayatının geçimliliği, ahirete nazaran pek az bir şeydir. Eğer (Allah yolunda) seferber olmazsanız, bu takdirde Allah size can yakıcı azab eder ve yerinize başka bir millet getirir. O’na birşey de yapamazsınız. Allah herşeye kâdirdir." (Tevbe, 9/38-39)

Yani size ne oluyor ki, ‘Allah yolunda seferber olun, kalkın, kendinize gelin, hakkı anlatın, Allah’ın yüce adının, ufkunuzda şehbal açması istikametinde hazlarınızı, hayvânî ve bedenî zevklerinizi terkedin’ çağrısı geldiği zaman, yerinizde çakılıp kalıyor, zevklerinizden kopamıyor ve hayatın huzûzâtı içinde fânî olmuş gibi baygın baygın bakıp duruyorsunuz. Yoksa ahiret varken, ona değil de, karşılığında dünya hayatına mı razı oldunuz? Gönüllerinizi hem de ahirete doğru koşup gittiğiniz hengâmda, size hiçbir faydası olmayan, şartları içinde gençliğinizi, sıhhatinizi koruyamadığınız, servetinizi muhafaza edemediğiniz; her an herşeyin zeval ve ufûliyle ruhunuzda ayrı iniltiler meydana getiren ve sizin de elinizde olmayarak kendisinden uzaklaştığınız dünya hayatına mı kendinizi kaptırdınız? Halbuki ötede, zevâl bilmez nimet ve zevkleriyle, her hafta Rabbin cemâlini müşâhede edeceğiniz ebed diyarı ukba sizi beklemektedir. Hal böyle iken, siz ukbayı terkederek, dünya hayatına mı razı oldunuz?

Rehavetin cihada mani olduğuna işaret eden bir başka ayet ise şöyle;

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لاَّتَّبَعُوكَ وَلَكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ وَاللّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

"(Ey Rasûlüm!) Kolay bir kazanç, normal bir yolculuk olsaydı, sana uyarlardı; fakat çıkılacak yol onlara uzak geldi. Kendilerini helâk ederek, "Gücümüz yetseydi, sizinle beraber çıkardık" diye Allah'a yemin edeceklerdir. Allah, onların yalancı olduğunu elbette biliyor." (Tevbe, 9/42). Yani eğer davet edildikleri yer, onların maddî menfaatlerine hitap eden bir yer olsaydı ve onlar bu davete icabet etmekle bir kelepire konacaklarını ve bir hil'at giyeceklerini bilselerdi; ayrıca, elde edecekleri neticeye kısa yoldan kavuşma söz konusu olsaydı, hiç tereddüt etmeden hemen senin arkana düşeceklerdi. Halbuki şimdi durum, onların arzu ve heveslerinin tam zıddınadır. Zira davet edildikleri yerde hiçbir maddî menfaat söz konusu değildir. Neticede dünya adına kazanacakları ne bir makam, ne de bir mansıb vardır. Yol ise, çok uzundur. Öyleyse, burada mümin ve münafık tamamen birbirinden ayrılacak ve müminler, hiç tereddüt göstermeden senin ardına düşerken, münafıklar yan çizmenin çarelerini arayacaklardır. Çareyi de hep yalan söylemekte bulacak ve böylece nefislerini helâk etmiş olacaklardır. Çünkü içleriyle, vicdanlarıyla cedelleşeceklerdir. Vicdanları bilmekte ve tasdik etmektedir ki, esasen cihada gitmeye hiçbir manileri yoktur. Mazeret olarak ileri sürdükleri şeyler, sadece kendilerini kandırmak için söylenmiş bahanelerdir. Bunu bildikleri için de vicdanları rahat değildir. Vicdanen rahat olmayan bir insanın helâkı ise çok yakındır.

Evet, Tebük öncesi Medine atmosferini bilmek, meseleyi daha iyi anlama adına çok önemlidir. Onun için kısaca o atmosferden bahsedelim: Müminler henüz bir seferden dönmüşlerdi. Biraz dinlenip toparlanmaya ihtiyaçları vardı. Meyvelerin hasad vakti gelmişti. Hava, alabildiğine sıcaktı. İşte tam bu esnada Allah Rasûlü'nden yeni bir davet vuku buldu. İnananlar sefere çağrılıyordu.

Müminler, her şeyleriyle bu davete icabet ettiler. Hz. Ebû Bekir, bütün mal varlığını ortaya döktü ve Allah Rasûlü'nün huzuruna getirdi. Faruk-u Azam, malının yarısını bu uğurda bezletti. Hz. Osman'ın verdiğinin ise haddi hesabı yoktu. Hz. Ali'ye gelince O, kendi ihlâs anlayışı içinde malının bir kısmını

gizli, diğerini de açıktan veriyor ve bu örfaneye böyle iştirak ediyordu. Diğer müminler de kendi durumlarına göre saçıldılar. Herkes, elindeki imkânı son kuruşuna kadar harcama yarışına girdi. Kadınlar da bu yarışa iştirak etmişlerdi. Hz. Âişe validemiz'in hücre-i saadetleri zinet eşyalarıyla dolmuştu. Kimisi boynundaki gerdanı, kimisi kolundaki bileziği, kimisi de kulağındaki küpeyi çıkarıp vermişti.. Rasûlullah'ın davetine müminlerin icabet şekli buydu.

Münafıklara gelince, onlar Allah Rasûlü'ne tâbi olmayı havanın sıcak, yolun uzun olmaması, hasat vaktinin girmemesi... vb gibi şartlara bağlıyorlardı.

İçlerinden bazıları ise çok daha değişik teklifle geliyor ve Allah Rasûlü'nden izin istiyordu. Cedd b. Kays, bunlardandı. Oysa her gün ezan okununca namaz için mescide koşup gelen bir insandı. Fakat bir türlü kendini aşamamış, içine imânı yerleştirememiş, imânını iz'an haline getirememiş fedakârlıklara katlanma kararını verememiş, dolayısıyla varacağına varamamıştı. Yolda kalmış bir insandı. Allah Rasûlü'ne geldi. İki Cihan Serveri, bizzat kendi elleriyle kendi bineğinin tımarını yapıyordu. Kays'ı görünce, "Sen de mi gelmiyorsun?" dedi. Gelmesi beklenmeyen biri değildi. Ama işte gelmiyor, daha doğrusu, gelemiyordu. Allah, ona bu şerefi nasip etmeyecekti. Küstah ve küstah olduğu kadar da sudan bir bahane ile Efendimiz'den izin istedi ve "Benim kadınlara karşı za'fım var. Benî Esfar'ın (Rum) kadınlarını görürsem dayanamaz ve günaha girerim. Beni oraya götürüp de fitneye sokma, bana izin ver" [1] dedi. Kur'ân onun bu tavrını anlatırken şöyle diyordu:

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلاَ تَفْتِنِّي أَلاَ فِي
الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

"Onlardan 'Bana izin ver, beni fitneye düşürme' diyen vardır. Bilin ki, onlar zaten fitneye düşmüşlerdi. Ve şüphesiz ki cehennem, kâfirleri kuşatmaktadır." (Tevbe, 9/49)

Bir başkası da, وَقَالُوا لاَ تَنفِرُوا فِي الْحَرِّ "Bu sıcakta dışarıya çıkmayın, sefere gitmeyin" (Tevbe, 9/81) diyordu.

Efendimiz'in buna karşı cevabı Kur'ân'ın ifade ettiği:

قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا (Habibim şöyle) de: "Cehennem ateşi daha

şiddetlidir" (Tevbe, 9/81) şeklinde olacaktı. Ateşini burada çeken, meşakkatini burada yaşayan, ızdıraplarını burada yudumlayan, orada ateşten emin ve masum olacaktır. Ama bütün zevklerini burada yaşayanlar,

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا

"Dünya hayatında sizin için güzel olan herşeyi harcadınız. Bütün sa'y ve gayretlerinizi mükâfatını dünyada bitirdiniz" (Ahkaf, 46/20) ayetinin tokadını yiyecek ve orada derbeder olacaklardır.

Evet, Kur'ân, bütün müminleri cihada çağırmaktadır. Bu çağrıya icabet edip etmememize göre ya kazanacak veya (Allah korusun) kaybedenlerden olacağız. Ya, münafıklar gibi, ''bu rahat hayatın zevklerini terketmek bize ağır geliyor'' diyecek, ya sahabenin yaptığını yapacak ve varımızı, yoğumuzu, herşeyimizi ortaya dökmek suretiyle seferber olacağız.

Rahat ve rehaveti terk adına Allah Rasulü ve Sahabesinden örnekler:

Allah Rasûlü, hem dünyaya hükmedip hem de ukbayı kazanabilmek için yurdunu, yuvasını, yerin göbeği olan Kâbe'yi; doğup büyüdüğü, dağında taşında feyz-i akdesle burun buruna ve dudak dudağa geldiği Mekke'yi; semavilerle muttasıl öpüşüp duran Hira dağını terk ediyor ve böylece bize, büyük bir dâvâ uğruna herşeyin nasıl feda edilmesi gerektiği dersini veriyordu.

Kavmi kendisini Mekke'den çıkardığı zaman O, terkedeceklerini arkada bırakmış olma ruh haleti içinde değil, aksine, herşeyi ilerde ve önünde bulacağı neşvesi, ümidi ve recâsı içindeydi.

Düşman adım adım takip ediyor ve O'nu ateşten bir çember halinde sarıyordu. Sevr mağarasına kadar böyle gelinmişti. Büyük dâvânın ebedî yolcusu, Medine-i Münevvere'ye gidecek, sitesini kuracak ve oradan başlayarak insanlığa hükmedecekti.. Bunun için, her an ayrı bir ölümün kucağında geziyor, her gedikte ve her açıkta âdeta ölüme selam çakıyordu. Fakat bütün bunlar, O'nun içinde zerre kadar endişe meydana getiremiyordu. Gizlendiği mağaranın hemen girişinde düşmanların ayakları görülürken, Hz. Ebû Bekir Efendimiz, içeri bakıp, kendilerini görecekler diye Rasûlullah adına endişeleniyor, ancak, yine Hz. Ebû Bekir'in ifadesiyle "O öyle bir sekine sergiliyordu ki, sanki en emin dostlarının arasında oturuyor gibiydi." Hem endişe edecek ne vardı ki? Eğer Allah, O'nu bu dünyadan alacak idiyse, ağır

bir yükün altından alacak ve rahat bir âleme gönderecekti. Niye endişe etsindi ki? Her şeyiyle zâil bir dünyadan kurtulacak ve her şeyiyle bâki bir âleme intikâl edecek değil miydi? Niye endişe edecekti ki? Her an her halini gören, her haline nigehbân olan Allah, O'nunla beraber değil miydi? Ebû Bekir'in endişesine karşı, مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللهُ ثَالِثُهُمَا "Dostum, o iki kişi hakkında zannın nedir ki, onların üçüncüsü Allah'tır!" yani, "Sen, Muhammed ve Ebû Bekir'i yalnız mı zannediyorsun? Onlarla beraber bir de Allah var" diyordu ve hiç mi hiç endişelenmiyordu. O kadar ki, bütün dünya kendisine düşmanlık yapsa yine gam yemeyecek ve tasaya kapılmayacaktı. O kadar ki, herkes kendisini terketseydi, hatta Hz. Ebû Bekir bile ayrılıp gitseydi, yine de, Allah'a dayanmışlığın güveniyle kalbi itmi'nan içinde bulunuyordu. Ve Allah, bizim göremeyeceğimiz askerlerle O'nu te'yid buyuruyordu.[2]

Allah Rasûlü'nü o esnada te'yid eden askerlerin keyfiyetini elbetteki bilemeyiz. Ancak, bildiğimiz bir gerçek var ki, o da Allah Rasûlü'nün, Allah'ın askerleriyle defalarca te'yid olunduğuydu.[3] Bedir, bu te'yidin destanlaştığı vakalardan sadece biridir. Bedir'e katılan sahabeye nasıl "Ashab-ı Bedir" denmişse onlara da "Bedir Melekleri" denmiştir.[4]

Sahabe, Bedir'deki harika tablolardan birini şöyle anlatır: Önümdeki düşmanı kovalıyor, fakat bir türlü yetişemiyordum. Derken bir kamçı sesi duydum; ardından bir atın âdeta mahmuzlandığını görüyor gibi oldum. O anda bütün âfâkı birden bire lâhûtî bir ses doldurdu. Ses: أَقْدِمْ حَيزُوم diyordu. Biraz gidince, kovaladığım adamın kamçılanmış olarak yerde yattığını gördüm. Hadise, Rasûl-i Ekrem'e nakledilince buyurdular ki, "Hayzum" Cibril'in atıdır. Kamçıyı vuran da O idi.[5] Cibril, o gün başına Zübeyr b. Avvam'ın sarığı cinsinden sarı bir sarık sarmış, sağa sola koşturuyordu.[6] Uhud'da Rasûl-i Ekrem, Mus'ab'ını tâ sabahtan kaybetmişti, fakat, akşama kadar önünde savaşan bir Mus'ab vardı. Güneş gurub edip, kefere çekilmeye başlamıştı ki Allah Rasûlü, "Mus'ab beriye gel" dedi. Ancak, Mus'ab zannettiği, bir melekti ve dönüp, "Ben Mus'ab değilim ya Rasûlallah!" dedi.[7] Anlaşılıyordu ki, Allah (c.c) O'nu melekleriyle te'yid ediyordu. Evet Allah, Habibini hiçbir zaman terketmemişti.[8]

Huneyn'de melekler imdada yetişmiş ve o en sıkışık anda Allah (c.c), İki Cihan Serveri'ni te'yidsiz bırakmamıştı...[9] Cihadı terkedenler ekseriyetle hayat endişesiyle terkederler oysa ki, rehberimiz, biricik muktedamız iki

cihanın İftihar Tablosu Hz. Muhammed (s.a.v)’in terk edilmediği, bırakılmadığı gibi bu yolda yürüyenler de yalnız bırakılmayacak ve kat’iyen terkedilmeyeceklerdir.

Gerçekten Allah’a teslim olan bir insan, bütün dünya aleyhinde olsa bile, en küçük bir endişe ve paniğe kapılmaz. Zira o hep şuna inanır: "Ben, Allah’a imân etmişim. Allah, benimle beraberdir. Ne tasaya, ne de gevşekliğe lüzum yoktur. Mutlak güçlü ve mülkün yegane sahibi olan Allah, arkamda zahir olduğu müddetçe hiçbir şey beni korkutamaz."

Hz. Musa’nın arkasındakilerin düştüğü gibi bir tereddüde düşmemek lazımdır. Onlar, böyle bir seferberliğe çağrıldığı zaman, anlamsız bir endişe içinde peygamberine isyan etmiş ve Allah’a karşı itimatsızlık göstermişti. Ne var ki, endişelenip geri durması, korktuğunu başına getirmekten başka bir işe yaramamıştı.. maksadının aksiyle tokat yemiş ve kırk sene Tih sahrasında şaşkın ve baygın dolaşmaya mahkûm edilmişti.[10]

Bizler de, üç asırlık şaşkınlık, baygınlık ve derbederliğimizin sona ermesini arzu ediyorsak, Hakikat-ı Ahmediye’nin terbiyesi altında kendi hüviyet ve şahsiyetimize dönüp, İslâm’la bütünleşmeye çalışmalıyız.. çalışmalıyız ki, Allah (c.c) da bizi korktuğumuz ve endişe ettiğimiz herşeyden emin kılsın. Evet, maddî menfaatlara fazla bel bağlamadığımız ve gönül kaptırmadığımız, dünya karşısında serfüru etmediğimiz, aksine dünyanın getireceği maddî-mânevî hazlara ve zevklere sırtımızı döndüğümüz zaman, Allah da bizi aziz edecektir.

İnsan vardır dünya zevk ve nimetleri için ahiretini feda eder; insan da vardır, dünyasını hep ahireti için kullanır. İşte mümin, bu ikinci tip insandır; o, dünyada Allah’ın kendisine verdiği herşeyi ahiret binasını kurma yolunda kullanır.

Mümin, dini için yaşayan insandır. Eğer din payidar olacaksa (--) bu takdirde onun için yaşamanın bir mânâsı vardır. Aksi halde, yaşanan hayat, omuzlarda ağır bir yüktür. Mümin, dinin payidar olmadığı bir hayat şeklini sevemez ve "böyle hayata bin nefrin" der. Gerçek müminin dilinde ve heyecanlarında "Kur’ân, yeryüzünde cemaatsiz kaldıktan sonra cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Yirmibeş (şimdi altmış) milyon milletimin imânını selamette görürsem, cehennemin alevleri içinde yanmaya razıyım"[11] sözleri yankılanır. Bu, kendini aşmış olmanın ifadesidir. Zaten kendini ve hazlarını aşmış insanın aşmayacağı hiçbir şey yoktur.

[1.] İbn Hişâm, Sîre, 4/159

[2.] Buhârî, Tefsiru Sûre, [9.] 9; Müsned, 1/4

[3.] Tevbe, 9/26, Müslim, Cihâd ve Siyer, 58
[4.] Buhârî, Fedâilü Ashabi'n-Nebî, 11
[5.] Müslim, Cihâd ve Siyer, 58; İbn Kesîr, Tefsîr, 3/560-561
[6.] Heysemî, Mecmeu'z-Zevaid 6/83
[7.] İbn Sa'd, Tabakat, 3/121
[8.] Bkz. Duhâ, 93/3
[9.] Bkz. Tevbe, 9/26
[10.] Bkz. Maide, 5/26
[11.] Bediüzzaman, Tarihçe-i Hayat, s. 554

Cihad ve Hayatı Hakir Görme İlişkisi

Allah yolunda, O'nun istediği ölçülerde mücadele edebilmek için rahat ve rehaveti terk etmenin yanında onun bir üst basamağı sayılabilecek olan hayatı hakir görmek de şarttır. Evet, hayatı hakir görmeyenlerin, ukbaya dünya gibi bakamayanların cihadı bütün buudları ile birlikte ele alıp, yaşamaları âdeta imkânsızdır. Buna delâlet edecek Asr-ı Saadetten misaller:

Hz. Ali (r.a) anlatıyor: "Uhud günü kıyasıya savaş oluyordu. Bir ara Rasûl-i Ekrem'i gözden kaybettim ve aramaya koyuldum. Hele O'nun öldürüldüğü şayiası beni tamamen çileden çıkarmıştı. Maktüller arasında dolaşıyor, teker teker kaldırıp hepsinin yüzüne bakıyordum. Ancak aralarında Efendimiz yoktu. Kendi kendime şöyle düşündüm: "Ölmediğine göre, mutlaka düşmanın muhasarası altındadır; çünkü, Efendimiz için kaçma kesinlikle mevzûbahis değildir." Kılıcımın kabzasını kırdım ve düşman saflarına daldım. Önüme geleni itiyordum. Nihayet Rasûl-i Ekrem'i, etrafında kümelenmiş bir avuç yiğit insanla birlikte gördüm. O'na doğru koşarken, "Ya Rasûlallah, Senin bulunmadığın yerde yaşamanın hiçbir değeri yoktur. Senin yok olduğun yerde, benim için en şerefli yol, yok olmaktır" diyordum. O esnada bir ses daha duydum. Ses, "Ey Ensar topluluğu, bana, bana doğru gelin!" diyordu. Sesin sahibini tanımıştım; Sabit b. Dahhak'tan başkası değildi. Bütün gücüyle müslümanları Allah Rasûlü'nün etrafında toplamaya çalışıyordu."[1]

Uhud'dan daha dehşetli günler yaşıyoruz. Allah'ın yüce adı ve Rasûl-i Ekrem'in yüce yâdı gönüllerden silinmek üzeredir. Daha doğrusu, hakikate gözlerini kapayan bir kısım insanlar, kıyasıya bunun kavgasını vermektedir. Böyle bir zaman ve zeminde bize durmak yaraşmaz. İçtimâî hayatın içine dalmak ve ölesiye, tükenesiye cihad yapmak zorundayız. "Gözümde ne cennet sevdası, ne de cehennem korkusu var.." sözünün ifade ettiği atmosferde bir hasbîlik göstermek mecburiyetindeyiz. Bu uğurda her şeyimizi feda etmek idealimizi süsleyen en ulvî gaye olmalıdır. Sabit b. Dahhak gibi davranmalı ve, "Rabbim! Habib'in uğruna yaptıklarım, huzuruna kabul edilmem için yeterli midir bilemiyorum?" demeli; bu dünyadan aynen onun gibi, Uhud'un verâsından cennetin kokularını duya duya ve mütebessim bir yüzle göçüp gitmeliyiz.

Evet, bütünüyle hayatı istihkâr etmek ve dünya-ukba muvazenesini kurmak işte ideâl yaşama budur. Bu muvazeneyi kurduktan sonra, -Allah'ın tevfik ve inayetiyle- herşey hallolacaktır. Asıl mesele ahiret ve dünya aynı anda

karşımıza çıkıp bütün ağırlıklarıyla vicdanımıza oturdukları zaman, en çok lazım olanı tercih ederek, muvazeneyi kurabilmektir. Bu ise, dünyaya dünya kadar, ahirete de ahiret kadar değer ve kıymet vermeyi gerektirir.

Bu dengeyi kurabilenler için korku ve endişeden söz edilemez. Bütün dünya belâ olup başlarında patlasa, herhalde onları zerre kadar paniğe sevketmeyecektir. Zira korku ve endişe hayat tutkusundan ileri gelir; halbuki onlar, hayatı bütün bütün istihkâr etmektedirler. Böyle basit bir hayat için endişeye kapılmanın hiçbir mânâsı ve insanı tatmin edecek hiçbir izah şekli yoktur. O halde asıl kazanılması gereken yer ahiret yurdudur. Gayretler, hep o tarafa yönelik olmalıdır. Ahirete iştiyak, en bereketli bir cesaret kaynağıdır. Bakın şu misale; Uhud'da müslümanlar 70 şehid vermiş; geri kalanlar da, kolu-kanadı kırık bir vaziyette Medine'ye dönmüşlerdi. Bu arada Allah Rasûlü'nün mübarek başı da sarılıydı. Kimsede kılıç-kalkan tutacak derman kalmamıştı. Buna rağmen bir şayia duyuldu. Ebu Süfyan, ordusuyla beraber yeniden Medine'ye geliyor.. Hemen bir emir neşreden Allah Rasûlü, "Dün bizimle Uhud'da bulunan herkes toplansın" buyurmuştu. Düşman takibe çıkılacaktı. İtiraz eden, tek insan olmadı. Kimisinin kolu, kimisinin bacağı kopmuştu. Ama herkes toplanılsın denilen yerde toplanmış, hazır bekliyordu. İçlerinde sürünerek gelenler dahi vardı. Madem ki gazaya çıkılacaktı, o halde sahabe elbette bir köşede oturup duramazdı. Korkusuzdular, fütursuzdular. Bedenlerinde güç ve takat kalmamıştı ama ruhları şevkle kanatlanmış uçuyordu. Kur'ân, onların bu durumunu şöyle anlatır:

الَّذينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا
لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا
الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

"Onlar ki, halk kendilerine: '(Düşmanınız olan) insanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun!' deyince, (bu söz), onların imânını artırdı ve 'Allah bize yeter. O ne güzel vekildir' dediler." (Âl-i İmrân, 3/173)

Bu çıkış düşman üzerinde öyle bir te'sir yaptı ki, müslümanların takviye birliklerle kendilerini takibe koyulduğunu zannederek arkalarına bakmadan kaçmaya koyuldular. İşte bir avuç yaralı arslan cesaretleriyle tarihe böyle altın bir sayfa ve bir destan daha yazıyordu. Uhud'u da müslümanlar kazanmıştı.[2] Zaten müslüman, her zaman kazanır. Şehid olur kazanır, gazi olur kazanır veya

haysiyet ve izzetini korur, yine kazanır. Burada bir müşahedemi arz etmeden geçemeyeceğim:

Anarşinin önünün alınamadığı, başıbozuk sürülerin her tarafta cirit attığı bir dönemde, caddeden geçen arabaları önlerine alıp barikat yapıyor ve devletin askerine, polisine karşı siper olarak kullanıyorlardı. Yoldan geçen bir kamyonu da durdurup barikata dahil etmek istediler. Din ve imân noktasında adamın nerede olduğunu bilemeyiz; fakat kamyon şoförü, bir avuç eşkiyaya karşı takınılması gereken tavrı takınıp eline aldığı bir cisimle üzerlerine yürüdü ve 20 kadar şakiyi çil yavrusu gibi dağıttı. İşte mümin, en azından kendi izzet, haysiyet ve onurunu koruma uğruna, malının, canının ve ırzının başında bu kamyon şoförünün gösterdiği cesaret ve tehâlükü göstermek mecburiyetindedir. Mümin, düşman karşısında tavrını nasıl ayarlayacağını bilecek, teröriste teslim-i silah etmeyecek, evinde korku ve panik içinde yaşamayacaktır. Aksine, milletine, devletine ve muhafız güçlerine yardımcı olarak eşkiyayı yakalayacak, yakalattıracak ve onun hakkından gelecektir. Yalnız, yanlış te'vil ve tefsirlere meydan vermemek için ısrarla belirtmeliyim ki, hiç kimseye, silahlanıp, sokağa dökülün demiyorum. Kasdım, Allah'a inanan insan için korku ve paniğin söz konusu olamayacağını vurgulamaktır.

Bu meseleye Sahabe-i Kirâm içinde en iyi örnek olarak gösterilebileceklerin arasında herhalde Zübeyr b. Avvam gelir. Evet, bir gün Mekke sokakları herkesi şok eden bir haberle çalkalanıyordu. Söylenildiğine göre, Muhammedü'l-Emin öldürülmüştü. Herkes ne yapacağını nasıl hareket edeceğini şaşırmış ve hayretten, dehşetten donakalmıştı. Yalnız 9-10 yaşlarında bir çocuk, elinde bir kılıcı sürüyerek, o sokaktan bu sokağa koşup duruyordu. Daha sonra "Allah Rasûlü'nün havarisi"[3] ünvanını kazanacak olan bu çocuk Zübeyr b. Avvam'dı. Efendimiz'in halası Safiyye'nin oğluydu. Şuraya-buraya deli gibi koşuyordu. Kimse de onun ne yapmak istediğini bilmiyordu. Nihayet, sokaklardan birinde karşısına Allah Rasûlü dikiliverdi. Ona hitaben, "Zübeyr nereye?" dedi. Zübeyr, öldürüldü zannettiği İki Cihan Serveri'ni karşısında bulunca, ne yapacağını şaşırdı; "Seni öldüreni öldürmeye gidiyordum Ya Rasûlallah!" dedi. Efendimiz, mütebessim bir çehre ile sordu: "Beni öldüreni ne ile öldürecektin?" Tek eliyle kaldıramadığı kılıcını iki eliyle kaldırıp "İşte bu kılıçla, Ey Allah'ın Rasûlü" cevabını verdi. Evet, Zübeyr, daha henüz taşıyamayacağı kadar ağır bir kılıçla sokaklara koşmuştu. Zira, içinde Allah Rasûlü olmayan bir hayatın, ona göre hiçbir değer ve kıymeti yoktu. Zübeyr, hayatı istihkâr ediyor ve yiğitliğini işte böyle sergiliyordu.[4]

Yemâme'de de hayatın istihkâr edildiği ayrı bir tablo görürüz. Bu, ahirete

müteveccih bir insanın canlandırdığı muhteşem bir tablodur. Yemâme Harbi cereyan ettiği zaman Ammar b. Yâsir, iyice yaşlanmıştı. Ama, "Ben yaşlıyım, artık bu işten muafım" demiyordu. Yemâme'nin en şiddetli anlarıydı. Tam sağda-solda çözülmeler meydana geldiği bir anda, müslümanlar, birden bire çok aşina oldukları bir sesi duydular. Ses, "Ey müslümanlar, cennetten mi kaçıyorsunuz? Bakın ben Ammar b. Yasir'im" diyordu. Sesi duyanlardan bir sahabî diyor ki: "Vallahi, kulağına inen bir kılıç darbesi, kulağını koparmıştı. Kanlar yüzünden aşağıya doğru akarken yaşlı adam, kıpkırmızı sakalıyla haykırıyor, "Cennetten mi kaçıyorsunuz?" diyordu. Başkası neden kaçarsa kaçsın, ölüm Ammar'dan kaçıyordu.[5]

Evet, Herakliyus'un kumandanı, doğru söylüyordu; o, mağlup olmalarının sebebini anlatırken şöyle demişti: "Hükümdarım, bunlarla savaşmak mümkün değildir. Çünkü bizim hayata koştuğumuz kadar, bunlar ölüme koşuyor; bizim dünyayı sevdiğimiz kadar, bunlar ahireti seviyorlar."

Ammar, Yemâme'de de aradığını bulamamıştı. Rasûl-i Ekrem ona, "Ammar, senin son gıdan süt olacaktır" buyurmuştur.[6] Ammar, bu sütü bana acaba Mûte'de mi, Yemâme'de mi, Yermük'te mi verirler diye hep harpten harbe koşup durmuştu. Fakat, bunların hiçbirinde ona ölüm nasip olmamıştı. Nihayet Sıffin'e kadar gelmiş ve orada Hz. Ali'nin safında yer almıştı. O gün, yaşı 90'ı aşmış ve saçlarında siyah kalmamıştı; başı nurdan yumak gibi bembeyazdı. Akşama kadar savaşmış ve akşama doğru, "İçecek bir şey yok mu?" dediğinde, bir bardak süt getirmişlerdi. Sütü görünce, "Bu, Ammar'ın son rızkıdır. Çünkü Efendimiz'den öyle işittim" demişti. Biraz sonra oradaki insanlar güneşin gurûbuyla beraber bir başka güneşin daha gurûb edip gittiğine şahid olacaklardı. Bu güneşin tulûu (doğuşu), cennet yamaçlarında olacaktı. Ammar korkusuzdu. Zira O, insanın mukadder ecelinden bir saniye önce bile ölmesinin mümkün olmadığını çok iyi biliyordu.[7] Kur'ân bu hakikatı şöyle dile getiriyor:

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلاَّ بِإِذْنِ الله
كِتَابًا مُؤَجَّلاً وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي
الشَّاكِرِينَ

"Allah'ın izni olmadan hiç kimse ölemez. (Ölüm) belirli bir süreye göre

yazılmıştır. Kim dünya sevabını (menfaatini) isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, kendisine ondan veririz. Şükredenleri mükâfatlandıracağız." (Âl-i İmrân, 3/145)

Evet, Allah, kişinin ne zaman vefat edeceğini baştan tayin etmiştir. Herkes, sırası geldiği zaman ölür. Hz. Ömer (r.a), o kadar harbe iştirak eder birşey olmaz da, mescidde namaz kıldırırken sînesinden yediği hançerle vefat eder. Halid b. Velid, ömrünü cephelerde geçirir, vücudunda yara almadık para kadar bir yer dahi kalmaz; ama, eceli gelince o da döşek üzerinde vefat eder.

Bu hususlarla şunu arzetmeye çalışıyorum: Rabbin tayin ve takdir buyurduğu ecel, ne bir dakika geriye, ne de ileriye alınabilir. Evet Allah, ölümümüzü ne zaman takdir etmişse, ancak o zaman ölürüz. O'nun emri ve izni olmadan, hiçbir şey olmaz. Dolayısıyla, ölümden, ne geldiği zaman kaçıp kurtulmamız, ne de gelmeden evvel ona kavuşmamız mümkündür. Nitekim, ölümün arkasında koşanlar, ona istedikleri gibi çabuk ulaşamadı; ölümden kaçanlar da ondan kurtulamadılar. Madem ki ölüm takdir edildiği zaman gelecektir, öyle ise önemli olan aziz olarak ölmektir. Aziz olarak ölen bir müslümanın ölümü de, en az hayatı kadar İslâm'a faydalı olur. Zira onun şerefli ölümü, arkada kalanlar için bir ibret sancağı gibi dalgalanır ve bakanlar, ondan hep ibret alır. Biz, Hz. Hamza Efendimiz'i unutmadık ve unutmamız da mümkün değildir. Nasıl unuturuz ki, O, Rasûl-i Ekrem'in önünde doğranırken, melekler âdeta onun kanıyla göklere "Esedullah" -Allah'ın arslanı- diye yazmışlardı. Bazılarının inanç, anlayış ve belki müşahedelerine göre Hz. Hamza imdada çağrılsa ruhaniyeti temessül edip karşımıza çıkar. Gözü açık olanlar, her zaman onu görebilir. Rasûl-i Ekrem'in yolunda canını vermişliğin mükâfatı olarak o, nerede adı söylense orada hazır bulunur. Bu şeref ve paye, dünden bugüne, kendisini verip gönül bağladığı büyük dâvâ uğrunda izzet ve onuruyla ölen herkeste müşahede edilmektedir.

[1.] Bkz. Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/515-516; İbn Hacer, İsâbe, 1/191; İbnü'l-Cevzî, Sıfatü's-Safve, 1/313

[2.] İbn Kesîr, el-Bidâye, 4/49

[3.] Buhârî, Cihâd, 41; Müslim, Fedâilu's-Sahabe, 48

[4.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 2/250, Ali el-Muttakî, Kenzü'l-Ummâl, 13/211

[5.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 4/134; Yusuf Kandehlevî, Hayatü's-Sahâbe, 2/45

[6.] Ali el-Muttakî, Kenzü'l-Ummâl, 13/536-537

[7.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 4/134-135; İbn Kesîr, el-Bidâye, 7/268

Hz. Muhammed (sav)

Allah Rasulü, baştan sona Cenâb-ı Hakk'ın lütuflarıyla çevrili en büyük peygamberdir; hamd sancağının sahibidir ve geçmiş gelecek bütün günahları, daha işin başında affa uğramış bir müstesna varlıktır. Yani Cenâb-ı Hakk risaleti öncesinde O'na günah işletmediği gibi, risaleti döneminde de O'nun günah işlemesine firsat vermemiştir. O, peygamberlerin de serveridir. Cenâb-ı Hakk'ın en sevgili kulu ve habibidir. Öyle ki artık Efendimiz'e verilebilecek dünyevî ve uhrevî başka hiçbir pâye kalmamıştır; verilebilecek herşey verilmiştir O'na. Buna rağmen, İki Cihan Serveri'nin bir arzu ve talebi vardır. Buhârî ve Müslim'in rivayet ettiği hadiste, O'nun bu arzusunu nasıl dile getirildiğini görürüz:

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أَغْزُو
فِي سَبِيلِ اللهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ ثُمَّ
أَغْزُو فَأُقْتَلُ

"Muhammed'in nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ne kadar isterdim Allah yolunda gaza edeyim, öldürüleyim, bir daha gaza edeyim, yine öldürüleyim..." [1]

Rasûl-i Ekrem'in temenni ve dileği bu idi. Acaba, şehadete ne ihtiyacı vardı Mefhar-i Mevcudat Efendimiz'in? Evet "Sen olmasaydın, alemleri yaratmazdım" [2] sözü başına tâç olarak konan Hz. Muhammed (s.a.v)'in kanla abdest almasına ne gerek vardı ki, şehidlik istiyordu? Evet istiyordu, zira insan için şehadetin çözebileceği düğümler, mahkeme-i Kübrâ'da onun kazandıracağı farklı pâyeler vardı. Bu pâyelerin ne olduğunu yine O'ndan öğreniyoruz. O, bu mevzuda şöyle buyurur; "Mahkeme-i Kübrâ ve ma'dele-i ulyâ kurulmuş. Herkes ciddî ızdırap içinde. Ayakların bağı çözülmüş, kalpler âdeta gırtlağa gelmiş. İnsanlar boğulacak halde, sağdan soldan medet bekledikleri bir anda, birdenbire mahşer halkı bir kısım kimseler görecekler ki boyunlarına kılıçlarını asmış öyle geliyorlar. Ve bunlar, hesabın ve terazinin yanına gitmeden doğrudan doğruya Sırat'a doğru koşuyorlar. Mahşer halkı onlara yol veriyor; melekler selâma duruyor. "Ya Rabbi, bu mükerrem kulların kimdir?" sorusuna şöyle cevap geliyor: "Onlar eza ve cefa, mihnet ve meşakkatlerini dünyada

çeken şehidlerdir. Burada onlar için hesap yoktur. Onlar, doğruca cennete gireceklerdir." [3]

Rasûl-i Ekrem (s.a.v), "Ne kadar arzu ederdim bu yolda ölüp dirileyim" derken, işte bu noktaya parmak basmaktadır. Nebiler arasında da Allah yoluna cihad eden, gaza gömleğini giyen ve nihayet şehid olan niceleri vardır. Onlar, Nebîliğin yanı sıra şehadet şerefini de kazanmışlardır. Efendimiz (s.a.v)'e bu gözlükle baktığımızda, O'nun Hayber'de Yahudi bir kadın tarafından davet esnasında bir koyuna koyduğu zehir vesilesiyle zehirlendiğini hepimiz biliyoruz.[4] İslâm tarihi içinde bazılarına göre Allah Rasulü, işte bu zehirlenme neticesi vefat etmiştir. Öyleyse bu bir mânâda şehadettir ve Nebiler Serveri şehittir. Ama O istiyordu ki, seriyyelerin arkasında şehid olsun. Fakat Cenâb-ı Hakk, O'nu koruyacağını vaadetmişti, tâ ki, Ümmet-i Muhammed dağılmasın. Dolayısıyla şehidlik talebini de başka türlü kabul buyurmuştu.

[1.] Müslim, İmâre, 103-106; Buhârî, Îmân, 26; Nesâî, Cihâd, 18-30
[2.] Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2/214
[3.] Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 10/411; el-Münzirî, et-Terğîb ve't-Terhîb, 2/318
[4.] Ebû Dâvûd, Diyât, 6

Hz. Ömer

Aklı başında hemen her insan, bu ciddi ve candan mücadele ve mücahedenin neticesinde, tacına sorguç takma mânâsındaki şehadeti temenni etmiştir. Hz. Ömer Efendimiz de onlardandır. Hz. Ebû Bekir'den sonra Mescid-i Nebevî'de tam on sene her cuma minbere çıkmış ve Rasûl-i Ekrem (s.a.v)'in ruhaniyetinin müşahedesi altında hutbe okumuştu. "Efendimiz'in ruhaniyetinin müşahedesi altında" diyorum, zira Hz. Ömer'e göre Rasûl-i Ekrem (s.a.v) vefat etmemiştir. O, sadece hücre değiştirmiş, Hz. Aişe'nin hücresinden,[1] saadet hücresi olan yerin altındaki hücresine çekilmiş ve arkada bıraktıklarını âlem-i berzah ve âlem-i misalden seyretmektedir.

Bir gün Ömer (r.a), hutbesinde Adn Cenneti'nden bahseder. Onun genişliğini, kapılarını anlatır ve ardından da oraya ilk gireceklerin Nebiler olduğunu söyler. Ardından Allah Rasûlü'nün kabrine doğru tatlı bir reverans yapıp eğilir ve "Ne mutlu Sana ey şu kabrin sahibi" der. Sonra sözlerine devamla, nebilerden sonra Adn Cenneti'ne gireceklerin özü-sözü doğru "sıddıklar" olacağını ifade eder ve yine tatlı bir reveransla Hz. Ebu Bekir'in kabrine dönüp, O'na da "Ne mutlu Sana ey şu kabrin sahibi" der. Sonra da Adn Cenneti'ne şehidlerin gireceğini söyler. (Allah Rasûlü, Uhud Dağı lerzeye geldiğinde

اثْبُتْ أُحُدُ فَمَا عَلَيْكَ إِلاّ نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدَانِ

"Sakin ol ey Uhud! Üzerinde bir nebi, sıddîk ve iki şehid var"[2] beyanının mazmunu ile O'nun şehid olacağını müjdelemişti). Ömer (r.a), belki de o müjdeli günü hatırlar, susar ve sözlerine biraz ara verir... Herkes, merakla Hz. Ömer'in dudaklarından dökülecek sözü beklemektedir. O ise, kendi kendine şöyle mırıldanır: "Nerede şehadet, nerede sen? Yani, o sana nasip olur mu hiç?" der gibi birşeyler söyler. Biraz daha durur ve konuşmasına devam eder: "Seni Müslümanlığa hidayet eden, seni hicretle serfiraz kılan, seni Peygambere dost yapan, sana Medine'de yaşama imkânı veren Allah, inşaallah sana şehadeti de nasip eder.."[3] Hz. Ömer (r.a)'in en büyük ideali budur. O "Benden sonra peygamber gelseydi, Ömer olurdu"[4] sözüyle serfirazdır. O Allah Rasûlü'nün massettiği ledünnî ilmi ikinci derecede masseden insandır. O

ümmetin önünde bir kâmet-i bâlâdır. Bununla beraber O, mücadele ve mücahede dolu hayatını bir tâç halinde başına koyarken, şehadeti de sorguç olarak bu tâca yerleştirme arzusundadır.

Bu hutbesiyle, mescidde namaz kıldırırken bağrından yediği hançerle yere serilmesi arasında ne kadar bir süre geçti bilemiyoruz. Tarih, bu mevzuda bize kat’i birşey söylemiyor ama, muhtemelen o hutbeyi irad ettiği zaman Hz. Ömer son günlerini yaşıyordu ve zımnî bir ölüm temennî ve arzusu içindeydi. Artık Rasûl-i Ekrem ve Ebû Bekr’in firakına tahammül edemez hale gelmişti. Onun için, nice defalar ellerini kaldırıp, büyük bir iştiyakla, "Allah’ım, Sen’den Sen’in yolunda şehadet ve peygamberinin köyünde ölmek istiyorum"[5] diye yaptığı dua, ağlaya ağlaya kıldığı ve hıçkırıklarıyla arkadakileri de ağlattığı namazlarının birinde kabul oluyor ve bağrından yediği hançerle Hz. Ömer şehidlik mertebesine de ulaşıyordu...[6]

Aslında biz, öbür âleme iştiyakla Allah için dökeceğimiz iki damla gözyaşı ve iki damla kanın, O’nun yanında nasıl hora geçtiğini bilsek, güvercinler gibi kanat çırpar, o hal ve o havayı yakalamayı bin şevk ile ister ve arzu ederdik. Ancak bu da yine belli bir imân ve iz’ana bağlıdır. Mevzu ile alâkalı olarak Efendimiz şöyle buyurmaktadır:

عَيْنَانِ لا تَمَسُّهُمَا النَّارُ عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ

"İki göz vardır ki cehennem ateşi görmez: Allah korkusundan ağlayan göz, harb meydanları ve cephelerde nöbet tutan askerin gözü."[7] Evet, Allah bu iki damlayı işte o kadar çok sever. Bu sebeple, Allah katında sevimli olan şeylere gönül bağlayan ve kendini böyle şeylere hazırlayan insan, kat’iyen bu dünya hayatının sûrî zevk ve sefalarına temenna etmez, dünya karşısında bel kırıp boyun bükmez; aksine, bütün dikkat ve hassasiyetiyle öbür aleme müteveccih olur. Ne var ki, bütün bunlar bir irfan işidir. İnsanın irfana ermesi ise, en çetin ve en zor meselelerdendir. Bizim anladığımız mânâda irfan, insanın içinde yanan öyle bir imân şem’asıdır ki, insan onun aydınlığında dünyayı gördüğü gibi ukbayı da görür. Dünyaya ait şeyleri mütâlâa ve müşahede ettiği gibi ukbaya ait şeyleri de müşahede ve mütâlâa eder. O zaman insanın içinde ahirete karşı apayrı bir iştiyak uyanır ki, aklı başında olan hiç kimse, Allah yolunda

mücahedeye ve bu uğurda elde edeceği şehadete hiçbir şeyi tercih edemez. Ebedî güzeli ve ebedî güzellikleri gören bir kimse nasıl olur da, şu fânî ve fena dünya hayatına meyleder ki?

[1.] Müsned, 6/89; İbn Sa'd, Tabakât, 2/229
[2.] Buhârî, Fedailü Ashâbi'n-Nebî, 6; Ebû Dâvûd, Sünne, 8
[3.] Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid 9/54; Ali el-Muttakî, Kenzü'l-Ummâl, 14/645
[4.] Tirmizî, Menâkıb, 18; Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 9/68
[5.] Buhârî, Medîne, 29; İbn Sa'd, Tabakât, 3/331; Ebû Nuaym, Hilyetü'l Evliyâ, 1/53
[6.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 4/178; İbn Sa'd, Tabakat, 3/354
[7.] Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 12; Ali el-Muttakî, Kenzü'l-Ummâl, 3/141

Amr b. Cemuh-Sa’d B. Hayseme

Şehadet, ebediyeti yakalama garantisidir. Nur asrında, Amr b. Cemuh ve Sa’d b. Hayseme de bu garantiyi yakalayanlardandır. Her ikisi de, oldukça yaşlıdırlar; yataktan kalkacak, yolda değneksiz yürüyecek halleri yoktur. Ama cihad sözkonusu olunca her ikisi de, yaralı arslanlar gibi yerlerinden doğrulur ve cihada hazırlanmaya koyulurlar. Her ikisi de kendilerini cihaddan alıkoymak için "Babacığım, sen hastasın, yolda dahi zor yürüyorsun. Bu iş, senin işin değil. Sen evde otur, bize müsaade et, biz çıkalım" diyen evlat ve torunlarına, "Başka birşey olsaydı, sizi nefsime tercih ederdim. Ama bu, bir şehidlik meselesidir. Rabb’e kavuşma ve ebedî cenneti kazanma dâvâsıdır. Bu mevzuda kimse kimseyi nefsine tercih edemez" cevabını verirler. İki ayrı evde, iki ayrı muhataba karşı aynı ifadelerle yapılan bir tartışmadır bu. İki grup da birbirinden habersizdir. Ve yine iki grup da, hakem olsun diye Allah Rasûlü’nün huzuruna gelir ve yaşlılar, gençlerden şikayette bulunurlar: "Ya Rasûlallah evlatlarım, torunlarım beni bırakmıyor ki şehid olayım, Sen’in uğrunda ruhumu seve seve feda edeyim." Allah Rasûlü, onları teskine çalışır ama, mümkün değildir. Gözünü cennetler âlemine dikmiş, bir an evvel oraya gitmek için kanat çırpıp duran bu iki yaşlı arslan, öyle ısrarla taleplerini tekrar ederler ki, İki Cihan Serveri, her ikisine de "Olur" demekten başka çare bulamaz. Neticede, bu iki yaşlı adam, cihada iştirak eder ve biraz sonra yüce Nebî, gözlerini yüce âleme diker ve şöyle buyurur: "Amr b. Cemuh’u eğri ayakları düzelmiş cennette koşarken görüyorum." Şehidler araştırılırken, her iki yaşlı adamı da sırt sırta yerde yatıyor bulurlar.[1] Evet Sa’d b. Hayseme de, Amr b. Cemuh da Allah yolunda şehid olmuştur. Buna Allah şahiddi, Rasûlullah da şahiddi, melekler de şahiddi... Şahiddiler ki, Amr b. Cemuh ve Sa’d b. Hayseme cenneti garanti etmişlerdi.

Başkaları da, daha dünyada iken aynı arzu ve istekle dolu bir hayat yaşayabilir.. yaşayabilirler de ölüm ve şehitlik onlar için gayelerin en ulvîsi olur. Ancak bu, yukarıda da dediğimiz gibi, irfana ve veraların verasına uyanmaya bağlıdır. Zira buradaki ağlamalar, orada gülmek; buradaki ızdıraplar, orada lezzetler içinde yüzmek; buradaki mahrumiyet ve sıkıntılar, orada her türlü mahrumiyet ve sıkıntıya veda etmektir. İnsan bunu vicdanına böyle duyurmalı ve bu hakikatleri kendisine böyle telkin etmelidir.. bunun için de mazimizi tetkik ve araştırmamız çok faydalı olacaktır. Büyük İslâm dâvâsını ilk başlatanlardan bize kadar bu şuur hep böyle devam edegelmiştir.. evet onlarda

canı feda etmek, âdeta bir tutku, bir arzu gibiydi. Halbuki onlar da insandı ve onlar da yaşamayı seviyorlardı. Öyleyse, onları bu yola sevkeden bir başka hakikat olmalıydı. İşte bu hakikat, ancak onların irfana ulaşmış olmalarıyla izah edilebilir. Kur'ân, bize bu irfan aşısını yapar. Allah yolunda öldürülenlerin esasen ölü kabul edilmemesi gerektiğini ilan eder. Onlar, Allah katında bizim anlayamayacağımız bir hayatla "hayy"dırlar. Bunu ise, ancak o hayata erenler anlarlar.

[1.] Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 9/314; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 4/208; Müsned, 5/299

Cafer b. Ebî Tâlib

Şehidlik, müminin aziz olmasının alâmetidir ve şehid, ahirette aziz bir misafir gibi izzet ve ikram görecektir. Hz. Cafer'in gördüğü izzet ve ikram bunun en çarpıcı misalidir.

Cafer b. Ebi Talib, Mute'de düşmana karşı kahramanca savaşmıştı. Öyle ki, onu takip edenler, bir defa olsun başını geriye çevirmediğini söylerler. Bir ara üzerine bindiği at, savaşmasına mani olunca, hemen atından iner, bir kılıç darbesiyle onun ayaklarını keser ve yalın kılıç düşman saflarına dalar.. dalar ve her iki kolunu da kaybederek şehid olur.[1] Efendimiz, Cafer'in oğlu Abdullah'ın da bulunduğu bir mecliste, onu teskin ve teselli etmek için, "Ben Cafer'i cennette meleklerle beraber uçarken gördüm" buyururlar.[2]

Evet, Cafer, meleklere has bir keyfiyetle semâda tayeran etme nimetine ermişti. Çünkü Cafer (r.a) şehadetle âdeta beşeriyetten sıyrılıp melekleşmişti.

[1.] Ebû Dâvûd, Cihâd, 59; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-ğâbe, 1/343
[2.] Tirmizî, Menâkıb, 29, Vakıdî, Meğâzî, 2/767

Ebû Akîl

Ebû Akîl, tam bir destan adamdır. Bedir'de bulunmuş, ardından Rasûl-i Ekrem'in iştirak ettiği bütün gazalara katılmış, fakat hiçbirinde de aradığını yakalayamamıştı. Hep şehadeti arıyordu O. Aradığını Yemâme'de, yalancı peygambere karşı verilen kavgada elde edecekti. Bu itibarla da, Yemâme, onun son günüydü... Ancak bu son gün, sonsuza açılması bakımından sonsuz gün demeye lâyık bir gündü. Ebû Akîl, o gün kanıyla öyle bir destan yazmıştı ki, hiçbir şairin böyle bir destan yazması mümkün değildi... Şimdi isterseniz hâdiseyi İbn-i Ömer'den dinleyelim:

"Ebû Akîl getirildi. Kolundan ciddi yara almıştı. Durmadan kan kaybediyordu. Onu bir çadıra atıp yatırdık. Son anlarını yaşıyordu. Bakışları meçhul bir ufka dalıp gitmişti. Ben de başında bekliyordum. Birkaç dakika sonra ruhunu teslim edeceği muhakkak gibiydi... Tam o esnada İslâm saflarında bazı çözülmeler oldu. Dışardan Ma'n b. Adiy'in sesi geliyordu. Ma'n, gür sesiyle "Ey Ensar Topluluğu, Huneyn'de olduğu gibi bir kere daha kendinizi gösterin" diyordu. Ebû Akîl, bu sesi duyar duymaz birden yataktan fırladı. Kendisine mani olmaya çalıştım; yaralı olduğunu, bu vaziyette savaşmasının imkânsızlığını anlattım. Ama o, beni dinlemedi. "Ensar çağrılıyor, ben de Ensardanım" dedi. Çadırdan çıktığı gibi düşman saflarına daldı. Arkasından takip ettim. Bir aralık, koşmasına mani oluyor diye eğildi ve ayağıyla basarak yaralı kolunu koparıp attı. Ve tekrar düşman saflarına daldı...

Harp bitmişti. Ebû Akil'i aradım; aradım ve bir kenarda tanınmaz vaziyette buldum. O kadar darbe yemişti ki, kendisini tanımaya imkân yoktu. Bakışları tamamen bulanmıştı. Ama nazarında cennetin sonsuz ufukları cilveleniyordu. Yanına sokulup, "Nasılsın?" dedim. Konuşacak tek kelimelik dermanı vardı. Belli ki, onu en mühim mesele için saklıyordu.

"Kim galip, kim mağlup?" diye sordu. Evet, onun en mühim meselesi işte buydu. "Müjdeler olsun, Allah'ın düşmanı öldürüldü" dedim. Yüzünde bir tebessüm belirdi, artık rahat ölebilirim, der gibiydi... Parmağını havaya kaldırdı. Kıpırdanmaya gücü kalmamış, diliyle Cenâb-ı Hakk'a hamd ediyordu..."

Geldim ve olup biteni babam Ömer (r.a)'a naklettim. Ayaklarının bağı çözülmüş gibi oturup ağladı... "Oğlum", dedi, onun "hayat boyunca aradığı o idi. Bedir'de aradı, bulamadı; Uhud'da aradı, bulamadı, derken, Yemâme'de

Mevlâ onu lütfetti."[1]

[1.] Yusuf Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1/803-805; İbn Sa'd, Tabakât, 3/474-475

Abdullah b. Amr

Cabir'in babası Abdullah, Uhud'da şehid olmuştu. Cabir, Allah Rasûlü'nün huzuruna gelerek, "Yâ Rasûlallah, babam vefat etti ve bana bir sürü yetim bırakıp öyle gitti. Onların bakımları da benim üzerime kaldı.. halbuki onlara bakacak sermayeye de sahip değilim" dedi.

Efendimiz (s.a.v), Cabir'i teselli için evine teşrif buyurdular. O esnada, Abdullah'ın kızı veya kızkardeşi, Efendimiz'in de duyacağı bir sesle odasında ağlayıp inliyordu. Allah Rasûlü, hem onlara hem de bütün müslümanlara müjde olacak şu sözleriyle Cabir ve ailesini teselli etti: "Allah, şimdiye kadar hiç kimse ile perdesiz görüşmedi. Sadece Abdullah'ı karşısına aldı ve ona halini sordu. O da Cenab-ı Hakk'a şu mukabelede bulundu: "Ya Rabbi! Beni dünyaya tekrar gönder. Gönder de, Sen'in uğrunda bir kere daha öleyim ve böyle bir ölümün ne kadar zevkli olduğunu dünyadakilere haber vereyim."

Cenab-ı Hakk ise ona şöyle dedi: "Ölenlerin geri döndürülmeyeceğine dair vaadim var. Ama, senin bu iştiyak ve arzunu onlara haber vereceğim.." Daha sonra, "şehidlerin ölü sayılmayacağını" ifade eden ayet nazil olur, Abdullah ve emsallerinin durumu bize haber verilir: Evet, "şehidler ölmemiştir ve asla ölmeyecektir.."[1]

[1.] Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve, 3/298; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ġâbe, 3/34

Haram b. Milhan

Bi'r-i Maûne şehidlerinin destanını bilmem ki bilmeyen var mıdır? Allah Rasûlü, 70 kadar kurra hafızı, irşad ekibi olarak Amr b. Tufeyl'in kabilesine göndermişti. Aralarında Hz. Enes'in dayısı ve Ümm-ü Süleym'in erkek kardeşi olan Haram b. Milhan da vardı. Haram, Allah Rasûlü'nü delice sevenlerden biriydi. Kabileye yaklaştıklarında arkadaşlarına hitaben, "Önce ben gideyim, siz burada saklanın. Eğer beni dinler ve sözlerime kulak verirlerse, siz de gelirsiniz. Yok, eğer bana birşey yaparlarsa, siz kaçar kurtulursunuz" dedi. Onlar da teklifini kabul ettiler.

Haram b. Milhan, Amir b. Tufeyl'in kabilesine vardı. Önce onu dinliyor gibi yaptılar; fakat hak ve hakikatleri anlatmaya başlayınca da, ansızın mızraklarla vücudunu delik deşik ettiler. Haram b. Milhan, kanlar içinde yere serilirken âdeta gözünden perde sıyrılmış ve öteleri müşahedeye başlamış gibiydi. Herkese ahirette nasip olacak

فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ

"Biz, sen (in gözün)den perdeni açtık; bugün artık gözün keskindir" (Kaf, 50/22) mazhariyeti, ona o anda nasip olmuştu. O "Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki, kurtuldum" diyordu. Ve bakışları, cennet manzaralarına dalıp gitmişti. Kâfirler, onu öldürmekle de kalmadılar. Beraberinde gelen ne kadar sahabe varsa hepsini kılıçtan geçirdiler. Allah Rasûlü, o esnada mescidde, ashabıyla beraber oturuyorlardı. Birden hıçkırdı ve hadiseyi yanında bulunanlara haber verdi:

"Sizin kardeşleriniz (Maune suyu başında) şehid edildiler. Şehid edilirken de şöyle dediler: "Rabbim, peygamberine bizim haberimizi ulaştır... Ulaştır Sana mülaki olduğumuzu. Senin bizden razı olduğunu, bizim de Sen'den razı olduğumuzu Peygamberine haber ver." (Bazıları, bu ifadeler mensuh ayetlerdendir der) Rasûl-i Ekrem, bu hadiseden sonra her gün namazda kunut okur ve bu katliamı yapanlara beddua eder.[1] Allah (c.c), bir süre bu bedduaya müsaade buyurur sonra da

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ

"(Habib-i Zîşanım!) Bu iş seni çok alâkadar etmez" (Âl-i İmrân, 3/128) der. Yani bu iş, Allah'a aittir. O, şehid olana şehadet şerbetini içirecek ve onu aziz edecektir. Kafiri de ebedî cehennem ile cezalandırmak suretiyle zelil edecektir. Cenab-ı Hakk, imhal eder de ihmal etmez. Zalime, kendine gelsin, aklını başına alsın diye mehil verir fakat bir kere de yakaladı mı, iflahlarını keser. Allah yeryüzünde nice cebbarların iflahını kesmiş, nice zalimlerin hadlerini bildirmiştir. Nice firavunların saraylarını altüst etmiş, nicelerini suya batırmış, nicelerinin başına gökten taş yağdırmış ve nicelerini de -Pompei'de olduğu gibi- ateşler altında bırakmış ve gelecektekilerine ibret olsun diye menhus cesetlerini korunmaya almıştır. Yani, Allah mühlet vermiştir ama, hiçbir zaman ihmal etmemiştir. Allah Halim'dir fakat, azabı da çok elimdir. Maûne suyu başında müslüman kanı dökenler, -bilâhere İslâm'a girenler müstesna olmak kaydıyla- hep cehenneme gitmiştir. Halbuki orada şehid olanlar, cenneti kendilerine ebedî mesken edinmişlerdir. İzzet ve şeref bu da değilse, ya nedir!

[1.] Buhârî, Megâzî, 28; Müslim, İmâre, 147; İbn Kesîr, el-Bidâye, 4/71-74

Hz. Hamza

Şehid deyince, şehidlerin efendisi ve Allah'ın arslanı Hz. Hamza'yı hatırlamamak mümkün mü?

Hamza, Uhud gibi sarp bir yokuşa çarpınca, orada kendisine yakışır bir şekilde şehid oldu. Hiçbir şehide, hiçbir gaziye o kadar yiğitlik nasip olmamıştır.

Tarihçilerin bize verdiği bilgiye göre, o gün tam otuz üç kişiyi öldürmüş, sonra şehid olmuştu. Düşünün, ölen müşriklerin yarıya yakınını o haklıyor, sonra da vücudu paramparça hale getiriliyordu. Kızkardeşi Safiyye, onun mübarek naaşının üzerine abanıyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyor; kim bilir, belki bir taraftan da vücudundan kopan parçalarını toplamaya çalışıyordu. Bir yanda Hz. Hamza'nın hali, öte yanda Allah Rasûlü'nün halası, Zübeyr'in anası Safiyye'nin hali, İki Cihan Serveri'ne çok dokunuyor ve O'nu rikkate getiriyordu. Müslümanlardan yaralanmayan kalmamıştı. Altmış dokuz kadar da şehid verilmişti. Medine'ye dönüşte herkes kendi yakını için gözyaşı döküyordu. Ölenler için ağlanıyor, yaralananlar için ağlanıyor ve yaralanıp da evinde ölenler için feryadlar yükseliyordu. O hengâmede unutulan birisi vardı ki, ona gözyaşı döken yoktu. Evet o, şehidlerin efendisiydi ama onun için kimse ağlamıyordu. İşte bu manzara, Allah Rasûlü'nü tekrar rikkate getirdi. Dudaklarından dökülen sözler, âdeta kırık bir kalbin iniltileri gibiydi: "Fakat Hamza'nın ağlayanı yok" buyurdu. Sa'd b. Muaz bunu duyunca beyninden vurulmuşa döndü. Koşarak Ensar kadınlarını bir araya topladı. Hepsini Hamza'nın kapısının önüne götürdü: "Evvela Hamza'ya ağlayın, sonra da kendi ölülerinize" dedi. Bilahere bu bir âdet haline geldi. Gerçi bu âdet günümüze kadar devam etmeyip belli bir devreden sonra kesilmiştir ama kıyamete kadar bütün müslümanlar, kendi cenazelerinden evvel Hamza'ya ağlasalardı, o bile Allah'ın arslanına az gelirdi...[1]

[1.] İbn Mâce, Cenâiz, 53; Müsned, 2/40; İbn Sa'd, Tabakât, 3/17-18; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 2/53

Abdullah b. Cahş

İşte Abdullah b. Cahş da bunlardan biridir. Uhud'da İslâm saflarında dağılma ve çözülmeler olunca düşman saflarına dalmış ve kıyasıya savaşmıştır. İbn-i Cahş ile Sa'd b. Ebî Vakkas, dayı-hala çocuklarıdır. Harbin alabildiğine kızıştığı bir sırada, ikisi bir aralık karşı karşıya geliverir. Hadisenin bundan sonrasını Sa'd b. Ebî Vakkas bize şöyle nakleder:

"Abdullah b. Cahş, beni elimden tuttu ve hızla bir yere doğru sürükledi... Büyükçe bir taşın altına gelmiştik. Bana, 'Sen dua et, ben amin diyeyim; ben dua edeyim, sen amin de' dedi. Önce ben dua ettim ve duamda şunları söyledim:

"Allah'ım, benim karşıma güçlü bir kâfir çıkar. Onunla kıyasıya savaşayım. Sonra onu mağlup edip selebini (ganimetini) alayım ve Rasûlullah'ın karşısına gazilik şerefiyle çıkayım.." O, benim bu duama derinden "amin" dedi. Ancak onun bakışları, daha başka bir buuda kaymıştı. Ve zaten az gören gözleri âdeta etrafında olup bitenleri görmüyordu. Dua etti ve duasında şunları söyledi:

"Allah'ım, benim karşıma da güçlü bir kâfir çıkar. Onunla kıyasıya savaşayım ve önce gazilik ünvanını alayım. Ardından, o beni şehid etsin. Ağzımı, burnumu, gözümü, kulağımı kessin ve Sen'in huzuruna öyle geleyim. Sen bana sor: 'Abdullah, ağzını, burnunu, gözünü, kulağını ne yaptın?' Ben de Sana cevaben diyeyim ki: 'Allah'ım, ben onlarla dünyada iken çok günah işledim. Huzuruna öyle günahkâr azalarla gelmek istemedim ve onları dünyada bırakıp öyle geldim."

Sa'd b. Ebi Vakkas: "Ben de" diyor "beynimi donduran bu duaya "amin" dedim. Sonra her ikimiz de düşman saflarına dalıverdik. Allah'a kasem ederim, ben ne için dua etmişsem, onu aynen gördüm. Savaş bitince de Abdullah b. Cahş'ı aradım. Baktım o da duasından istediklerini aynen elde etmişti." Abdullah b. Cahş, hayat şiirini şehâdet kafiyesiyle bitirmiş ve bu dünyadan öyle göçmüştü.[1]

[1.] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 3/195; Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 9/301

Sonuç ve Bibliyografya

Şerefli bir ölüm... Hakiki mümin, izzetle ölmeyi zilletle yaşamaya tercih eder... Başımıza musallat olacak zalimlerin korkusuyla evlerimizde emniyetsiz ve huzursuz yaşamaktansa, izzetli ölmek bin defa daha yeğdir ve iyidir. Ama bu, izzeti, onuru olan ve Rabbin irfan deryasına dalan insanlar için böyledir. Yaşadığı hayatı mezar taşları gibi yaşayanlar, bundan birşey anlamayacaklardır.

Aslında günahlarımızın daha başka şekilde temizlenmesi de çok zordur. İnsan hayata bir defa gelir ve hayat ötesi bütün saadetleri burada kazanır. Halbuki ömrümüz, günahlarla geçiyor. Çarşıda-pazarda gezen delikanlı, kaç defa bakıyor, kaç defa kalbine tuzak hazırlıyor, günde kaç defa ölüyor, kaç defa çirkefin içine girip çıkıyor, kaç defa çamura batıyor, kaç defa midesine haram indiriyor, kaç defa haram karşısında rükû ve secdeye gidiyor, kaç defa Rabbine karşı isyan bayrağı çekiyor, kaç defa Rasûl-i Ekrem'e saygıda kusur ediyor, kaç defa Kur'ân'ı inkâr etmekle küfre dalıp çıkıyor... Böylesine günahla dolmuş cesetlerin temizlenmesi için bir tek garantili yol vardır; o da şehadet!.. Bu duygu ve düşünce içinde bulunma, fırsat doğduğu zaman fevt etmeme, o muallâ mevkii kazanmak üzere Ebû Akil havası içinde çırpınma ve onu kazanmağa çalışma... Evet büyük İslâm dâvâsını omuzlayıp herkesin en büyük ideal ve gayesi budur ve bu olmalıdır. Şehadet, bizim arzumuzdur, aşkımızdır, tutkumuzdur...

Hayatını, şiir ahengi içinde salihâtla geçirmiş bir insanın en son yapması gereken, hayatını şehâdetle kafiyelendirmesidir. Yaşanan hayat, o zaman daha bir değer ve kıymet kazanır ve oluşturduğu bereket yumağı, cennet bahçelerinde açıldıkça açılır. Zaten her iyi amelin cennette bir karşılığı vardır. Cennet ve cehennem bir bakıma insan amellerinin toplandığı havuzdur. İyi ve salih olan cennette, kötü ve çirkinler ise cehennemde toplanacaktır. Bu yönüyle biz, dünyada cennet ve cehennem dokuyan insanlar durumundayız.

Hiç şüphesiz, iyi amellerin sertâcı şehâdettir. Şehâdet, hayatını Allah'a vakfetmiş bir insanın neticede ruhunu Allah'a bir müşahid edasıyla teslim etmesidir. Çünkü onun gözü daha dünyada iken açılmış ve öteleri daha dünyada iken müşahede etmiştir. Hayatını Allah'a vakfetmiş olmanın tûba meyvesini dünyada devşirmiştir şehid ve bu yönüyle insanlar arasında en seçkin talihlidir o.

Yümünlü ve bereketli bir hayattan tam mânâsıyla kâm almak isteyen insan, ona mutlaka milletçe savaşı gerektiren durumlarda Allah için dökülen birkaç damla kan ilave etmeli ve şehid olmalıdır ki, istediğini en kâmil mânâda elde edebilmiş olsun. Neticesi şehâdet olmayan hayat, ne kadar dolu yaşanırsa yaşansın, yine de bir boşluk taşıyacaktır. Şehâdetten şöyle veya böyle nasibini almış bir hayat ise, boşluğu olmayan ve kafiyesini bulmuş şiir gibidir. Onda bir ahenk, sevimlilik ve nizam vardır. Sırlı bir anahtardır şehâdet, Göklerin ve yerlerin rahmet kapılarını ardına kadar açar o. Öyle ki, nebilerin bile hesap verdiği yerde, şehid, varıp ulaşmak istediği âlemlere doğru hiç hesap vermeden geçip gider. Dokunulmazlığı vardır şehidin. Kanlı gömleği ona geçiş üstünlüğü vermiştir.

Ciddî mücadelelerin, büyük kavgaların devam ettiği bütün devirlerde, Allah'a imân eden her mümin, hayatının son kafiyesi hep şehâdet olsun istemiştir. Zaten, Efendimiz'in ifadesi içinde, Allah da böyle kullarını beğenir.

Hadiste şöyle denilmektedir:

"Allah (c.c) bir kulunu çok beğenir; bu kul, Allah yolunda cihada çıkmıştır. Arkadaşları bozguna uğramış olmasına rağmen, Allah'a olan iştiyakından ve O'nun yanında bulunanlara arzusundan dolayı tekrar mevzilenmiş ve bu uğurda kanını dökmüştür." Hadisin devamı da şöyledir: "Bu kulu Allah çok beğenir ve meleklerine göstererek, 'Bakın şu kuluma, döndü ve Benim uğrumda kanını döktü' der." [1]

Bibliyografya

KUR'ÂN-I KERÎM

ACLÛNÎ, İsmâîl b. Muhammed; Keşfü'l-Hafâ ve Müzîlü'l- Elbâs,[Ta'lîk: Ahmet Kalaş], I-II, Dâru't-Türâs, (Kahire-Tarihsiz).

AHMED B. HANBEL, el-Müsned, I-VI, el-Mektebetü'l-İslâmî, 5. baskı, (Beyrut-1985).

ALİ el-MÜTTAKÎ, Alaüddin b. Hüsamiddîn el-Hindî, Kenzü'l-Ummâl, I-XVI, Müessesetü'r-Risale, 5. baskı, (Beyrut-1985).

BEDİÜZZAMAN, Said Nursi, Tarihçe-i Hayat, Sözler Yayınevi, 3. baskı, (İstanbul-1990).

BEYHAKÎ, Ahmed b. el-Huseyn, Delâilü'n-Nübüvve, I-VII, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. baskı, (Beyrut-1985).

BUHÂRÎ, Muhammed b. İsmâil, Sahîhu'l-Buhârî, I-VIII, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, (İstanbul-1979).

EBU DÂVUD, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, es-Sünen, I-IV, el-

Mektebetü'l-İslâmiyye, (İstanbul-Tarihsiz).
EBU NUAYM, Ahmed b. Abdillâh el-İsbehânî, Hilyetü'l-Evliyâ ve Tabakâtü'l-Asfiyâ, I-X, Daru'l-Kitâbi'l-Arabî, 5. baskı, (Beyrut-1987).
GAZÂLÎ, Muhammed b. Muhammed, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, I-V, Dâru Nehri'n-Nil, (Kâhire-Tarihsiz).
HÂKİM en-NEYSÂBÛRÎ, el-Müstedrek Ale's-Sahîhayn, I-IV, Dâru'l-Ma'rife, (Beyrut-Tarihsiz).
HEYSEMÎ, Ali b. Ebî Bekr, Mecmeu'z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid, I-X, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, (Beyrut-1967).
İBNÜ'L-CEVZÎ, Ebu'l-Ferec Abdurrahman, Sıfatü's-Safve, I-II, Dâru İbn Haldun, 1. baskı, (İskenderiyye-1994).
İBN EBÎ ŞEYBE, Abdullah b. Muhammed; el-Musannef, I-VII, Dâru't-Tâc, 1. baskı, (Beyrut-1989).
İBNÜ'L-ESÎR, Ebû Hasen Ali b. Muhammed el-Cezerî; Üsdü'l-Ğâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe, I-VII, Kitâbü'ş-Şuab, (1970).
İBNÜ'L-ESÎR, Ebû Hasen Ali b. Muhammed el-Cezerî; el-Kâmil fi't-Târîh, I-XII, Dâru Sâdir, (Beyrut-Tarihsiz).
İBN HACER, Ahmed b. Ali el-Askalânî; el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe, I-IV, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 1. baskı, (Beyrut-h.1328).
İBNÜ'L-HİŞÂM; es-Sîratü'n-Nebeviyye, I-IV, Dâru'l-Kalem, (Beyrut-Tarihsiz).
İBN KESÎR, Ebu'l-Fidâ' İsmâîl; el-Bidâye ve'n-Nihâye, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, (Beyrut-1988).
İBN KESÎR, Ebu'l-Fidâ' İsmâîl; Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, I-VIII, Dâru Kahramân, (İstanbul-1985).
İBN MÂCE, Muhammed b. Yezîd; es-Sünen, I-II, Dâru İhyâi Kütübi'l-Arabî, (Mısır-1952).
İBN SA'D; et-Tabakâtü'l-Kübrâ, I-VIII, Dâru Sâdir, (Beyrut-1960).
KANDEHLEVÎ, Muhammed Yûsuf; Hayâtü's-Sahâbe, I-III, Dâru'l-Kalem, 2. baskı, (Dimaşk-1983).
MÜNZİRÎ, Abdülazîz; et-Terğîb ve't-Terhîb, I-V, Mektebetü Pamuk, (İstanbul-Tarihsiz).
MÜSLİM, Ebu'l-Huseyn el-Haccâc el-Neysâbûrî; Sahîhu Müslim, I-V, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, (İstanbul-1955).
NESÂÎ, Ahmed b. Şuayb; es-Sünen, I-VIII, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, (Beyrut-Tarihsiz).
SUYÛTÎ, Celâlüddin; ed-Dürrü'l-Mensûr fi't-Tefsîri bi'l-Me'sûr, I-VIII, Dâru'l-Fikr, (Beyrut-1983).

TABERÎ, Muhammed b. Cerîr; Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân, I-XXX, Şeriketü Mektebe, (1968).
TİRMİZÎ, Muhammed b. Îsâ; el-Câmiu's-Sahîh, I-V, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, (Beyrut-1938).
VÂKİDÎ, Muhammed b. ÖMER; Kitâbü'l-Meğâzî, I-III, Âlemü'l-Kütüb, 3. baskı, (Beyrut-1984).

[1.] Ebû Dâvûd, Cihâd, 38